

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 "

Helyben háshoz hozva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 "

Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kéréseinek visszaadásán
 vagy megőrzésére nem vállalunk felelősséget.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

Van feltámadás!

Azok pedig elfutának a
 sirtól, mert elfogta őket
 félelem és rettegés.

MÁRK 16, 7.

Csoda-e, ha az egyszerű asszonyok, kik még Jézus halálának rettentő benyomása alatt állottak, a feltámadás hírére eltelték félelemmel és rettegéssel és elfutának?

De ennek a mai nemzedéknek két évezred tanúságtétele hirdeti és vallja a feltámadást, az igazság győzelmét a keresztthalálon is. Ez a mai nemzedék megvizsgálta a feltámadás dogmáját a tudomány minden eszközével és azt igaznak találta. Miért fogel benneteket a félelem és a rettegés, miért nem állotok oda bátran az üres sír mellé, megvallván és hirdetvén, hogy feltámadott?

Most is megvan a kő, melybe a Megváltót temették és amelyből dicsőségesen feltámadott. Most is zúgnak a harangok, ércszóval hirdetvén az Alleluját. És ez a harangszó évről-évre messzebb és messzebb terjed. Grönland fagyos jég-sivatagjain épp úgy végigcsendül, mint Afrika tikkasztó rengetegeiben. Páris, a mulató, az örökkévalóságról megfelekezni olyannyira kész Páris épp úgy

templomba, hódolatra és imádásra hívja, mint az egyszerű, csöndes, békés falut. Az egész emberiségnek a lelkiismeretét inti, hívja, serkenti a húsvéti harangok szava. És mégis —

A harangok szava mellett más szó is csendül a mai ember fülébe. Nem a tagadásé. A tagadás itt, a kétségtelenül bebizonyított feltámadás mellett elnémul. Tagadni azt, aminek bizonyosságául milliók ontották vérüket, a minek igazságaért a szemtanúk vértanúkká lettek, nem lehet. Nem a tagadás küzd a feltámadás ellen, hanem a farizeizmus. Az a farizeizmus, mely a becsületes római katonákat megvesztegette, hogy hallgassák el a Feltámadást és hazudják, hogy a feltámadott egyszerűen ellopták. Az a farizeizmus, mely a hiven örkődő és vasfegyelem alatt álló római katonákhoz is hozzáfért a pénzzel és rávette őket, hogy pénzért saját éberségüket letagadják. Az a farizeizmus, mely meg volt győződve, hogy e világon minden megvásárolható. Krisztus koporsóját sem őrizték ingyen, hirdeti és abban bizakodik, hogy pénzért a feltámadott Krisztust is eladják.

Az a harc, melyet napjainkban páholyok, ujságok, Galilei-körök, utcai verekedők, „mi tudósok“, szak- és nem szak-

szervezetek, tőke és toll, irás és faragott és festett kép, szinpad és politika a kereszténység ellen folytatnak, nem új a mi hitünk kétezer éves történetében. Ez is csak a farizeusok settenkedése, akik megvásárolják a tapasztalatlan vagy gyenge embereket, hogy hazudják le a feltámadást. Folytatódik az a hitvány lélekvásárlás, melyet kétezer év előtt az akkori farizeusok megkezdték. Mert a farizeusok fajtája túlélte Jeruzsálem pusztulását s Krisztus feltámadásának nem csupán azok a római katonák voltak pénzzel elnémítható tanúi.

Róma megdőlt, mert olyan katonái voltak, kiket meg lehetett vásárolni; a Feltámadott neve azonban diadallal hangzik ma is az összetört világirodalom omladékai, tört emlékei fölött. Dávid király országa megdőlt, mert asszonyait a világtörténelem legnagyobb eseményének hallatára félelem és rettegés fogta el és elfutának. Más népek asszonyai lettek az emberiség vezérszemlémeinek anyjává.

És mi vajjon minő érzéssel szemléljük a kőszirt?

A mi férfaink közt nincsenek-e megvásárolható katonák, éppen az őrhelyeken? Csak meg kell nézni a szabadkő-

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Az ünnepek küszöbén.

Irta Kines István.

Ketten ültek egymással szemközt s Maklár Dezsőné bár vagy husz esztendővel legalább is fiatalabb volt a ház asszonyánál, görcösen ragaszkodott a szóhoz. Kritikus természet szorult beléje: agyonbírált a világon de mint.

Az idej tavaszán tartott éppen.

— Milyen ünnepek! Istenem milyen ünnepek! Valamikor még a szív is neki tavaszodott, mikor húsvét közeledett s manapság? Tessék csak kinézni, édes néni, az ablakon! Hát nem fölüllet már a kalendárium maga is mindeneket? Cudarság igazán. Ostoba az a virág is, mely nyilni próbál! Azután a sok panasza mindenfelé: száz ember közül kilencvenkilenc meg egy fél bizonyosan nincs megelégedve a maga sorsával.

— Az emberekben magukban van legtöbbször a hiba — kockáztatta szeliden véleményét az öreg nagyságos asszony.

— Persze hogy persze — kapott a szó után rögtön Maklárné — hanem hát a kor-szellem ragadja az embereket. Maguk sem tehetnek róla, hogy azután éppen olyan helyen teszi le őket, hol legjobban bomlik a forgószél, legjobban susterég az örvény. Azért az ünnepek ma és valamikor igazán száz meg egy. A paedagogusoknak van még csöpp eszük, hogy beszüntették a húsvéti értesítőt: nem rontják el legalább a szülők húsvéti hangulatát, a melyik amugy is igen sántikál. Két fiam jár nekem is iskolába s ha rá gondolok, hogy azok együttvéve legalább is hoznának négy öt szekundát, akkor már előre félek, hogy meglep a görcs.

— Olyan rosszul tanulnak?

— Dehogyan tanulnak rosszul — vetette föl fejét Maklárné, két szeméből kiritt az önérett — sőt nagyon is tehetséges mindakettő, de manapság legjobban, ha az anyák mindjárt a legrosszabbra készülnek elő. Mondtam, nincsenek manapság már olyan zavartalan húsvéti ünnepek, mint valamikor. Még az Alleluja is másképpen hangzik.

Azért dicsérem én a modern paedagogusokat

Szünet állott be. Maklárné, úgy látszik, rendezni próbálta kissé gondolatait.

— Jut eszembe — pattant ki az első mindjárt — Bálinthékről nem hallotta, édes néni?

— Mit, kedvesem?

— No iszen! Szép húsvéti ünnepek köszöntenek azokra is. És igazán nem hallotta? Magda férjhez megy.

— Jól teszi, mosolygott megint jóságosan a nagyságos asszony.

— Jól hát — rázta fejét Maklárné — hanem a mi majd azután következik. Szegény gyerek belefut a legbiztosabb romlásába, mint a hogy romlás a vége, ha valaki neki fut a töltött ágyu torkának. Jaj! azok a lányok! azok a lányok! A mai lányokat értem, kedves néni, ezek ha egyszer azt hiszik, hogy szerelmeseik valakibe, akkor istráng kell hozzá, melyik visszatartsa őket.

— A régi lányok sem voltak különbek.

— Nem-e? No én azt nagyon kétkem. Az embernek azért van esze, hogy használja. Ha ostoba fák volnánk, akkor az első pacstírtásóra mindjárt nekipattanhatnók a rügyeket, mint tesszem az a körtefa is ott a kertben. Hanem meg is járhatja. Rájön a fagy és sicc neki. Ugy ám, kedves néni. Azért van eszünk, hogy használjuk s ne a cipőnk alá verjük talpuk. Azután a körtefa, ha egyik esztendőben el is veszi virágját, a másikban újra nyílik, szóval

Tavaszi és nyári cipőkülönlegességek

„KOBRAK“-nál

Helybeli és vidéki telefon: 847.

28

Rákóczi-ut 3.

müves páholyok most nyilvánosságra jutó névsorát. Ott látjuk mint irányító többséget a farizeusok modern utódjait és velük látjuk mint engedelmes, mindenre kapható kisebbséget, azokat a keresztényeket, a kiket gyanútlan bizalmunk a társadalom, a közélet, az állam legfontosabb őrhelyeire állított. Volt alkalmunk hallani nem egynek a nyilatkozatát, a hogyan elítélték négy szem közt társaságukat. Föl-fölbred bennük a le nem tagadható magyar vér, az apáktól átörökölt becsületes érzés, mely tiltakozik a farizeusokkal való testvérkedés ellen. De a tiltakozást hamarosan elnyomja az érdek szava. Mikor a farizeusok nyilvánosan szerepelnek, keresztények mennek az első sorban; vagy mikor maguk közül lép elő egy-egy mosdatlan száju üzér, a kinek a trikolor csempészlobogó, a kinek Hunyadi, Rákóczi s a tizenhármak csak kulturbestiák, megint keresztényeket toboroznak maguk köré léha tapsolóknak. Magyarok, keresztények ezek? Névleg igen; de a valóságban közönséges vásári árúciók, a kiket az vesz meg, a kinek több a pénze. Csak abban különböznek a kétezer év előtti római katonáktól, hogy drágábban adják el magukat: ezüst helyett aranyért, képviselőségért, zsíros állásokért.

Hát a nők világa? Ott még megvan az áhitat a szívben. Fölkeresik a szent sirt s jól esik előtte egy-egy fohászt elrebegniük. Minevelik-e fiaikat is erős, igaz hitben? Vagy annyi gondjuk a család keresztényi nevelésére, a gyermek katolikus lelkére, mint a legutolsó párisi kaplapdivatra?

Mikor a szent sirt dicsősége mellett annyi nemtelen támadással szemben bátran tanúságot kellene tenni, beh sokról

azt kell följegyeznünk ma is, hogy elfutának a sirtól, mert elfogta őket a félelem és rettegés!

Beh sokról kell följegyeznünk, hogy őrhelyeiket elhagyták és lanyhaságukról, megbízhatlanságukról önmaguk tettek tanubizonyságot — pénzért, aranyért, képviselőségért, zsíros állásokért!

Mi keserűen, szomorúan rójjuk föl e feljegyzéseket, az ellenfél, a modern farizeizmus pedig a szakállába nevet örömeiben.

És mégis: hiába örvend ezen a farizeizmus. A győzelem mindenkor a Feltámadotté, a ki diadalútjában letiporja a farizeizmust, félre söpri a gyöngéket és megvásárolhatókat, de magához emeli az igazakat. És ezeknek a száma ma egyre növekszik. Hitvallókat látunk támadni ott, a hol közönytől féltünk, táborok szervezkednek Krisztus zászlója alá ott, a hol eddig a színtelenség ködje ülte a lelkeket s kezdi valahára ez az ország belátni, hogy a hol a farizeusok pénze megvásárolta a lelkeket, ott sohasem Krisztus vészett el, hanem azok, akiket ők megvásároltak.

A feltámadás igazsága nem csupán arra a jeruzsálemi sírra szorított. Feltámadunk valamennyien, hitvallók és árulók egyaránt, feltámadunk és élni fogunk. De hogy dicsőséges legyen az új élet, támasszuk fel mielőbb magunkban a keresztény lelket, a keresztény öntudatot, a keresztény összetartást. Rá hengerítették már erre az országra is a jeruzsálemi követ — vessük le magunkról s hirdessük bátran, férfiasan, hogy volt, lesz és van is feltámadás! Hiszem, hogy lesz a testnek föltámadása s megmutatom, hogy van egy ország elföldelt lelkének is feltámadása! *

Huszmillió kölesön Nagy-Váradnak.

Konvertáljuk az adósságainkat.

Nagy-Várad város rohamos fejlődését minden kétséget kizárólag polgárainak áldozatkészsége hozta létre és biztosítja a jövőben is, de mivel busásan jövedelmező óriási vagyonnal városunk nem rendelkezik, minden nagyobb alkotást csak hosszú lejáratu, törlesztéses kölcsönből létesíthetünk, amint teszik ezt nemcsak a magunkfajta vidéki városok, hanem a kontinens összes világvárosai is.

Ebből azután természetesen következik, hogy amint a nagyobb jelentőségű kulturális intézmények nem csak a jelen kornak szolgálnak, éppen úgy a létesítésükkel járó terheket részben viseli a következő nemzedék is. Ez igazságos, mert a múltak mulasztásaiért nem lehet ugyan senkit okolni, mivel ez inkább a kor szellemének tudható be, de éppen úgy nem lehet követelni sem, hogy a messze jövőre kiható nagy létesítmények egész terhét ez a nemzedék viselje, amely a változott kor szellemét felismerve, hatalmas lépésekkel igyekszik a mulasztásokat pótolni s az újabb követelményeknek eleget tenni.

Sokan megijednek attól, hogy a városok háztartásában milyen nagy szerepe van a kölcsönterheknek, amire egy kiváló nemzetgazdász azt jegyzi meg, hogy éppen ezek a nagy kölcsönök mutatják a városok fejlődésre törekvését. Egy kis község el lehet adósság nélkül a maga egyforma mivoltában, sőt talán némi fejlődést is mutathat, azonban nagyobb városok fejlődését el sem lehet képzelni.

Vajjon honnét vette volna Nagyvárad városa a milliókat a vízvezetékre, vasútdakra, kazáróyákra, színházra és az ezzel járó térrendezésekre, a csatornázásra, aszfaltozásokra,

nem vészett el minden Mohácsnál, de ha a szerelmes leány fejével fut neki a falnak s csalódik, akkor fucscs a boldogságának egy egész életre.

Az öreg nagyságos asszony megint csak játszin mosolygott.

— Nem hiszi, édes néni? — vetette oda némi bosszankodással a kérdést a nekihevílt Maklárnyé.

— Nem egészen — volt a kedves válasza.

— Csuszott talán bele valami hiba az okoskodásomba?

— Alighanem, mert vegye úgy, kedves leányom, hogy az élet már olyan; néha a csalódásban termi a boldogságot.

Maklárnyé nagy szemeket meregetett az öreg asszonyra. Elsőben azt hitte, hogy félrebeszél, vagy talán őt nem értette meg. Hiszen eddig tücsköt bogarat összehordhatott neki s mindent ráhagyott; semmi ellen sem volt kifogása.

— Most pedig nézze meg az ember! Még ellenkezni is próbál a vén skatulya.

— Én nem ítélem el Magdát — szólalt meg ő nagysága újból lebilincselő kedvességgel.

— De mikor egyszer mindenki elítéli — heveskedett Maklárnyé.

— Hallotta, kedvesem, hogy én nem tudom elítélni. Szereti azt az embert, hozzámegy s azzal punktum.

— És a csalódás?

— Ön szerint tehát a fának nem volna szabad áprilisban virágot hajtania, mert májusban még fagy is érheti.

— Az más.

— Miért volna más? Tulajdon hasonlatot kértem kölcson s ha tetszik példával is szolgáljak. Itt vagyok én: szerettem és csalódtam. Fa voltam, mely fölült az első madárcsicsergésnek, bimbót, virágot hajtott és jött a fagy: letarolta a virág minden üde szirmát, letarolta lelkem száz reményét s mit gondol mit csináltam?

— Mit édes néni? — tudakolta növekedő kíváncsisággal Maklárnyé.

— Azt, a mit a fa csinál, újra kihajtottam.

— De már sokkal okosabban csinálta, édes néni?

— Jegyezze meg, kedves leányom — ellenkezett kenetteljes hangon a matróna — a szerelem, mely folyvást az észről kér tanácsot, minden, csak nem igazi szerelem. Én bizony másodszor is elhittem az érkező fecskének,

hogy itt a tavasz. Szívem virágot hajtott s újból csalódtam.

— No de hisz az borzasztó! — csapta össze két kezét Maklárnyé.

— Én nem találok olyan borzasztónak. Hiszen ha alapjában vesszük a dolgot, csalódás csak ott lehet, a hol előbb boldogság volt. A kereszt a husvét első stációja. Így tartja azt vallásos meggyőződésünk s ugyanazt bizonyítja az élet is. Ha nem volna csalódás, nem léteznék a boldogság sem. Lássá, édes lelkem, én éppen a magam csalódásának köszönhetem mostani boldogságomat: Két unokámat várom ma vissza a városból. Iskolába jár mindkettő.

— Azt elhiszem! — tört ki Maklárnyé hevesen — hallottam felőlük: jó tanuló mindkettő. Büszke lehet rájuk, édes néni. Ők az én két gazemberem! Mindig a görctől tartok, valahányszor csak arra gondolok, hogy hozzák a bizonyítványukat. Ezer szerencsém, a miért újból időben megokosodtak a paedagogusok. Sejtelveim nem szoktak csalni s én érzem, hogy ha a tanárok meg nem okosodtak volna, nagyon, de nagyon fura ünnepeim lennének.

Április 8-án nyílt meg
Kálmán és Kálmán

Egész éjjel francia és magyar konyha.
Nagy Sándor-utca 4. szám.

Erdélyi Borozója

Szolid és előzékeny kiszolgálás.

Kitünő erdélyi

Fővárosi mintára,
pazar eleganciával
berendezve!

borkülönlegességek.
Nagy Sándor-utca 4. szám.

ha nem ilyen hosszú lejáratu kölcsönökhöz folyamodik. Hisz a vagyoniilag kitűnően szituált Debrecen is csak ilyen kölcsönökből tud nagyobb alkotásokat létesíteni.

Ma már még magánosok is igen gyakran fordulnak a hosszabb lejáratu kölcsönökhöz.

A kettő között azonban az a különbség, hogy a városoknak folyton éber figyelemmel kell kísérni a pénzpiacot, nemcsak azért, hogy újabb nagy befektetéseknél kivárják azt az időt, mikor a legkedvezőbb viszonyok mellett vehetnek fel kölcsönt ezekre az újabb befektetésekre, hanem azért is, hogy ha a pénzpiac kedvezően alakul, a már meglevő kölcsöneiket előnyösen tudják konvertálni.

Nagyvárad városát e tekintetben nem érheti vád, mert a múltban is megmutatta, hogy helyes időben, a városra előnyös konvertálási műveleteket vitt véghez, s terhesebb kölcsönöktől, mielőtt erre alkalom kínálkozott, igyekezett előnyösebb feltételek mellett szabadulni.

Most, mint értesülünk, Nagyvárad városa újabb konvertálás előtt áll. Kihívás van rá, hogy a legsürgősebb létesítményekre felveendő újabb kölcsön kapcsán, már meglevő kölcsönöket is kedvezően konvertálhassa.

Nagyvárad városának jelenleg mintegy tízezer millió korona annuitásos kölcsöne van, amelyért évenként közel 800,000 korona törlesztéses kamatot fizet.

A pénzpiac most némileg kedvezőbb s Rimler Károly polgármester elérkezettnek látván az időt a konvertálásra, érintkezésbe lépett a bécsi Union bankkal.

Egy nem várt esemény azonban nagy jelentőségű fordulatot adott a dolognak.

Közbejött ugyanis a kissármási földgáz kiömlés, amely a külföld figyelmét is felkeltette. Különösen az angolok érdeklődése nyilatkozott meg intenzívebben a nagy jelentőségű felfedezés iránt.

Amerikai tapasztalatok alapján az angolok jól tudják, hogy a földgáz segélyével rengeteg millió tőkéket lehetne itt jövedelmezőleg befektetni.

Egy gazdag angol pénzcsoporthoz szakértőket és megbízottakat küldött Magyarországra, hogy nézzenek szét s tegyék meg a lépéseket, hogy a földgáz felhasználásával minő nagyobb szabású ipari vállalatokat kellene és lehetne Erdélyben, vagy azonkívül is létesíteni.

Az angol szakértők ám látták, hogy a kissármási földgáz ügye még nem érett meg a milliók befektetésére. Az angol élelmességéből kifolyólag azonban nem akartak minden eredmény nélkül hazamenni, hanem tanulmányozták az itteni viszonyokat s úgy találták, hogy a magyar városok meglehetősen megvannak terhelve, az ő pénzpiacuk szerint elég terhes, hosszú lejáratu kölcsönökkel. Ez a tapasztalat adta meg nekik az eszmét, hogy a magyar városoknál igen kedvező feltételek mellett könnyen elhelyezhetőek milliók egy részét.

Rimler Károly polgármester legutóbbi budapesti tartózkodása alkalmával érintkezésbe lépett az angol pénzcsoporthoz képviselővel s az eddigi megbeszélések már reményt nyújtanak, hogy Nagyvárad városa az angol pénzcsoporthoz kölcsöne utján nemcsak 14 millió jelenlegi kölcsönét konvertálhatja haszonnal, hanem a szükséges létesítményekre is előnyös újabb kölcsönt vehet fel.

Az összes utcák rendezésére, a város teljes csatornázására, az új vágóhidra, csendőriskolára stb. még mintegy hat millió korona kell. Az angol pénzcsoporthoz Nagyvárad városa tehát nemcsak az eddigi 14 millió konvertálására szükséges összeget venné fel, hanem teljes összegében husz millió koronát, hogy a még megoldásra váró kérdések is megvalósíthatók legyenek.

A tárgyalások még csak a főbb pontokra terjedtek ki, amelyekből azonban már is meg-

állapítható, hogy csupán a 14 millió korona jelenlegi kölcsön évi annuitásánál 80,000 korona megtakarítást nyerne évenként Nagyvárad városa.

Ez az összeg pedig egy ilyen szegény, leginkább csak polgárainak áldozatkészségéből és a haladás iránti meleg érzéséből fejlődő városra nem megvetendő csekélység.

Az angol pénzcsoporthoz képviselői különben az ünnepek után lejönnek Nagyváradra, hogy folytassák a tárgyalásokat.

Nem lehetetlen tehát, hogy a kissármási földgáz-ömlésből Nagyvárad városának lesz legelőbb haszna.

Vid—

A miniszterelnök husvétja. Hédervárról táviratozzák: Khuen Héderváry Károly gróf miniszterelnök tegnap délután néhány napi tartózkodásra ideérkezett. A miniszterelnök ünnepi szabadsága alatt is intézi a miniszterelnökség, valamint a vezetése alatt álló minisztériumok fontosabb ügyeit. A miniszterelnök az ünnepek után Hédervárról egyenesen Bécsbe utazik. Az utazás időpontja végleg még nincs megállapítva.

Mit ígért a Wekerle-kormány? A horvát ellenzéki sajtó ádáz dühvel támadja Tomasich bánt, hogy eljátszotta azokat az engedelményeket, amelyeket a Wekerle-kabinet pontokba foglalva kötelezőleg vállalt Horvátország irányában, mikor kétségbevonva, sőt egyenesen tagadta, hogy léteznék olyan jegyzőkönyv, amely a szerb-horvát koalíció és az előbbi kormány között létrejött pontozatokat tartalmazná. A Novosti budapesti tudósítója felkereste Wekerle Sándor volt miniszterelnököt és kérdést tett hozzá, hogy autentikus-e a kérdéses pontozatokról szóló közlemények és van-e írásos jegyzőkönyv a horvát engedelményekről? Wekerle így válaszolt a hírlapíróknak:

— Nem foglalkozom politikával. Bármennyire sajnálom is, a pontozatok dolgában sem fölvilágosítást nem adhatok, sem egyáltalán nem vagyok hajlandó erről nyilatkozni.

Vasárnapról-vasárnapra.

Feltámadott! . . .

És kétezredév múltán száz és százmilliók a világ minden részében vallják magukat az Ó tanítványainak. Ez a husvét ünnepe.

De hogy lehet az, hogy ez a sok százmillió, vagy nézzük csak ami hazánkat, ez a tizenkétezer, sokkal kevesebbnek, kisebbnek látszik, mint amennyi valóban? hogy a megnyilatkozásunk nem arányos ezzel az óriási számmal? Mert nem elég, ha a templomban, a hozsánás kórmeneten imponál e nagy tömegelő, annak feltűnni, látszani, hatni kell tudni az életben is.

Ennek az erőmegnyilvánulásnak legjobb eszköze a — sajtó. Ezzel megmondtam azokat is a fenti aránytalanságnak. A sajtó ami életünknek, politikai, társadalmi életünknek lüktető szíve. Ez ontja szét a vért az egész szervezetre, annak minden rétegébe. De milyen lesz a szervezet, ha a szív nem egészséges, erős, éltető piros vért bocsájt szét, vagy ha a szív gyenge és nem tud elég éltető vért szétontani?!

Nyájas olvasóm, ki minden reggel a párolgó, illatos tea mellett kezdedbe veszed az

ujtságot, nem is gondolsz talán arra, hogy milyen fontos (nem kilós vagy mázsás) hivatást végez a sajtó. Észre se veszed, hogy mennyire hozzád forrott az, nélküle nem tudsz élni, hogy annak elvei talán akaratlanul is, lakást vesznek a lelkedben. Szellemi vérkeringést idéz elő benned.

És ha — ismétlem, — ez a vér nem egészséges? . . .

Sajnos, eszedbe sem jut, hogy erre gondolj, hogy ezt megítéld, hogy egyáltalán megkritizáld azt, amit olvasol. Közömbös is vagy, nem törődsz vele, no meg talán nincs is időd rá. Ugy veszed, amint kapod.

De hisz már annyiszor hangoztatták, hogy a sajtónak hivatása magaslatán kell állania, hogy szükség van a jó ujságra. Annyiszor rámutattak már, hogy ami elveink, eszméink, erkölcsünk alapján álló sajtó, még bizony gyenge lábbon áll, támogatásra szorul. Csak még mindig nem annyiszor, hogy a köztudatba, ami társadalmunk tudatába átmenjen, ott meggyökeresedjék.

Nem szándékozom itt részletesen rámutatni, hogy a mai sajtó nagy része mitőlünk idegen, nekünk ártalmas, sem hely, sem idő nincs rá, de ha a közöny jég kérge csak egy

cseppet is olvadni fog, be fogják látni olvasóim, hogy igazuk van azoknak, akik nem unják meg és nem fáradnak ki ezt hirdetni.

Ha azt akarjuk, — ki ne akarná, hogy az a sajtó, igazán ami jóbarátunk legyen, hogy az ami, a feltámadás eszméitől duzzadó, élet-erős vért lüktessen a mi keresztény társadalmunk ernyedt eribe akkor meg kell teremteni ezt az igazi nagy — szívet. Életfeltételünk ez!

Ismerik a Kék madár meséjét? Tytlyl a szénégetőnek kedves, okos és bátor kis fia, a Tündér biztatására hugocskájával Mytylel elmegy megnézni a kék madarat, „a dologoknak, boldogságnak nagy titkát”. Elmennek az Emlekezés országába, találnak is ott egy kék madarat, de nem az igazit. Tovább vándorolnak az Éj palotájába, ott vannak az álmodott boldogságok kék madarai; Tytlyl örömmel fogdossa össze őket, de mikor kihozza a világosság elé, — már nem kékek többé. Hiába, az álom, csak álom. Az „igazit” nem tudja elérni. Akármerre is megy, nem találja meg az „igazi-”t sehohsem. Végre haza érkeznek és ime észreveszik, hogy az ő kis aranyos gerlicéjük — kék, ha nem is egészen, de kék, — és „amelyik egészen kék azt nem lehet megfogni, akárhogyan próbálja is az ember.”

Megnyilt!

Czillér Imre

nagyáruháza Szt-László-tér 1.

a volt K. N. Z. JÓZSEF és TÁRSA cég összes helyiségeiben újonnan alakítva. A látványosságszámba menő új áruház megtekintésére a mélyen tisztelt közönséget minden vételkötelezettség nélkül tisztelettel megüdvömlök.

HUSVÉTI HÉT 1911. április hó 10 től április hó 15-ig minden cikkben rendkívüli olcsó árak!

A képviselőház munkaterve.

Az országgyűlés legközelebbi munkásságának előterében azok a reformok fognak állani, a melyeket Székely Ferenc igazságügyminiszter készít elő és terjeszt legközelebb a képviselőház elé.

A miniszter többek között ezeket mondotta egy újságíróknak:

— A polgári perrendtartás életbeléptetéséről szóló javaslat már elkészült és a költségvetési vita során, vagy a vita befejezése után elő fogom terjeszteni és kérni fogom mielőbbi letárgyalását.

Ugyancsak elkészült a *többszereformra* vonatkozó javaslat is, a melyet, remélem, a nyári szünet után fog tárgyalhatni a képviselőház. A képviselőház tárgyalása előtt azonban a javaslatot szaktanácskozás elé fogom terjeszteni, a melyre meg fogom hívni az agrárius és a merkantil szervezetek vezérembereit.

A reform két részből fog állani: a perrendi és az anyagi részből. Ha az anyagi részre nézve meg tudunk állapodni, úgy ezt a részt is előterjesztem, ha azonban erre nézve az érdekelt körök között nem jön létre meg egyezés, úgy csak a perrendi részt fogjuk egyelőre elintézni.

Elkészült a szerzői jog védelmére vonatkozó javaslat is. Ennek perfektuálása előtt azonban bizonyos nemzetközi megegyezések megkötésére van szükség. Ugy hiszem azonban, hogy egy hónap leforgása előtt a Ház elé terjeszthetem a javaslatot és remélem, hogy azok a séremlék, amelyeket eddig a szerzők, különösen pedig a szinpadí szerzők voltak kénytelenek elszenvedni, egyszer és mindenkorra meg fognak szűnni.

— Történik-e intézkedés, kegyelmes uram, a bírói talárra vonatkozólag?

— Ez nem lényeges kérdés.

— Szabad a katonai perrendtartás sorsa iránt érdeklődni?

— Ejjnye, de kíváncsi! . . .

— Csak a differenciák iránt érdeklődöm, kegyelmes uram.

— Részletek már sincsenek differenciák,

Ilyen „kék madár“ ami sajtónk is, csak-hogy ezt meg lehet fogni, ez nem az álmok, ábrándok birodalmában van, hanem valahol a *Közlejtő* országában, csak-hogy ezért sokat kell még fáradozni, utánna járni a nagy Tylty-leknek.

És miért ne lennénk mi olvasóim ilyen Tyltylek és — Mytylek?

Az eddigi példán csak felbuzdulhatunk. Hisz nem vagyunk épen a kezdet nehézségénél, nem kell nehéz uttörő munkát végezni.

A Katholikus Sajtóegyesület tőkéje már közel jár a félmillióhoz, még csak egyelőre 1—2 milliócska kellene, és akkor el lehetne mondani, hogy: hopp megvan *ami* kék madarunk. De nemcsak a már múlt vasárnap is említett fillér, korona, bankóval lehet a kath. sajtó nagygyátételéért munkálhatni, hanem (ne nevesenek ki, amiért másodjára mondom) a kath. újságokra való előfizetés és azoknak olvasása által. Ne értsenek félre. Nem azt értem én katolikus sajtópártolás alatt, hogy pusztán azért vegyünk kath. újságot, mert katolikus, hanem azért mert *jó*, mert kielégít, megfelel hivatásának, melyet fentebb körvonaloztunk. Ha a sajtó az újság lelki szükséglet — és az! — akkor annak lelkünk minden porcikáját ki kell elégtetni, de úgy, hogy meg legyen a harmonia összhang, közötté és lelkünk között. Viszont megfordítva is áll a tétel. Ne vegyünk, ne olvassunk olyan sajtóterméket, amelyik *rossz*, amelyik lelkünkkel, eszméinkkel nem harmonizál, amelyik épen ellenkezője a fentebb mondtaknak.

Üzletáthelyezés!

Van szerencsém a tisztelt vevőközönseget értesíteni, hogy a Szent László-tér . . . Kishidfőnél 9 éve vezetett . . .

mert én ebben a dologban már kimondtam az utolsó szót . . .

Ezeket mondotta az igazságügyminiszter. Látnivaló, hogy egész bokorra való munkát készít elő az országgyűlés számára.

A magyar szabadkőművesség

válsága.

Ezen a címen már több cikk jelent meg a sajtóban, de a szabadkőművesek váltig tagadták azt, mintha a tweek között egyenlenség uralkodnék. Abban a szerencsés helyzetben vagyunk, — bocsánat az indiskrécióért, — hogy a nagyközönseget erről a kérdéstről a tweek hivatalos közlései alapján pontosan tájékozhatjuk.

Már a brüsszeli kongresszuson ki-tünt, hogy az amerikai, angol és német szabadkőművesek nem képviseltették magukat, ámbár ez a szövetségnek végtelenül fájt. Meglátjuk, hogy Rómában találkoznak-e? A nevezett szabadkőművesek azért nem jelentek meg, mert a többi nemzetek tvreivel semmiféle közösséget nem vállalnak, annyival is inkább, mert ők nemzeti alapon állanak s teljesen a szabályokhoz tartják magukat. A szabadkőművesség önekik hagyományos cerimonia

Ámde a déli páholyok átcsaptak a politika mezejére s ahol csak lehetett az állapotokat a maguk javára aknázták ki. Ezek közé tartozik a magyar szabadkőművesség is.

Tudvalevő dolog, hogy a magyar páholyok 80 százaléka zsidó. Az Alkotmányban közölt névsor egy-két páholyról ezt világosan bizonyítja. A zsidó elem pedig természeténél fogva türelmetlen s

De azért, amiért a mi sajtónk érdekében még olyan nagyon sok a tennivaló (bocsássanak meg, hogy mindig ismétlésekbe bocsájtkozom), nem vagyunk épen koldusok a jó sajtótermékekben, amelyeket testestül, lelkestül a mienknek mondhatunk.

Például (helyszüke miatt, hogy csak egyet említek) az „Élet“ képes heti folyóirat, hanem ugyancsak kivágja a rezet; az első helyen áll. Aki nem hiszi, rendelje meg (Budapest, Damjanich-u. 50) és meg fog győződni róla, hogy nem nagyozolok . . .

. . . Még majd el felejtettem felhívni a nyájas ünnepi szám olvasók figyelmét arra a piros tojásra, mellyel a Sajtóegyesület lepte meg őket. Már azt hiszem tudják, hogy a Sajtóegyesület új levélzáró bélyegeiről van szó, melyet én is ezennel b. figyelmünkbe és — leveleikre ajánlok. Tudom szeretik a szépet mindenben. Egy Rafael, egy Munkácsy képen ép úgy, mint egy kis képeslapra, hát hogyne szeretnék azokon az apró, művészi szép bélyegeken is, melyek a leveleknek is díszére válnak. És ezzel is a kath. a jó sajtót pártoljuk!

Azért ugye nem haragszanak meg nyájas olvasók, hogy egész heti mondókám csak abból állott, amivel azt a múlt vasárnap befejezni ígértem . . .

Ujat nem mondtam, de amit mondtam, az igaz!

La Ly.

csakhamar áthágta a szabályokat s közélet mezején próbál érvényesülni. Eddig ismeretlen nevek tüntek fel a láthatáron, akikről eddig semmit sem tudtunk. Így pl. Messinger Simon, Szende Pál stb. Persze azoknak a páholyoknak, amelyek a szabályokhoz tartják magukat, de sovíniszták is, ez a dolog nem tetszik. A nemzeti páholy és a Szegedi Árpád p. egyenesen kárhoztatja a nemzetközi törekvéseket.

Ez az egyenlenség aztán a jubiláris nagygyűlésen elementáris erővel ki is tört. De hát beszéljen a hivatalos közlés.

«Impressziókat akarunk visszaadni, nem kritikát gyakorolni — mondja a hivatalos lap. A jubiláris közgyűlésnek nem volt egységes jellege. Az az óhaj, amelyet a Nagypáholy kifejezett, hogy az alkalomhoz illő és ahhoz méltó hangulatban üljük meg a két ritus egyesülésének huszonötödik évfordulóját, nem teljesegett. — Disszonans hang vegyült bele a Nagygyűtés ünnepébe s ez a disszonancia magán a Nagygyűlésen a vezetőség iránt való bizalmatlansági indítványban csucso-sodott ki. A részletes tudósítás megmondja a valódi okot. »A Szövetségtagács évi jelentése felolvasottnak tekintetik. A jelentéshez szólásra jelentkezett:

Sz. K. tvr. (Nemzeti.) Kifogásolja, hogy a jelentésben nincs hű tükre a szkség jelen állapotának s nincs feltüntetve a válság, amely a szövetségben kitört. A jelentés bevezető része a Nagypáholy Janus arcát mutatja, amennyiben egyfelől a radikális irányzatot legyezgeti, másfelől viszont a konzervatívokat is megnyugtanni igyekszik. Ez bizonytalanná teszi a helyzetet. Ha a radikálisok vannak túlsúlyban, akkor vegyék át ezek nyiltan és teljesen a vezetést. A mostani vezetés iránt — bár erre formális indítványt nem tesz — nem viseltetik bizalommal. Pfeiffer Ignác tv. erre testvérietlennek, igazságtalannak és vádaskodó szelleműnek mondja a Nemzetit. Jászi Oszkár meg tv. bizalmat és teljes elismerést fejez ki a Nagypáholy iránt.

A vita berekesztetvén, a kal. vez. hely. Nm. tv. (Messinger Simon tv.) kijelenti, hogy alaptalan Sz. K. tv. támadása, mert nincs illetéktelen befolyás a vezetőségre. Hogy mennyire nincs, azt éppen Messinger Ur ünnepi beszédjéből kifogjuk mutatni. A radikálisok győztek, mert Jászi bizalmi indítványát egyhangulag elfogadták.

»Nem tulajdonítunk ennek túlnagy jelentőséget — mondja az impeszionista — mert e hang izoláltsága annyira kidomborodott, hogy szinte kézzel foghatólag demonstrálta a szövetség egyetemének vele ellentétes felfogását. S a bizalom és elismerés, amelyet a Nagygyűlés a Nagypáholy iránt kifejezett, még az izolált indítványozót is arra készítette, hogy bizalmatlansági indítványa m liett — nem szavazott.

vászon és fehérnemű üzletemet

folyó évi február 1-től a tuságos házbéremelés miatt a Bémer-téri gyógyszerár mellé, a volt Hegedűs János-féle üzlet-helyiségbe helyeztem át.

Midőn a tisztelt vevőközönseget eddigi szives pártfogásáért hálás köszönetemet fejezem ki, kérem ugyanazt a jövőben is, — részemről ezután is szigorú elvem marad a pontos és lelkiismeretes kiszolgálás. Kiváló tisztelettel

Strohmayr Pál

Nagyvárad, Bémer-tér.

Városi közügyek.

A közgyűlés tárgysorozata.

Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága csütörtökön, április 20-án tartja közgyűlését.

Bizonyára nagy érdeklődés nyilvánul meg a közgyűlés iránt a városatyák részéről, már csak azért is, mert két választás lesz. Ez alkalommal töltik be a mérnöki hivatalnál megüresedett könyvvezetői és *Májercsik* Ferenc halála folytán megüresedett irnoki állás. Egyébként is több igen fontos ügy kerül ez alkalommal elintézés alá.

A tárgysorozat a következő:

1. A polgármester jelentése. 2. Könyvvezetői és irnoki állások betöltése. 3. A lakás és élelmezési bizottság szabályrendeletére vonatkozó miniszteri leirat. 4. A közuti alap 1911—12. évi költségvetése. 5. A vásárvámra vonatkozó miniszteri leirat és tanácsi javaslat. 6. A vegyvizsgáló állomás szabályrendelete. 7. Somogy megye felirata az illetékek kiszabásáról. 8. Sopron megye átirata a felekezeti tanítók javadalmazása ügyében. 9. Popper Akos dr és tsai indítványa a közgyűlések kezdetének megváltoztatása tárgyában. 10. A tüdővész szanatórium létesítése. 11. Kurländer Ede dr indítványa, Osztrák Magyar Bank részvények vásárlása iránt. 12. A Szent László-tér burkolása. 13—14. A Péter utca megnyitása. Vasut-utca szabályozása. 15. A csendőr altiszti iskola építése. 16. A termochémiai intézet létesítése, (harmadszor.) 17—23. Köztérvelési és építkezési engedélyek. 24. A csek-rendszerű adófizetésre vonatkozó szabályrendelet. 27. A tüzoltó autómobilok beszerzése. 28. A könyvkötő munkálataira megtartott árlejtés eredménye. 29. Meghívó a József műgyetem felavatási ünnepélyére. 34. Darvassy Lajos nyugdíjazása. 37—40. Szabadság és előleg iránti kérvények.

A politikai helyzet. Bajok, nagy bajok vannak a politikában. A husvétra adott hosszú vakáció nem végig tejjel, mert a bécsi politikusok bizony elrontották a kormány ünnepét. A katonai vívmányok, ha ugyan vívmánynak nevezhetjük azt, hogy ezentúl büns magyar katonák felett magyar nyelven bíraskodnak, alaposan veszélyeztetve vannak. A bécsiek hallani sem akarnak arról, hogy az összes magyar ezredekben s mindenhol magyar nyelvű katonai bíraskodás legyen. Olyan semmit, úgy szólván abszolút semmit kínálnak, melyet a magyar kormány sem fogadhat el. S miután az engedmények s vívmányok szerzésével elmentünk arra a végső határra, melyen túl már az abszolút semmi, a nirvána kezdődik, — ilyen auspiciumok mellett természetes, hogy nagyon kellemetlen helyzetben vannak azok a magyar miniszterek, kik fél lábukkal mindenkor Budapesten, fé lábukkal pedig Bécsben állanak. Hogy mit sikerül mégis kivívni, majd az ünnep után válik meg.

A republikánusok kongresszusa. Párisból jelentik: Lynek szerzetes elnöki tete alatt az idén a republikánusok nemzetközi kongresszust tartanak. A kongresszuson a magyar republikánus pártot két tag fogja képviselni.

Az arany ifjuság...!

Bizony régen lehetett, amikor e gyönyörű jelzőt kiérdemelte az ifjuság. Mert a mai, kora vénekre szemernyit sem illik. Arra az ifjura mondották ezt, kinek lelkét az élet kacagó öröme uralta, kinek mosolygón ragyogó szeméből csak a pajzán jókedv, az élet szeretete sugárzott ki, aki játszó temperamentummal élte ifju korát s akinek a legfőbb erény, a szeretetteljes ártatlanság s a jámbor szerénység volt. Nem voltak ezek életunt, féltékeny, huzódózó, elsatnyult erejű lények, hanem a lelki tisztaságok tökéletessége mellett rugékonny, bátor, ügyes, mozgékony ifjak, akik, — mint az Aeneasban írva vagyunk —: »elsőben paripát üznek a völgynek ölében, s majd hajtanak kedvel szögszintű vadkant.« Azon ifjakra illet ez, akik ha kellett rettenthetetlen bajvivőként szálltak sikra az ellenséggel, a szent hazáért s viszont, ha hazakeltek, a családi kör melegénél ismét jámbor, kegyes szívű ifjakká lettek.

Ma ez ifjuság nincs. Az ifjuság »aranykora« szinte ismeretlen fogalom ma. A mosolyt az unalom, a jókedvet az életuntság, a mozgékonyt a renyhe lustaság cserélte fel. A lelkekből kivesszék a hit, s helyét a dölyfös tagadás foglalta el. A szerénység ma gyávaság, az ártatlanság vétek. A nevető élettől hangos játszómezőt a füstös, miázmás, dohos levegőjű kávéház váltotta fel. A természetkövetelte és emberi mivoltunkból fakadó szabad mozgást; feszteleu, de mindenkor tiszteletteljes érintkezést a szegletes etikett, a képmutatás szorította ki. A mai ifjuval nem megszerettetni, hanem megutáltatni igyekeznek az életét; a mai »felvilágosodás« mázát bitorló korszak eltörölte az emberi élet legkedvesebb, legédesebb, legszebb korszakát; a romboló, zord szele elfagyasztotta az élet tavaszát — az ifjuságot.

Ma megakarják siettetni a természet pontosan haladó rendjét s a fakadás után rögtön gyümölcsözést erőszakolnának ki. A fésülés, a virágzás a modern, felvilágosodott embernek lassu processus; rohanni kényszerítik az ifjut, amikor még a járáshoz sincs elég ereje. És csodálatos, hogy éppen ma, amikor oly általános a haladás, az evolúció jelszava, — átmenet nélkül, egy csapásra akarják a világfolyását, az emberiséget megváltoztatni. Az egész társadalom idegesen kapkod ide-oda. A bajt érzi, de nem látja. Mindenki javítani, gyógyítani szeretné e kóros tünetet, de ez csak repülai, rohanni akaró, de erőtlén emberiség nem gondol arra, hogy repülni csak szárnyakkal lehet s hogy önmagunkon felülemelkedni erőnk nincsen, — az már isteni dolog. Eltévészti szemét elől az örök célt — vagy nem akarja látni? hogy előbb egész emberré kell lenni s vakágában önmagát óhajtván föülmulni — nem hogy felfelé haladva, de időelőtt a porba hull.

S e sok rohanásnak korán részesévé teszik az ifjut is. Azt az ifjut, aki már nagyon gyakran, bizonyos kórral terhelt s akit inkább még gyógyítani kellene testében, lelkében, mint sem gyenge mivoltával bevonnai ezen esztelen, kü-

delmes rohanásba. Ma nem az életre nevelik az ifjut, hanem »élni« élvehajászni tanítják. Már akkor feltárják előtte az élet misztériumát, a maga gyarlóságaival, ragyogásával és borzalmasságával, amikor azt még megérteni képtelen s csak káros és végzetes utánzásra képes. Nem érvén meg tulajdonképen az élethivatását — megunja azt s blazirttá lesz. Vajjon ti könnyelmű szülők, kik zsenge ifjaitokat; ti népetanító apostolok, kik könnyen hajlítható tanítványaitokat ily módon és ily szellemben irányítottok, gondoltok-e arra, hogy ez merénylet a természet, az emberiség, az ifjuság ellen. Vajon, amidőn a minden eszményi, isteni dolgot etagadtok előttük, gondoljátok-e azt, hogy a lelkeket a nyugalomtól fosztottátok meg, amely nyugtalanságot az örökös kétkedés, a hitetlenség mardosása még »fájdalmasabbá, eltűrhetlenebbé tesz.

Vagy talán a haladás — a felvilágosodás korszakában helyesnek vélték azt, hogy minden gyermekből — akár van tehetsége, akár nincs — tudóst, zsenit óhajtottok nevelni. Nem vétkeztek-e akkor, amidőn a sok szellemi munkával, nemcsak lelkét, hanem testét is elsatnyulnának teszték ki! Amikor elvonjátok az ifjut a legkedvesebb szórakozásától, a játéktól, éltető levegőtől, hogy a rendes iskolai tanulmányok mellett még idegen nyelvet, zenét és az Eg tudja hányféle privát studiumot örökljön le csupán kényszerűségből.

Arany ifjuság!... Vajjon nem fog-e ezen gyönyörű fogalom teljesen elveszni?... Vajjon a mi utódaink fogják-e még ismerni az arany ifjuságot? A fogalomnak, helyesebben ezen korszaknak eltűnni nem szabad. Ujra el kell ültetni az emberiség fásult lelkébe s minden eszközzel küzdeni fentartásáért. Ti fogjátok azt megmenteni ti »örög ifjak«, akiknek lelkét még fellehet deríteni, akiknek arcán még felpirulhat az élet mosolygó öröme. Meg kell menteni ifjuságotokat, az utókor ifjuságát... e fogalmat. Hiszen csak tudtok még örülni a tavasznak, a virágzásnak, talán még lelketekről felolvasztható a közöny, az életuntság rideg fagya... Ki onnan tehat a halált, lassu sorvadást lehelő füstös korcsmákból, a miázmás kávéházakból, ki az igazi, a csendesebb, de boldogabb életbe, ahol a kápráztató élvezetek helyett a lélek és a test egyenlő munkája vár reátok, ahol az élet legtisztább, leghasznosabb életelixirje: az öröm, a megelégedés, a viruló egészség lesz osztályrészetek! Ne vessétek meg, ne hajtsátok rabigába lelketek porhüvelyét az agyongyötört, az elsatnyult testeteket, hanem helyezétek azt lelketekkel egy magaslatra. Mert mit ér a lélek, a szellem tulfeszített munkája, ha a test nem támogathatja. Jegyezd meg, ifju, hogy nagyratörő terveid kivitelenél egészség, tested ereje döntő befolyással bír... Menjetek tehat oda, ahol a mozgás kiegyenlíti a szellemi munka által okozott diszharmóniát, ahol az elveszett energiát pótolhajtátok...

Most az ujjászületésnek el kell jönni, ha az emberiség hosszú életű óhajt lenni. Hiszen lehetetlen nem látnotok a mai fiatalok életét,

Meglepő köterejű.

Rendkívül kiadó.

Kitűnő és olcsó.

PORTLAND-

SCHAUMBURG-LIPPE herceg beremendi gyárból.

CEMENT

KONDOR DEZSŐ, Nagypiacz,

FÜCHSL-PALOTA, Telefon 969.

Cementcsövek, fedéllemez, elszigetelőlemez, aszfalt és cement munka. Mintákat ingyen küld

amelyek az ifjúság, az arany ifjúság korát meghazdoltják! Nem látjátok talán önmagukat, de vissza is riadnátok, ha látnátok azt a sok »fiatal öreget«, a horpadt mellű, sáppadt arcú vézna ifjúságot. Azt az ifjúságot, amely reszkető inakkal csak annyit jár, míg a kávéházba jut, amelynek arcára pirosság csak a láztól jön. Azt az ifjúságot, akit a téves, nagyhangú újvilág felfogások idegessé, határozatlanná, hasznosabb munkára képzelenné tett. Igen, ha látnátok önmagukat, megundorodnátok és vissza térnétek arra a helyre, amelyet a természet részetre ki-jelölt.

Ki tehát a szabadba, az Isten ege alá. Hadd csipjen rózsát arcotokra a tiszta levegős hadd tánguljon, hadd domborodjék ki horpadt melletek. A daltól hangos mezőn, hadd szabaduljon fel fásult lelketek a lidérc nyomás alul! . . .

Földvári Mihály,
főgimn. torna tanár.

Az uszoda terve kész.

200.000 koronába kerülne.

Egy megfelelő uszoda létesítésének kérdése évek óta felszínen van Nagyvárád város törvényhatóságában. Igen komoly helyről elhangzott interpellációkkal sürgetik évről-évre a város tanácsát, hogy végre-valahára gondoskodjék megfelelő uszodáról. Hisz ma már ez olyan fontos közegészségi szükség, hogy még a folyó vízzel nem bíró kisebb városokban is a közönség rendelkezésére áll az uszoda, míg Nagyvárádon, dacára, hogy a Sebes Körözs a városon folyik keresztül, még mindig hiányzik egy megfelelő, modern uszoda.

A szakemberek azzal biztatták a törvényhatóságot, hogy a Körözs mentén csak egy alkalmas hely van, ez pedig a városháza mellett a régi uszoda helye, tehát be kell várnai, míg az új Körözs parttal elkészül s akkor kezdvezen meg lehet oldani az uszoda ügyét. Most pedig, mikor az új parttal már készen van, ugyanaz a szakember: a város főmérnöke kijelenti, hogy ez a hely nem jó az uszoda részére.

A sok sürgetésre végre a városi mérnöki hivatal készített egy uszoda tervet, amelynek megvalósításában azonban, úgy véljük, még a város főmérnöke sem bizik, s csupán azért készítette el a tervet, hogy a tolytonos sürgetéstől szabaduljon.

A főmérnök az Ezredévi emléktéren, a ref. templom előtti parttal mellé tervezi az uszodát, teljesen beépítve a Körözs medrébe, egészen elkülönített betonfalakkal körülvett vasbeton medencékkel. Ebbe szintén a Körözs medrébe épített gépház segítségével juttatná a Körözsből a vizet a beton bazinokba.

Eltekintve attól a technikai kérdéstől, hogy lehet-e a Körözs medrébe építeni egy ilyen nagy beton alkotmányt, tekintettel a Körözs nagyon gyakran igen veszélyes vízjárására, ki-

vihetetlennek tartjuk a tervet az óriási költségek miatt.

Mutatja ezt különben az is, hogy a főmérnök az uszoda építés költségére és fentartására csak úgy találja meg a fedezetet, ha évenként legalább 35.000 ember veszi igénybe az uszodát, 60 filléres fürdési díj mellett.

Hát ilyen uszodára nincsen szüksége Nagyvárádnak; ilyen uszoda itt meg nem élhet, mikor a modern fürdőkebe olcsóbban vehetik igénybe a zuhany fürdőt.

Nagyvárádnak, ha már ingyen uszodára nem jut pénzünk, olcsó és kényelmesen berendezett uszoda kell, amelyben a fürdési díj legfeljebb, 30-40 fillér legyen. Mihelyt ennél drágább, az nem szolgálja igazában a nagy közönség érdekeit. Pedig ennek a szempontnak kell és szabad érvényesülni, mikor egy ilyen fontos közegészségügyi intézmény megvalósítását keresztül viszi Nagyvárád városa.

Jóllehet, hogy még technikai szempontból is sok szó tér ahhoz, hogy érett megfontolás és a Körözs folyó viszonyainak tekintetbe vétele után megvalósítandó-e ily módon az uszoda, — már csak a kérdés finansziális része is lehetetlenné teszi a terv kivitelét.

Erős a meggyőződésünk, hogy ezen terv alapján soha sem lesz nekünk uszodánk.

A városi főmérnök tegnap terjesztette be az uszoda terveit s erre vonatkozó jelentését a városi tanácshoz.

A jelentés szerint a Körözs, a folyton változó mederviszonyok folytán csak egy pont van: a városház melletti kőpart, ahol a víz mélysége biztosítva s áradásoknál kavics zátonyok nem képződnek. Itt jó lenne az uszoda, de a víz sodrával szemben semminémű megerősítés nem nyújt biztosítékot, mint a multak tapasztalatai mutatják, azonkívül nagyon rongálná a megerősítés az új betonpartfalat.

Eppen ezen okokból be kell, a jelentés szerint, az uszodát szilárdan építeni a Körözs medrébe és pedig a Körözs medrétől teljesen elszigetelten, beton és vasbeton bazinokkal, amelyeket elektromos hajtású szivattyúkkal szoritánák be a Körözs vizét. Így nem kerülne az uszodába soha zavaros, iszapos víz s teljes biztonságban (?) volna az uszoda, amelyet semmi elemi erő nem rongálna meg. Igaz, hogy ez költséges lenne, de szépszereti szempontból tetszetős, higienikus tekintetből pedig megbízható volna.

Mivel a város egyik legszebb pontján, az Ezredévi Emléktéren épülne az új uszoda, reméli a főmérnök, hogy a befektetett nagy összeg jól kamatozna.

Ezúán kimutatja, hogy a Körözs medre itt olyan széles, 86 méter, hogy az uszoda beépítése után is maradna a víz szabad folyására 70 méter, holott ezen ponton alul 55-56 méter széles a Körözs medre s az állami hidakat is csak 66 méter nyílással építik a Körözs alsóbb pontjain.

A kilátást az uszoda nem zárná el, mert a vetkező kabinok teteje a korzó színéig érne. Az uszoda berendezés közepén buffet és pénztár lenne, s ezek mellett 1 női és 1 férfi bazin, hatalmas méretekben, s a nagyhid felé lenne a külön álló gépház és viztorony.

Az építés költsége 188,391 korona, vagyis előreláthatólag 200,000 korona; ennek a törlesztése és a fentartás, évenként 21160 koronát igényelne, tehát évi 35000 fürdőző kellene 60 fillér fürdési díjjal, hogy az évi kiadás fedezve legyen.

Hipnotizálás, mint gyógymód.

Dr Hajós Lajos előadása.

Igen érdekes és a tudomány magas színvonalán álló előadás volt tegnap este az Ipar-kamara disztermében. Dr Hajós Lajos, budapesti egyetemi tanár a Biharmegyei Orvos-Gyógyszerész- és Természettudományi Egylet meghívására a hipnotizálás szerepét ismertette a gyógyászat terén és a meglepő eredményeket kísérletileg is beigazolta a nagy számban összegyűlt közönség előtt. Magával hozott ugyanis egy beteget, aki a hipnózis útján való szuggesztió által már is majdnem egészen visszanyerte egészségét és életkedvét és minden valószínűség szerint tökéletesen fel is fog épülni.

Az előadó a pszichoterapia, vagyis a lélekkel való gyógyítás fontosságát és szerepét ismertette először. Rámutatott, hogy az orvosi manipulációk kezdetben csakis ilyen természetűek voltak. Később, mikor az orvosi beavatkozás szigorú tudományos alapokra helyezkedett, a gyógyítás ezen módja a suggestió hátterbe szorult. De ujabban a pszichoterapia ismét feléledt és sikerült megdönthetetlen bizonyítékokkal nagy fontosságát elismertetnie.

A hipnotizálás, mint gyógymód csakis oly betegknél alkalmazható, akik valamely ok folytán beállott ideggyengeségben szenvednek és bizonyos álomszerű állapotba szoktak esni, amely állapot azonban korántsem álom, hanem csak az öntudatnak egy megváltozott kóros alakja. Ilyen állapotokba, persze csak egy-két másodpercre teljesen ép idegű emberek is juthatnak. (Pl. megnézem az órát, visszateszem és újra ki kell vennem, mert csak nem tudom hány óra.) Az ideggyengéknél azonban ezek a kóros öntudatváltozások már hosszabb ideig tartanak, némelykor epilepsiához hasonló rohamokkal vannak kísérve és igen gyakran szervi bajokat is okoznak. Pl. a beteg, visszajutva rendes öntudatába, elveszti beszélőképességét, látását, vagy merevedést észlel valamely testrészén.

Az egyszerű szuggesztió itt is érhet el eredményeket, de szembeszökökké ezek különösen akkor válnak, ha hipnózisba ejtett emberen végezzük szuggesztiót. Erre már az orvosi tudomány számtalan példát tud felhozni. A dolog a következőképpen megy. Pl. egy ember elvesztette a beszélőképességét. Az orvos ekkor mesterségesen, a hipnotizálás által abba a kóros állapotba hozza a beteget, amelyben a szervi elváltozás, a beszélőképesség elvesztése bekövetkezett. Mert a hipnózis nem egyéb, mint mesterségesen előidézett kóros állapota az öntudatnak, amelyet fentebb ismertettünk. A szuggesztió aztán, így alkalmazva, fényes eredményeket mutat.

Az előadó ezután kísérletileg mutatta be a szuggesztió hatását a hipnotikus állapotokban. Egy beteget hozott magával, aki elvesztette tagjainak mozgékonyosságát. A beteget már többször hipnotizálták és ennek hatása folytán már elév jól tud menni. De szuggesztióra, melyet az előadó gyakorolt rá, miután hipnózisba ejtette, éppen úgy használta tagjait, mint akárcsi más ember. Táncolt, vívott és valósággal vilámgyors mozdulatokat végzett. Mikor azonban az előadó visszavitte normális öntudatába, akkor már a merevedése újra megvolt.

Ezzel véget is ért az előadás, melyet a közönség lelkesen megéjlenzett.

Próbababákat, kerti-butorokat, gyermek-kocsikat és gyermek hajtányokat, utazó-, kézi-, piaci-kosarakat, kefeárukat, gyermekszékeket stb. jól olcsón és nagy választékban

JANKY ANTAL UTÓDA kishidiői

Telefon: 8.

kosár- és lámpaáru-üzletében vásárolhat.

Telefon: 8.

Tavaszi ujdonságaim
CIPŐ, KALAP
és uri divatcikkekben megérkeztek
REICHARD áruháza

UJDONSÁGOK.

Tájékoztató:

Április 20. Városi közgyűlés.
Április 23. A kath. kör záróünnepélye este 6 órakor a főgimnáziumban.
Április 27. D. u. A Biharmegyei nőegylet évi közgyűlése.
Április 30. Erkel ünnepély a főgimnáziumban

Husvét.

Alleluja! Harangok bugása tölti be a léget, hirdetve, hogy feltámadt az Igazság; az élet diadalmaskodott az enyészeten. Krisztus feltámadásával legyőzte a bűnt, a halált. Az emberiség üdvözléséért emberi alakot öltött Isten a megváltás nagy munkája után diadalmasan kiszállott sziklasírjából s isteni fenségének, dicsőségének sugarával elárasztotta a világot.

*

A feltámadási magasztos szertartások tegnap este óriási közönség jelenlétében mentek végbe az összes templomokban.

A székesegyházban nagy egyházi pompával ment végbe a magasztos ünnepély. *Fétszer Antal* felsz. püspök végezte a feltámadási szertartásokat s vezette a körmenetet. Kivonult az egész tiszttakar, továbbá a 101. gyalogezred diszszázada s üdvözléseket adott. A templomot óriási közönség töltötte meg.

A várad olasz plébánia templomban *Lo pusny Gyula* a Szt József intézeti alkormányzó végezte a feltámadási szertartásokat. A körmenet kivonult a templomból. Ahol a körmenet elvonult, a házak szépen ki voltak világítva.

A Szent László templomban is nagy számmal vettek részt a hívek a magasztos ünnepélyen. A szertartásokat dr *Vucskics Gyula* esperes-plébános végezte. A körmenet kivonult a Szent László térre, ahol az ablakok szépen ki voltak világítva.

A várad-velencei plébánia templomban *Halász Gyula* plébános végezte a feltámadási szertartásokat s vezette a körmenetet.

*

Ma, Husvét első napján a székesegyházban *Fétszer Antal* felszentelt püspök tartja az ünnepélyes szent misét és az ünnepi szent beszédet.

A Szent László templomban ünnep első napján úgy az ünnepélyes szent misét, mint a prédikációt dr *Vucskics Gyula* esperes-plébános tartja. Ünnep második napján dr *Vucskics Gyula* esperes-plébános misézik és *Mártonffy Ernő* káplán prédikál.

Az olasz plébánia templomban ünnep második napján *Imréc S. Zoltán* plébános tartja az ünnepélyes szent misét s ugyancsak ő tartja a szent beszédet.

A várad-velencei plébánia templomban ün-

nep első napján az ünnepi misét dr *Nemetky Gyula* theol. tanár, a szent beszédet pedig dr *Lestyán Endre* papnőveldei lelkiigazgató tartja.

*

Előfizetőinknek, munkatársainknak és jó barátainknak továbbá ünnepet kívánunk. Lapunk legközelebbi száma, az ünnep miatt, szerdán jelenik meg.

* **Személyi hír.** Dr *Radnóczy Demeter* nagyváradai gör. kath. püspök Belényesből Nagyváradra hazatért.

* **Husvét-i számunk.** Az ünnep alkalomával nagyobb terjedelemben jelenik meg a Tiszántúl. Főlapunk is sokkal nagyobb a szokásos vasárnapi számnál, azonfelül 16 oldalas külön mellékletet adunk, melynek magas színvonala, élénk, változatos és becses tartalma bizonyítva kedves olvasmány lesz előfizetőinknek az ünnepre. Főlapunk azonfelül bővelkedik érdekes, kisebb-nagyobb közleményekben. A nagyobb dolgozatok közül felemlítjük a következőket:

A főlapon:

*: Van feltámadás! (Vezércikk.)

Kincses István: Az ünnepek küszöbén. (Tárca.)

La Ly: Vasárnapról-vasárnapra. (Tárca)

Vidosits Gyula: A város huszmillió kölcsöne.

Egy tanár: A magyar szabadkőművesség válsága.

Földváry Mihály: Az arany ifjúság.

Papp Jenő: A tánctanárnő.

A mellékleten:

Dr *Krüger Aladár*: Walter, a bognár. (Vers.)

Ruska S. Zoltán: Az »Exultet« eredete.

Mányiné Prigl Olga: Szivek.

Karafiát Jenő: Dalok. (Vers.)

Dr *Pataky Arnold*: Bibliái szokások a mai Palesztinában.

Lakatos Andor: Harangszó. (Vers.)

Udvardy József: Tévelygőnek. (Vers.)

Idem: Csendélet a Bach-korszakban.

Miklós Jutka: Finále. (Vers.)

Dr *Bozók Dezső*: Viadivisztok.

Boér Margit: Ne vigy minket a kísértésbe.

Makay István: Csillagában.

Váry F. János: Emlékezel? (Vers.)

Suzmann K.: Idegenben.

* **Választások a városnál.** Ugy az áprilisi, mint a május havi városi közgyűlés mozgalmas, élénk lesz, már csak azért is, mert mindkét közgyűlésen választások lesznek. Az áprilisi havi közgyűlésen, csütörtökön egy könyvvezető és egy írnot választ Nagyvárad város törvényhatósága. A könyvvezetői állás elnyerésére leg több kilátása van *Tóth Béla* tb. alszámvevőnek, míg írnotká a legnagyobb valószínűség szerint a most özvegyen maradt *Májercsik Ferencné* lesz megválasztva. Mindkettő régi, buzgó alkalmazottja Nagyvárad városának s a törvényhatóság bizalmát eddigi működésükkel jól kiérdemelték. — Még érdekesebb lesz a május havi közgyűlés, mert ez alkalommal töltik be *Darvassy Lajos* nyugdíjba lépett tanácsnok helyét. A tanácsnok választás egész sereg állás betöltését vonja maga után. A tanácsnoki állásra pályáznak *Eleméry Ferenc* I. alkaptány, *Papoczy Ferenc* főpenztárnok és *Juricskay Barna* I. aljegyző. Legvalószínűbb az *Eleméry Ferenc* megválasztása, amely esetben a megüresedő I. alkaptányi állásra dr *Cseresnyés*

Béla II. aljegyző, *Dayka Endre* alkaptány és *Fánossy Gyula* fogalmazó pályáznak s ezek közül legvalószínűbb a *Cseresnyés Béla* megválasztása. Amennyiben pedig *Juricskay Barna* választatnék meg tanácsnokká, az I. oszt. aljegyzői állás üresedik meg s erre a helyre dr *Cseresnyés Béla* és *Pásztor Bertalan* pályáznak. A megüresedett első II. oszt. aljegyzői állásra *Pásztor Bertalan*, a második II. oszt. aljegyzői állásra pedig dr *Molnár Imre* tb. aljegyző és *Heringh Sándor* fogalmazó, tb. aljegyző pályáznak.

* **Eskü letétel.** Dr *Rosinger Artur* vegyész mérnök, a Nagyváradon felállítandó tápszer- és vegyvizsgáló intézet vezetője tegnap a polgármester kezéhez letette a hivatalos esküt. A város ezen legújabb tisztviselője most már megkezdte működését s előterjesztést tesz az intézet felszerelésére és berendezésére.

* **Az árvaszék újjászervezése.** A városi árvaszék újjászervezésére vonatkozó közgyűlési határozat tegnap leérkezett a minisztertől a jóváhagyással ellátva. Nagyvárad városi árvaszékének elnöki tisztét a polgármester töltötte be eddig, azonban a közigazgatás fejlődésével annyi teher hárul ma már a polgármesterre, hogy a nagy felelősséggel járó árvaszéki elnöki teendőket ellátását tőle kívánni is lehetetlen. Ezért határozta el Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága, hogy az árvaszéket újjászervezi és pedig akként, hogy az teljesen önálló legyen a közigazgatás többi ágától. Az erre vonatkozó gyámhatósági szervezési szabályzat szerint a polgármester az elnöki teendőktől felmentetett, az árvaszéki elnökhelyettesi állás, a jelenlegi fizetéssel árvaszéki elnöki állássá átszerveztetett. A szakdíjnoki állás megszüntetésével egy új árvaszéki elnöki állást szervezett a város, 3100 korona fizetés és 700 korona lakbérrel. A miniszter ezen határozatot és az erre vonatkozó gyámhatósági szervezeti szabályzatot jóváhagyta. Az új árvaszéki elnöki állásra a város pályázatot hirdet s a választást a május havi közgyűlésen ejtik meg.

* **Osztóndij adományozása.** A kultusz-miniszter a Csáky Petronella-féle osztóndiját *Kolárszky István* kórházi tisztviselő Miklós V. gimn. tanuló fiának adományozta, hat évre, évi 1000 koronával.

* **Villamosvasut Bihar-püspökibe.** Emeltettük, hogy a Nagyvárad Városi Vasut engedélyt kért a minisztertől, hogy a villamos vasutat kiépíti a nagyvárad vasutállomástól Bihar-püspöki községbe és pedig a jelenlegi országúton. A miniszter a Városi Vasut kérelmét leküldte Nagyvárad városához, hogy tegye meg arra észrevételeit. A város főmérnöke a Városi Vasut tervezetére beadta jelentését s ebben nem tartja megengedhetőnek, hogy a villamos vasut a jelenlegi országúton építsék ki Bihar-püspökibe, mert ez az út keresztezi úgy a nagyvárad-szegedi, mint a nagyvárad-püspökkladányi vasut vonalakat s ezen pontokon még a rendes közúti forgalom is veszélyeztetve van, a vasúti forgalom pedig teljesen lehetetlen. E helyett ajánlja a főmérnök, hogy amint már a közúti gátási bizottság is kért, a jelenlegi Bihar-püspökibe vezető országúti helyett a Hágó-utrá vezető új vasúti felüljáró felhaszná-

Reggelizés előtt félpohár
Schmidthauer-féle
Használata valódi áldás gyomorba-
josoknak, székszorulásban szenvedőknek.

Igmándi keserűvíz

Az elrontott gyomort
2-3 óra alatt tel-
jesen rendbehozza.
Kis üveg 40 fill.
Nagy üveg 60 fill.

Kapható Nagyvárad és vidékén minden gyógyszerárban és jobb fűszerüzletben.

lásával, az új fűtőház mögött a hágói-utból építsék ki Biharpüspöklig az országutat. Így teljesen elkerülék a vasuti átjárókat s ezen új országúton építsék ki a villamos vasutat is Biharpüspökibe.

* **Névváltoztatás.** Hillinger József Dávid nagyváradi lakos vezetéknévét Ilyés-re; — Groszfeld Dávid nagyváradi lakos és kiskoru István nevű fia vezetéknévét Gáspár-ra változtatta.

* **A kamara ujjaalakítása.** A kereskedelmi és iparkamarák, közgazdasági életünk ezen kiváló faktorai, a törvény rendelkezése szerint öt évenként ujjaalakulnak s úgy bel, mint kütagjaikat és levelező tagjaikat újból választják. A nagyváradi kereskedelmi és iparkamara most tölti be fennállásának 20. évét, negyedik öt éves ciklusát. Az ujjaalakulás még ez évben végbe megy. Előreláthatólag a nyáron, vagy az ősz elején lesz a bel- és kültagok választása. Nagyváradon 16 kereskedő és 16 iparos beltagot, Bihar megyében pedig 16 iparos és 16 kereskedő kültagot választanak. Nagyváradon mint a múltban, bizonyára most is nagy hullámokat ver fel a kamarai tagok választása.

* **A fűmagtermelés meghonosítása Magyarországon.** Figyelmébe ajánljuk mindazon gazdáknak, kik Magyarországon fűmagtermeléssel szándékoznak foglalkozni, hogy e célból MAUTHNER ÖDÖN cs. és kir. udvari magkereskedő céghez, Budapest, forduljanak. — A Mauthner cég, mely a gazdák jövedelmének nagyobbitása terén már oly gyakran volt uttörő, készséggel boosájt rendelkezésre egy régi, tapasztalatokban gazdag fűmagtermelőt, ki a szükséges utbaigazításokkal és szakzerű tanácsokkal szolgál. A cég ezt minden költség felszámítása nélkül teszi, sőt még a szakember utiköltségeit is viseli. — Ha figyelembe vesszük, hogy Ausztria-Magyarországra a múlt évben is külföldről csupán fűmagot 2 és fél — 3 millió korona értékben hoztak be, úgy a Mauthner-cég ezen mozgalmá a gazdák körében bizonyára nagy tetszéssel fog találkozni. 286

* **Magán-csillár részvénytársaság.** Mint értesülünk, Nagyvárad egyik legtekintélyesebb kereskedelmi cége, a *Kurländer és Ullmann* fűszer nagykereskedés részvénytársasággá alakul, egy millió korona alaptőkével. A részvényekből *Ullmann* Sándor 600,000 koronát, dr. *Kurländer* Ede 200,000 koronát és a Központi Takarékpénztár 200,000 koronát jegyeznek. Az új társaság vezérigazgatója *Ullmann* Sándor lesz. A cég ez alkalomból üzlethelyiséget is változtat, amennyiben kiköltözik eddig Zöldfa-utcán levő helyiségéből s a régi sóház helyén, a nagypiac területén hatalmas épületet emelnek főleg az üzlet céljaira. Az új részvénytársaság oly nagy arányokban rendezkedik be, hogy ebből a szakmából az országban aligha lesz párja.

* **Elhunyt végrehajtó.** Mint élesdi tudósítónk jelenti, *Szabó* Béla, bírósági végrehajtó ott elhunyt. A szerencsétlen ember tüdővészben halt meg, s feleségén kívül három gyermeket hagyott hátra. Az árván maradt család a legnagyobb nyomorban maradt vissza annyira, hogy az elhunyt családját is közkölségen temették el. A család iránt nagy a részvét.

* **Mikor Sugár (Schwarz) ur kilakoltat.** Kovács Pál volt képviselőnek Budapesten, a Bernát utca 30. szám alatti házáat Sugár (Schwarz) Lázár bérlé. Sugár lakóival bérszerződést kötött, ezt a bérszerződést azonban, amely április elsején lejárt, a lakókkal nem akarta megújítani, amiért a lakók sztrájkba léptek. A kilakoltatást a bíróság tegnap rendelte el, amikor azonban karhatalommal megkezdtek a kilakoltatást, azt a zsidókkal szemben nem hajtották végre, tekintettel húsvéti ünnepükre.

A ház harminc családjából körülbelül tizenöt keresztény családot, akik nem voltak hitsorsosai Sugárnak, kilakoltattak, de ez olyan nagy zenebonával, tüntetéssel és lármával történt, hogy rendőri segédletet kértek a rend helyreállítására. A rendőrök csak a legnagyobb erőfeszítéssel tudták rendet teremteni. Ez a különbség már minálunk a zsidó szombat — és a Nagyszombat közt.

* **Hulla az Érben.** A bihariószegi csendőrök telefonon jelentette az ügyészségnek, hogy Gellért István odaváló 58 éves parasztembert tegnap reggel az Er-patakban meghalva találták. Gellért István azelőtt nap délután kissé itasan távozott a korosmából, de hogy miképpen került az érbe, azt még nem tudják. A foganatosított hullaszemle alkalmával megállapították, hogy az elhalt fejtehetőleg bal oldalán egy tallér nagyságu behorpidás van, a fejbőr azonban nincsen átrepedve. A horpadás valami kemény tárgytól eredhetett. Megjegyzendő, hogy az Er partfala ott, ahol a hullát találták, 160 cm. magas. Az ügyben világosságot a nyomozás fog deríteni.

* **Leszurta az őrsvezető.** Tenkei tudósítónk jelenti, hogy ott tegnapelőtt délután véres esemény történt a község egyik lakosának a házában *Madarász* János tenkei lakos ellen család miatt vizsgálat van folyamatban, melyből kifolyólag házkutatást kellett nála tartani. A házkutatást *Kórodi* Sándor csendőr-őrsvezető akarta foganatosítani, aki mikor belépett *Madarász* házába, követelte, hogy adja elő a kívánt iratokat. *Madarász* az iratok helyett reprodukálhatatlan gorombaságokat szórt az őrsvezetőre, aki hogy megfélemlítse az embert, lekapta válláról a fegyvert és a törvény nevében követelte az iratokat. *Madarász* erre megragadta a csendőr szuronyát és azt elakarta venni. Az őrsvezető azonban kikapta kezéből a fegyvert és *Madarászt* kétszer megszurta. Az egyik szúrás *Madarász* mellébe, a másik a hasába ment. A megszurtt ember azonnal összeesett. A történetekről jelentést tettek a nagyszabotai csendőrpáncsoksnak, ahonnan *Halmay* hadnagy a helyszínre utazott, hogy megállapítsa vajjon jogosan használta-e a csendőr a fegyvert.

* **A Püspök-fürdő szezonja.** Bár az ünnepélyes megnyitás május 1-én lesz a Szent László Püspök-fürdőben, a fürdőzők közönség azért már is előszeretettel keresi fel a pompás gyógyvizéről és a fürdőbélről: *Kernács* János által nagy áldozatok árán biztosított kényelemről híres fürdőtelepet, amely évről-évre mindjobban kedvelt kiránduló és tartózkodási helye lesz városunk előkelő közönségének. A pompásan berendezett tükör- és kádfürdők mellett egyik nevezetessége ennek a nagy hírű fürdőnek az egész országban páratlan uszodája, amely szintén gyógyító erővel bír, mert a gazdag bőségu hőforrásból nyeri vizét. Amint a meleg napok bekövetkeznek, az uszodát is átadják a közönség használatára. Másik nevezetessége még a fürdőnek *Kernács* János kitűnő konyhája és a kiszolgált kitűnő, tiszta italok.

* **Különös bosszuállás.** Lukács Gizit a Szigligeti szin az tagját kellemetlen meglepetés érte tegnap este, mikor az előadás után az öltözőbe ment. Előadás közben többször kellett öltöztetnie s levett kosztümjeit egy kosárba téve az öltözőben hagyta. Valaki nagyon haragudhat Lukács Gizire, mert míg a színpadon játszott, egy ismeretlen az öltözőben hagyott ruháit darabokra tépte. Lukács Gizi jelentést tett az esetről Erdélyi Miklós szinigazgatónak, aki azonban nem tudott semmit sem tenni a dologban, elvégre bármennyire is ügyes a direktor, bűnygyek nyomozásához még sem ért és így az

ügy annak rendje és módja szerint a rendőrség elé került s most már Kelemen és Vass detektiveknek lesz a dolguk, hogy kézrekerítsék Lukács Gizi megkárosítottját.

* **Ejegyzés.** Itj. *Retezár* László az élesdi postahivatal ambiciózus tisztviselője ma tartja meg eljegyzését *Ary* S. Juliskával Eleden.

* **A karmester merénylője.** Ma este 8 órakor a Sas passagében Patát Leó karmester fölismerte multkori merénylőjét és el is fogatta *Vida* János kőműves munkás személyében. A rendőrségen *Poynár* Dezső hallgatta ki a kőművest, aki terheltnék látszott, maga sem tudta, miért akarta a karmestert megölni. Teitét különben beismerte. Letartóztatták és holnap elmeorvosi vizsgálat alá veszik.

* **Végh Odön állapota.** Mint értesülünk *Végh* Odön közigazgatási bíró súlyos betegen fekszik a budapesti Vörös Kereszt kórházban. A Nagyváradon is széles körben ismert közigazgatási bíró csaknem egy éve fekszik betegen, s állapota ujabban súlyosabbra fordult.

* **A bihari félegyházai baptista temető.** Biharfélegyházán mintegy 10—12 család kivált a református felekezetségtől és megalakította a baptista hitközséget. A reformátusok e miatt nem engedték meg, hogy a baptisták halottaikat a református temetőben hantolják el. A baptisták erre községi temető létesítését kérték. A község ki is jelölt egy területet a baptisták részére, azonban a hívők nem elégedtek meg ezzel a területtel és panaszt tettek az alispánúnál, hogy a község az ő részükre olyan temetőt jelölt ki, mely vizes területen fekszik s a talajviz a hullákat a temetés után felveti. E kifogásra a főszolgabíró azt jelentette, hogy nem felel meg a valóságnak, mert a vizes terület a kijelölt területtől még néhány száz ölnyire fekszik. A hívők tehát megelégedhetnek vele.

* **Tapintatlan eljárás.** Megbotránkozást keltett tegnap este a Városi Vasút tapintatlan eljárása, amely valószínűleg az alkalmazottak túlbuzgóságából keletkezett. Mikor a várad-velencei Templom téren a feltámadási körmenet elvonult, nagy zajjal vontattak egy hosszú, sok kocsiából álló tehervonatot a téren keresztül s ahelyett, hogy a vonat vezetői bevárták volna a körmenet elvonulását, megzavarták az ajtatoskodókat s a körmenetet megszakították.

* **A Félix-fürdő vendégei.** A kellemetlen időjárás nem nagyon kedvez ugyan a fürdőzésnek, de azért a gyógyulást keresők nagy számmal keresik fel a kitűnő gyógyhatású Félix-fürdőt. Amint egész télen, úgy most is nagy számmal vannak a fürdő vendégek és pedig nemcsak Nagyváradról, hanem az ország távolabbi vidékeiről is, ami eléggé bizonyítja a pompás gyógyfürdő nagy hírnevét. Jelenleg a következő fürdővendégek időznek a Félix-fürdőben:

Dr. *Bátory* Lajos gyógyszerész és családja Budafok, *Csumpe* Demeterné körjegyző és neje *Dombrovica*, özv. *Batáry* Imréné magánzónó Debrecen, *Forschner* Jakab keresk. Arad, *Szilágyi* Miklós építész Nyiregyháza, *Szakács* Gyula iparos Kolozsvár, özv. *Némethy* Péterné, özv. *Vadász* Károlyné földbirtokos Turkeve, *Dán* Sándor magánzó Kolozsvár, *Hetey* László ügyvéd H.-Szoboszló, *Szűgyi* József tanító Békés, *Böhm* Gyula keresk. B.-Csaba, özv. *Hankl* Emilné háztulajdonos Debrecen, *Suhajda* Antalné, *Szemes* Lászlóné Szatmár, *Ujházi* Imréné magánzó Arad, *Ligeti* Andorné áll. orvos neje *Bél*, *Albert* Balázs földbirtokos Csikszerecs, *Marienthal* Richárd mérnök Budapest, *Siemann* Endre gyárigazgató Budapest.

x **Czillér Imre** nagyváradi kereskedőnek a kishidőnél és a Weiszlovits-házban levő üzleteiben a tavaszi vásár megkezdődött. A szolid kiszolgálásáról és kitűnő áruiról előnyösen ismert czé a legszebb árukat hozatta raktárra s most a tavaszi vásáron mérsékelt áron árusítja el.

Double-kelme ujdonságok FLEGMAN cégnél, Bémer-tér.

128

x **Gyertyánliget** az ideális fekvésű erdei hegyi gyógyhely feladatát tűzte ki, hogy az éghajlati behatásán és a kitűnő vasas savanyúvizének használatán kívül egyéb gyógytényezőkkel is kiegészíti azokat. Rendszeres vizkúra, massage, só és fenyőfürdők, fekvőkúra a szabadban, a kiegészítő módszerek, melyek alkalmazásba jönnek. Ezenkívül különös gond fordítatik a kényelmes berendezésekre és jó ellátásra igen mérsékelt árak mellett. 267

Értesítés.

Van szerencsénk a mélyen tisztelt háztulajdonos urak becses tudomására hozni, hogy **Óváry Lajos kályhás üzletét** átvettük s az eddigi szolid alapon folytatjuk **ÓVÁRY TESTVÉREK**

cég alatt.

Kiváló Jóságú modern és izléses kályháinkkal, pontos kiszolgálással és becsületes munkával óhajtjuk továbbra is mélyen tisztelt megrendelőink elismerését kinyerni s a boldogult elődünk által szerzett bizalmat továbbra is fenntartani. A legdivatosabb és legegyszerűbb kályhák.

cserépkályhák
állandóan raktáron vannak.

Javítási munkák a legrövidebb idő alatt eszközölhetnek. Nagybecsű megrendeléseiket kérve, vagyunk tisztelettel

Ováry Testvérek kályhás iparosok

(Ováry Lajos utódai).

Csengeri-utca 27. szám.

x **Hegyiborok!** Kiváló minőségű tényleg és pures hegyiborok, a legolcsóbb árban. Vaidi, legjobb minőségű *gyógy cognac* és kóstósi *barack cognac*, ugyancsak finomabb *gyümölcs pálinkák*, a legolcsóbb árban kaphatók. *Mertz Nándor* csemege és borkereskedésében, Körözs utca. Telefon 448. szám.

Kolosváry Sándor

ékszerész, arany és ezüstműves
Nagyvárad, Bémer tér 293. sz.

Brillians ékszerek, aranyárak, ezüst dísz tárgyak és evőeszközök valamint zsebórák nagyraktára.

x Nehai főtisztelendő **Makutz Ernő** theol. könyvtárát míg a készlet tart *olcsón* árúsítom. Beadó Artur könyvkereskedő Rákóczi-ut 10.

x **Husvétii tojások**, parfümök, locsolók divatcikke **Gal Ferencz** nál Sas passage.

Hölgyeim!

Kelim, gobelin és Smyerna ujdonságaimra felhívom figyelmüket. Okvetlen nézzék meg. ::

TÁTRAY GUSZTÁV

Rákóczi-ut 4. sz. — Telefon 783.

x **Vadászok figyelmébe.** Tisztelettel értesitem a nagyérdemű közönséget, hogy Rákóczi-ut Moskovits palotában egy modern fegyverüzletet nyitottam, hol mindennemű fegyverek, revolverek és töltények kaphatók. Fegyvereket szakszerűen javítok. Ladányi József puskaműves és fegyverkereskedő. A vadászati évad vége felé közeledik. Felhívom a fegyvertartók figyelmét, hogy fegyvereiket javítás végett bizalommal hozzák műhelyembe. M. kir. löporáru. Telefon 269.

Ifj. Rimanóczy Kálmán műbutorgyára

Városi raktár Fő-u., Rimanóczy-palota.

Állandó butorkiállítás. Egyes butor-darabok avagy egész lakásberendezések, iparművészeti tervezések és kiegészítések díjmentesen eszközölhetnek. Új szerkezetű service-asztalok mahagoni, palisander és citromfából. A Zsolnay-féle gyárak kizárólagos képviselője, eredeti gyári árak mellett.

x **Szőlőtermelők b. figyelmébe.** A múlt évben szőlősgazdáink nagy része tetemes kárt szenvedett a peronospora által. mert elmulasztotta szőlőjét idejében és megfelelő anyaggal bepermetezni. Míg azok, akik már májusban láttak hozzá a permetezéshez, de különösen akik ezt a munkát felvélva rézkénporozással kapcsolták össze, semmi, vagy csak igen csekély kárt szenvedtek. Azért senki el ne mulassza az idén a védekezéshez szükséges Bordóport és Rézkénport, mely szereket vezérképviselője a Magyar Mezőgazdák szövete (Budapest), de amely a legtöbb vidéki fűszerkereskedőnél is kapható, beszerezni és ezzel szőlője termését biztosítani.

GÁL FERENCZ

játék diszmu és sport áruházát
a Sas passageba
helyezte át,

a hol mindennemű női és férfi divatcikke, gramofonok, lemezek, utazókofferek stb. a legjutányosabb árban szerezhetők be.

Új virágüzlet!

Fratrics János

kereskedelmi és műkertész.

Kertészeti telepe: Szent János-utca 1. szám, ahol minden időben frissen vágott virágokból készülnek

báli, menyasszonyi s alkalmi csokrok
szép kivitelben, előnyös árak mellett.

x **Mikor partoljuk a hazai ipart?** Ha a termék van olyan jó, mint a külföldi, ha beszerzése előnyös. Ime itt az alkalom magyar ember készítménye, magyar termék, mégis kiállja a versenyt bármely külföldivel. Ki ne hallotta volna híret a Siklinél beszerezhető Gyulatinnak, mely megóvja a fogat a romlás, porlás és lazulástól, letisztítja a fogról a feketeséget, barnaságot, a fogfájást rövid idő alatt megszünteti s mégis alig kerül napi használata személynként 1 fillérbe. Kérjük minden gyógytár és droguériában, valamint fűszer és fodrász üzletben a Sikli Gyulatint. Ára üvegeken 1.50 és 3 korona. Főraktár Sikli Józsefnél Halász-utca 10. számú háznál, mely 1950 koronát jövedelmez és még beépíthető telekkel bir, szabad kézből eladó.

Tudósítás!

Tudatni kívánom az igen tisztelt eddigi megrendelőimmel és az elegáns ruhákat szerető uri közönséggel, hogy **a tavaszi és nyári szöveteim**

megérkeztek. Angol és belföldi szövetekben oly nagy választékkal rendelkezem, hogy bármelyik fővárosi céggel felveszem a versenyt, ugyancsak az előállításban is, ami a saját vezetésem alatt történik.

Nagybecsű pártfogást kér

FRIEDLÄNDER

angol uri szabó cég

Nagyvárad, Szent János-utca 4. sz.
Mintákkal kívánatra háznál szolgálók.

x **Tavaszi vásár.** Tisztelettel értesitem a mt. nagyközönséget, hogy a csillár és fémáru gyártást megkezdtem s ennél fogva raktáron levő csillár készletemet helyszűke miatt gyári áron, sőt normális elfogadható áron elárúsítom. Régi csillárok átalakítása, galvanizálása, fémáruk rezezése, nickelezése, butorvasalás, portáldiszek stilszerű készítése rajz és terv szerint. *Stern*, Bémer-tér, Telefon 556.

Legelegánsabb és
legmodernebb

tényképek

külföldi tanulmányok és tapasztalatok alapján

Molnár Jenő

(ianek utóda) műtermében.

Borzalmas lesz a tavasz

azoknak, kiknek szeplőt és májfoltot hoz. Ezt egyedül a torony alatti **Ujvárosi drogéria** Hóvirág krémje szünteti meg.

x **3-4 koronáig** kereshet naponta, aki a Malinai Borviz főraktáránál, Kolozsvári-utca 104. sz. alatt jelentkezik.

Törlesztéses kölcsön!**Feltételek:****Teljes árfolyam
5.65 annuitás.****LÁSZLÓ ERNŐ**
bank és kereskedelmi irodája
Nagyvárad, Léway-palota,
Ezredévi emlék-tér sarok.**x Vacuum Cleaner Nagyváradon.**

Nagyon kevés technikai találmány örvend akora keresletnek s használatnak, mint a Vacuum Cleaner porszívó gép. Ezen rendkívüli nagy elterjedtsége könnyen érthető is, ha figyelembe vesszük, hogy a Vacuum Cleaner porszívó gép lehetővé teszi a tisztítandó tárgyak és helyiségek pormentesítését anélkül, hogy bármit leszedni vagy felemelni kellene, továbbá a kerevekből, karosszékekből stb. minden port eltávolíthatunk anélkül, hogy szükséges volna azokat helyükről elmozdítani. E kényelmi momentumokat telézi még az a fontos körülmény is, hogy a port egy elzárt kamrában gyűjti össze, a Vacuum Cleaner szab. lakás és szőnyeg pormentesítő vállalat most Nagyváradon is képviselést létesített és azzal Weisz Lajos kereskedelmi és műszaki irodáját bízta meg, kinek lapunk mai számában közölt hirdetését olvasóink különös figyelmébe ajánljuk.

NAGY OCCASIO!

Tavaszi újdonságok megérkeztek kosztüm, blúz-kelmék, francia delainok, csipkék, sejmek. Menyasszonyi keletengyékét vegyünk olcsón és megbízhatóan. Menjünk

RADÓ és KERTÉSZ-hez
Telefon 1030. Kossuth-u. 2.

11

x Húsvéti locsolásra legolcsóbban a Weiszovits-házban levő *Illatszer-király*-nál lehet kitűnő minőségű parfümököt beszerezni. Az Illatszer-király csak a legfinomabb illatszerkeket tartja raktáron s így a közönség saját érdekében cselekszik, ha itt szerzi be húsvéti szükségleteit. A cégnek lapunk mai számában közölt hirdetésére felhívjuk a közönség figyelmét.

CZAPFALVI JÓZSEF

mázoló, épület és butorfestő

Nagyvárad, Nagy Sándor-utca 11 szám.

Helyi és vidéki telefon szám: 1001.

Elvállalok minden e szakmába vágó munkát u. m.: fa- és márvány utánzat készítését, épület, üzleti, kávéházi és gyógyszerári berendezések és butorok festését, ker. butorok zománcosítását és porcellán utánzást. Vidék megrendeléseket a legpontosabban készítek

Tisztelettel

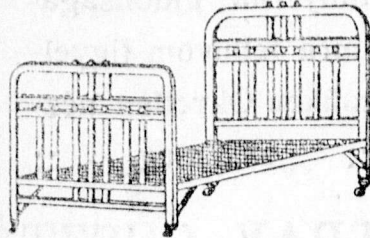
358

Czapfalvi József.

x A Kriegner féle Tokaji china vasbor nem támadja meg a fogat, nem terheli meg a gyomrot és ezért az összes vaskészítmények között az első helyet foglalja el. Világszerte évtizedek óta használják a vérszegénységből eredő összes bajoknál, étvágytalanság, gyomorhaj, mindennemű testi gyöngeségnél és

gyengén fejlődő gyermeknél. Valódi 5 puttonos tokaji borból készül, nagyon kellemes ízű és hatása biztos. Nagy üveg 6 korona, kis üveg 3 korona 20 fillér. Póstán küldi utánvétellel vagy a pénz előzetes beküldése után KRIEGNER GYÓGYSZERTÁR, Budapest, Kálvin tér.

Vas és rezubitor

gyári raktári

Szekrényágy 3 matraccal 19 korona

Sodronybetét 10 korona

Rézkariss 5 korona

Gyermekágy 24 koronától feljebb, kapható

Kohn Adolfvaskereskedőnél Nagyvárad, Kossuth-utca
10 sz. Telefon 636.**A pórujárt csábitó.**

Nem mindennapi esemény játszódott le tegnap éjjel Magyarországon, ahol különben az éjszakák a legnagyobb esendben szoktak eltelni s legfellebb az éjjeli örök boeskorainak egyhangú léptei keltenek némi zajt. Ebben a nagyocsendes éjszakában szokott egyik ház körül udvarolgatni egy csékei feleséges ember a legjobb barátja feleségének.

A titok, azaz a szerelem nem maradhatott örökké suba alatt, mert végre a férj is megtudta a dolgot és hogy kézzel fogható bizonyítékokat szerezzen, ő is elővette a férjek ama régi receptjét, mely szerint a férjnek első sorban látszólag el kell utaznia, aztán kellő pillanatban elő kell jönnie s végül a pillanat hatása szerint cselekednie.

A magyarorszáki férj is így tett, szinteg elutazott tegnapelőtt este. Az elutazásról természetesen az udvarló tudott első sorban és este 8 órakor pillanatig sem késett felkeresni az imádott nőt, aki fogadta is a kedves Don Juant.

Tíz órakor, amikor legesendesebb volt az idő, mint a bomba, felrobbant, azaz megjelent a férj a legkritikusabb pillanatban.

A férj azonban nem tört ki. Nyugalmat erőltetett. Hideg volt, hidegebb az időnél és folyton mosolygott, mint valami sátán. A Don Juan is mosolygott. Mikor így kimosolygották magukat megszólalt a férj:

— Vetkőzz le teljesen!

A Don Juan most kezdett csak igazán mosolyogni, hogy szinte vacogott a foga, de látva, hogy fele se tréfa a dolognak kénytelen volt teljesíteni a férj parancsát. Mikor pedig már mindenből kibujt és csak a bőre volt hátra, a férj egy saját fonatu szijostort vett elő s kezdetét vette a legszeszélyesebb táncoltatás, mely alatt Don Juan vért izzadt.

Végre a férj megelégedvén a táncot, kinyitotta az ajtót és szabadon engedte a minden ruhanélküli fé fit.

Kint hideg volt és sötét. Elég ok a nagyon gyors futásra. Don Juan oly kitűnő futónak bizonyult, hogy csoda. A fenti dolgok pedig a község felső dombos részén történtek, innen igyekezett lefelé a csábitó. A domb aljából pedig csendes nyugalommal ballagott felfelé a két éjjeli ór. Mikor az örök meglátják a feléjük rohanó alakot, egyszerre sarkon fordultak és elkezdtek kiabálni:

— Tulaj vinyi dráku! (Itt jön az ördög!)

Es kezükben revolverükkel rohantak a Don Juan előt, aki azonban utólrerte őket. Az örök erre reszketve borultak térdre, de azért a revolverüket a dráknak szegezték.

— Tegyétek el azt a pisztolyt, hiszen én vagyok a...

Az örök bizalmatlanul bár, de felállottak és a revolverüket tovább is a Don Juannak szegezve, futni engedték azt. Don Juan pedig mivel még nagy ut volt hátra, tovább futott. Tekintve pedig nagyon szecessziós toaletjtét, ebben nem akart feleségének bemutatkozni s ezért először a testvérehez futott ruhát kérni. Szerencsétlenségére a testvér helyett sógornője jelent meg az ajtónál, aki meglátva a ruhátlan embert, becsapta az ajtót és a továbbiakat a férjére bízta. **Putó.**

SZINHÁZ.**Heti műsor:**

Vasárnap délután: Karentia Anna, este Cigányszerelem. (Bérletszünet.)

Hétfő délután: János vitéz, este Magdolna (Rákosi Jenő népdramája.) (Bérletszünet.)

Kedd: Sárga liliom.

Szerda: Babuska. (Először.)

Csütörtök délután ifjúsági előadásul Romeo és Julia, este: Babuska.

Péntek: Babuska.

Sombat: Magdolna. (Rákosi Jenő népdramája.)

Vasárnap délután: Hercegisasszony, este: Babuska.

Ünnepi előadások. Ma délután a Karentia Annát, a Tolsztoj híres regényéből készült nagyhatású drámát hozza színre, ünnepi előadásul első előadásán a színház. Este az óriási sikerű Cigányszerelem megy. Hétfőn délután főujítja a színház Kacsóh csodás daljátékát, a János vitéz t. Este (bérletszünetben Rákosi Jenő gyönyörű népdramáját, a Magdolnát játszik el a két fő nő szerepben E. Kovács Mariskával és Polgár Mariskával.

Sárga liliom Biró Lajos nagysikerű drámája, a »Sárga liliom« kedden kerül újra előadásra a Szépliget Színházban. Igaz, b-nő siker a Sárga Liliomé, amely naponként jóformán minden előadás után megújul. Mi sem bizonyít emellett jobban, mint hogy Budapesten rövid négy-öt hét alatt megérte a darab 25-ik előadását. A keddi reprizen a premiér kitűnő szereposztása szerint játszik el a »Sárga liliom« ot.

IRODALOM.**Finn és lapp mesék**

Fordította *Báthori Ferenc*. Nagyvárad, 1911. 64 oldal. 4. képpel.

A finn és lapp irodalomnak szenvedélyes tanulmányozója, a lelkes finn-barát és utazó: *Báthori Ferenc*, a nagyvárad kereskedelmi iskolának tudós tanára munkásságának kedves kötetével lépett a húsvéti könyvpiacon. Hat finn és három lapp mesét gyűjtött össze s azokat pompás magyar fordításban adta ki. E mesék a velünk rokon északi népek világhírű meseirodalmának gyöngyeit képezik. Topelius meséi a világirodalom legelső hasonló műveivel kiállják a versenyt. Emellett nemes erkölcsi tanulság rejlik mindegyikben. Bátran ajánljuk iskolai könyvtáraknak vizsgálati jutalomdíjaknak és a szülőknak. A Sonnenfeld nyomdáját dicserő szép kiállítás és a jól sikerült illusztrációk is hozzá fognak járulni

ahhoz, hogy Bithoriának e mesegyűjtésében a kedvelt könyve legyen a magyar gyermekvilágnak.

A **Jogász.** Változás és gazdag tartalommal jelent meg a »A Jogász« 7-ik husvétiszáma. A nívósan szerkesztett lapból kiemeljük az Ügyvédi és bírói gyakorlat megbosszabításáról, A numerus clausurái, Kmety Károlyról, A faláról szóló cikkeket. Erdéklődésre tarthat számot: Apponyi az egyetemen, Szeged a harmadik egyetemért stb. A jogászkrónika ezúttal is sok humoros apróságot foglal magában. Az egyetemi életről gazdag hírvivat számol b. A lap előfizetési ára egész évre 4 korona, fél évre 2 korona, negyed évre 1 korona. Egyes szám ára 20 fillér.

Emékedések az evangéliumról. Prohászka Ottokárnak, Székesfehérvár lánglelkű püspökének gyönyörű elmékedései immár második kiadásban jelentek meg. Rövid idő alatt hitbuzgalmi műből második kiadást Magyarországon nem sok szerző ért el; de az is igaz, hogy Magyarországon nem sok hitbuzgalmi mű éri fel, vagy csak közelíti meg Prohászka elmékedéseinek színvonalát. Az első kiadásnak változatlan lenyomata a második. Ugyanazokat a dicséretket érdemli meg a második kiadás is, amelyekkel az első az egész magyar keresztény sajtó fogadta. Prohászka nem kitaposott utakat járát olvasójával. Eredeti gondolatokat — és minő tömeges, hatalmas gondolatokat — ébreszt benne az evangélium nyomán. Prohászka az ő olvasóját magával viszi hatalmas eszmevilágába. Elmélkedni, gondolkodni tanít. Es nem végzi el az egész munkát az olvasó helyett. Akárhányszor csak odavet egy-egy gondolatot, mely mint a villám cikáz át a szövegen — s aztán az olvasó önkéntelenül tovább fűzi a tudós és mélyen gondolkodó püspök által adott eszmét. Prohászka műve egy tekintetben magaslik ki minden más munka fölött. Más mű is közöl gondolatokat, ha nem is olyan magasan szárnyalókat és mélyen járókat, minők a Prohászkaé. De csak Prohászka tudja ezt úgy folytatni, hogy a magái nyomán olvasójának lelkében további gondolatokat is lakasszon. Könyvének olvasása alkalmával úgy éri az ember, mintha lelke hangszere volna, melyen egy zseniális művész játszik. Prohászka pedig az a művész, a ki a modern lélek hangszerén minden másnál jobban, szebben tud játszani. Ő megismeri e kor gyermekeinek inségét és megtalálja, hogyan kell ezt a gyermeket az igazi utra visszavezetni. Ennek a vezérkedésnek gyönyörű és élvezetes eszköze az Elmékedések. Minden, az igazság után vágyódó, az evangéliumba elmerülni kívánó művelt léleknek elolvasásra melegen ajánljuk.

Az »Elet« husvétiszáma 40 oldalon gazdag és változatos tartalommal jelent meg. Kiemeljük belőle a Vasárnapi levelet, Erdős Renée, dr Hevesi Sándor, dr Karácson Imre és Fráter Aladár cikkeit, Sárányi István humoros csevegését, Kárpáti Aurél feljegyzéseit, Tarczay György, Havadi Barnabás novelláit, Rudens Kipling fordított elbeszélését. Továbbá Harsányi Lajos, Sik Sándor és Lányi Sarolta verseit. A többi rovat is gazdag, nívós és eleven. Rengeteg illusztrációinak tömege művészi értékű, a husvétiszámban pedig igazán elsőrendű alkotás. Az Elet szerkesztősége és kiadóhivatala Budapest, VII. Damjanich-utca 50. szám alatt van.

TANÜGY.

Polgári iskola Margitán. Margita lakossága már régen szeretett volna polgári iskolát létesíteni. A község azonban oly szegény anyagi helyzetben van, hogy az iskola létesítésével járó kiadásukat nem bírta el, különösen akkor, ha tekintetbe vesszük, hogy Margita jelenleg is 100 százalékos pótdadónál is magasabb községi adóval tudja fenntartani magát. Mivel azonban a községnek égető szüksége van már az iskolára, dr Márkus László a kerület képviselője a vallás- és közoktatásügyi minisztériumban tárgyalásokat folytatott az iskolának állami támogatással való felállítására tárgyában. Mint értesülünk, az esetben ha a község az iskolát saját költségén felépíti, úgy a kormány hajlandó az iskolát felszerelni és a tantereket saját terhére alkalmazni.

MUSCHONG-BUZIÁSFÜRDŐ
BUZIÁSI PHÖNIX ÁSVÁNYVIZ

BAKTERIUM-MENTES

természetes ásványvíz.

Üdit-gyógyít.

Vese- és hólyagbajoknál, a vesemedence idült hurutjainál, húgykő- és fényképződésnél, a légutak és a kiválasztó szervek hurutos bántalmainál kitűnő hatásának bizonyult.

Orvosiilag ajánlva. Főlerakat:

JANKY ANTAL utóda

cégnél Nagyvárad.

203

EGYESÜLETEK.

A Kath. Kőr. záróünnepélye.

A nagyváradai Katholikus Kőr a téli szezonban tartott előadásainak ritka gazdag sorozatát jövő vasárnap, f. hó 23-án este 6 órakor egy sokat ígérő záró ünnepélyvel fejezi be. Ezen ünnepélynek ezúttal hángverseny jellege lesz, előadás csak egy lesz, megnyitó féle, melyet a kör egyházi alelnöke fog tartani, a többi mind szebbnél-szebb ének és zene-szám, melyek a légkényesebb igényeket is kielégítik. A záróünnepélynek, mely szintén a főgymnázium dísztermében lesz megtartva, — műsora a következő:

1. Goldmark Sakuntala. Nyitány. Két zongorán előadják: Varró Zsófi, Barabás Erzs, Lukács Anna, Ötömösy Olga.

2. Jézus él. Megnyitó beszéd, tartja: dr Vučkics Gyula.

3. Schumann. Novelette E-dur. Liszt Paganini Etude, E dur. Zongorán előadja: Szalay Stefánia.

4. Curschmann terzett. a) Ti prego, b) Addio, c) Az ibolya. Előadják: dr Bathory Oszkárné (soprán), Csipkés Sándorné, (alt), dr Krüger Jenő (tenor). Zongorán kíséri Belezna Antal

5. Schubert trio. Előadják: Nagy Ferenc (violin), Kürti István (cello), Szalay Stefánia (zongora).

Jegyek a meghívó előmutatása mellett Láng József könyvkereskedésében 2 és 1 koronáért ülőhelyekre, állóhelyekre pedig 60 fillérért válthatók, valamint a hángverseny előtt a pénztárnál. A tiszta jövedelmet a kör könyvtárának céljaira fordítják.

A Sportegylet közgyűlése. A Nagyváradai Sportegylet évi rendes közgyűlését 1911 április 17-én d. e. 10 órakor a vármegyeház kistermében tartja meg.

TÁVIRATOK.

Megakadályozott árusítás.

Budapest, ápr. 15.

Az olasz kormány elakarta lopatni a polai hadikikötő minden titkát. Az árusításra egy Sminider Adolf nevű tisztet akartak felbasználni, aki hat nyelvet beszél, és aki önként ajánlotta fel magát a lopásra. A tiszt az olasz királytól igen nagy összegeket kapott volna a terveért. A lopási tervről azonban tudomást szerzett egy fiatalember, aki az egész dolgot felfedezte a magyar tisztikar egyik előkelő tagjának. Az árusítási tervről jelentést tettek a királynak és a trónörökösnek, akik a legszigorubb vizsgálatot indították meg. Az árusító fiatal embert Bécsbe akarták csalni, azonban nem sikerült. A katonai törvények értelmében az árusító tisztre halál vár.

Apponyit nem ajánlják az egyetemi tanszékre.

Budapest, ápril 15.

(Saját tud.) Ma délután az a szenzációs és szinte hihetetlen hír járta be a fővárost, hogy Apponyi Albertet a minisztertanács nem ajánlotta az egyetemi tanszékre. Hír szerint az egyetemi tanács előterjesztését gróf Zichy János terjesztette elő, még pedig pártolólá a minisztertanácsban, azonban a tanács azt nem fogadta el. A tanács határozata értelmében nem fogják ajánlani Apponyi kinevezését a király előtt. A hír jól értesült forrásból érkezett, azonban ennek dacára sem akarjuk elhinni és sok kétséget támasztott annak valódiságával szemben mindenki.

Verekedő ügyvédek.

Zombor, ápril 15.

(Saját tud.) Dr Róna Gyula és Czeizel Lajos ügyvédek ma egy tárgyaláson összeszólalkoztak. Az összeszólalkozásnak tettelegesség lett a folytatása. A verekedő ügyvédek a hivatalnokok választották szét.

A vincellérek harca.

Páris, ápril 15.

Epernayban ma két katonatiszt bípálással kikötött, akik a chalonsi táborban szállottak fel. Az a feladatuk, hogy a mozgalom területén földérintő repüléseket végezzenek.

Bar sur Aube, ápril 15.

Este 9 órakor a tüntető vincellérek vörös zászlók alatt és az Internacionale éneklése közben az alprefektura elé igyekeztek, a katonaság azonban szétszórta őket. Egy rendőr és több tiszt kődobásoktól megsebesült. Este 11 órakor a rend helyreállt.

A táncanárnyó.

Az apja balletmester volt, az anyja diadalmas, gyönyörű multu színésznő. Most lassu mozgásu, komoly emberek. Minden bohém-ségük, művészvágjuk megfakult, a mindennapi kenyér edesebb már nekik, mint a művészet mámore, a koszorús, virágos, hangos esték.

Volt egy lányuk. Erős vállu, kék szemü nagy lány, kinek a szeme ugy fénylett, mintha premier-lázban hallaná a nép tapsát, a hívást, az édes részegítő siker szavát. Ezt a kigyult tüzü szemet az anyjától örökölte, meg azt a hízogó, szinte vakmerővé tevő mosolyt az ajkán.

Az öregek soha sem beszéltek előtte a színházról, a fiatalságukról. Féltették a lányukat, hogy bolondos vérük feltámad benne, ha izgalmas meséket hall a dicsőségről, történeteket fakult, aranybetűs koszorúkról, beporosodott babérlevelekről.

A Vera mamája tánciskolát tartott. Ebből éltek. Ha valaki jött beiratkozni, azt határtalan szivességgel, kedvességgel fogadták. A tapasztalatlan idegen, vagy naivabb fiatalember azt hitte, no most biztosan belém bolondult ez a mosolygó, huncutul nevető szép Vera! — Ebbe a kolonba járt fel a pisze hadnagy is egyszerűen egy hónapban.

Történt, hogy egy havas, sötét téli estén, mikor már a nagyteremben szólt a régi zongora, halkan bekopogtatott a kis szalónba egy elegáns, cvikkeres ur. Vera ép számolta a beiratási díjakat, mikor belépett.

Bemutatkozott. Vera mosolyogva nyujtotta pici, finom kezét.

— Parancsoljon. Vesse le a kabátját, mert idebent meleg van. Adja csak ide a cilinderét. Ugy . . . Ugye mamát keresi?

— Igen, őt.

— Talán a kolon miatt?

— Igen. Beakarok iratkozni. Ugy-e még nem késő?

— Oh, dehogya! De én is elvégezhetem. Megkérdezem a becses nevét, beírom, aztán mindjárt mehetünk táncolni. Nincs nekünk erre szükségünk a mamára, ugy-e? . . .

Rákacagott a fiatalemberre. Ez egy kicsit zavarba jött a hízogó modortól, amellyel a lány bánt vele. Azt gondolta, hogy az utolsó mondatban, az édes nevetésben a lány ingerkedik vele. Öntudatlanul közelebb húzta székét. Vera az asztal fölé hajolva irt.

Elhatározta, hogy szemtelen lesz. Keresett valamit, amiről beszélni lehet. A pici plüs asztal tele volt csillogó nipp tárgyakkal, ébenfakertes, filigrán legyezőkkel, puha, szelid színű könyvecskékkal, bársony-rámás fényképekkel. Egyet hirtelen felvett közülök.

— Ah, micsoda kívánatos teremtés! . . . Ugy ül, mint egy csalogató, sárga kimonás japán muszné.

A lány kíváncsian felkapta a fejét.

— Kicsoda?

— Ez a nőcske itt!

— Hogy ülök én?

— Hát ez kegyed . . . ? Jaj, akkor nagyon is őszinte voltam. Igazán engedjen meg, hogy ilyen meggondolatlanul nyilatkoztam a kegyed üléséről.

Vera mosolyogva megrázta szőkefürtös fejét, egy kicsit megbiggyesztette piros ajkát s azt felelte!

— Engem nem bántott meg kedves Sándor ur. De ne ijedjen meg tőlem, hogy olyan haragosan néztem magára. Dehogya is haragszom! Csak nem értettem meg valamit, amit mondott s mikor mi nagylányok nem értünk meg valamit, vagy affektálva huzunk egyet az ajkunkon, így ni! . . . és aztán a szép időről kezdünk beszélni, vagy pedig ránézünk az illetőre haragosan, őszintén és megkérdezzük tőle, hogy mit is mondott? . . . Aztán tudja kedves Sándor ur, ne mondja nekem, hogy kegyed. Engem mindenki úgy hív, hogy Verácska; szólítson maga is így s én — ha megengedi — Ernőnek fogom hívni. Jó? . . .

— Hogy jó-é? . . . Természetesen! Én ezer örömmel hívom — Verácskának.

— Na látja! ugy-e szebben hangzik, mint

kegyed. Ez olyan kimért, olyan hideg . . . Hanem várjunk csak kedves Ernő! Még maga adós nekem a felelettel: hogy ülök én?

— Hagyjuk ezt Verácska . . . És nézze csak nézze! Milyen szép ez a másik kép!

— Nem nézem, nem nézem na!

Akarom tudni mi az, amit az előbb mondtam! Hogy ülök én azon a képen?

— Hogy ül? . . . Hát édes Istenkém! ugy ül, mint egy szép szemü japán muszme.

— Kicsodák azok a muszmék? . . . Én ezen a képen orosz táncosnőnek vagyok levéve, nem japán muszménak. Kik azok a muszmék? Talán valami komédiások?

— I-igen, igen! Na természetesen, hogy komédiások! Tudja Tokióban örök nyár van s a gazdag hivatalnokok, előkelő katonák, meg aztán a szegényebb nép is kikivánczol a forró levegőjü világvárosból. Messze a várostól, hosszú pálmák között vezet ki az ut egy hangos, tarka ház, árnyékos városrészbe, amelyet Yozhivarának hívnak. Itt minden üde, itt mindenki vig és szórakozik. Itt élnek a kimonás, cseresznye ajku, barna szemü muszmék alacsony, színes kis faházakban. Karcsu gitár, mély szavu mandolin lóg oldalukon s néhány jen-nért álmodozó halk dalokat énekelnek.

. . . Azt is akartam az előbb mondani a képre, hogy milyen jó színésznő lett volna magából . . .

Vera előre hajolva hallgatta. Fényes, arany haját körülvilágította a villanyfény. Ugy ragyogott, égett most a szeme, mint két kigyuladt kerek villanykörte. Ernőben minden vakmerőség, minden szemtelenségre való hajlandóság elült egy percre és szinte csodálta a lányt.

Arra gondolt, hogy most minden közrejátsszik abban, hogy meghódítson egy szép lányt; a kályha melege érezhetően arcukba kergette a vért, a zene nagyon piánón hallatszott be, a bibor színü fotelek, a sok csokor, meg a lány hajának illata, a csönd, a közelség: mind hangulatot csináltak mellette. Mosolygott az előnyén.

Vera nagyon komolyan, szomoruan törte meg a csendet.

— Látja én ugy szeretnék színésznő lenni! De anyuskáék féltenek valamitől. Azt hiszem a férfiak vakmerőségétől és azt mondják, hogy nincs elég pénzem. Pedig a tolakodókat egyszerűen kidobnám!

— Hahaha! . . . Nézzen az átlátszó, puha kezére és akkor elhiszi, hogy ilyen kézzel nem lehet pofont adni, sem kidobni senkit.

Valaki türelmetlenül megverte az üvegajtót.

— Jaj, anyuska már türelmetlen. Gyertünk, gyertünk hamar a terembe, nehogy megharagudjon. De aztán egy szót sem erről Ernő! mert megharagszom!

A fiatalember előre engedte a lányt, de a kilincsre rátette a kezét. S amint szoroson egymás mellett álltak, hátulról átkarolta a lányt s bár rányomta ajkát a fehér, bársony pelyhes nyakra.

Vera egy kicsit haragosan, egy kicsit netvetve kapott a nyakához.

— Maga nyomorult!

A fiu ránevetett.

— No ugy-e, hogy nem tud védekezni!

Megnyomta a kilincset s a következő pillanatban tarka tömegben hullámozott előttük a kolon.

II.

Sándor Ernő újságíró volt, a huszonkétévesek tüzevel és ambíciójával. Veráék épp az ő lapjukat járatták s ha megjelent egy cikke vagy novellája, másnap a kolonban már mosolyogva fogadta Vera.

— De szépen irt tegnap Matyival együtt olvastuk el.

Matyi játszott a zongorán. Gyerekkori barátok voltak.

Ronda kolon volt. Nehéz testü iparos lányok kopogtak a fényezett padlón, husz krajcáros nyakkendőben jártak a fiatal urak, olcsó, molyhos nagykendőkben ültek a mamák a falhoz lapulva.

S ezek közt a dromedár legények, konyha

s fűszertízlet szagu lányok közt élt és mosolygott Vera az ő titkos nagy vágyával, finom művészlékelével, végtelenül kecses, márványsima kezével.

— Olyan maga ezek közt Vera, mint a krajcár közt az arany, mint a konyhában egy drága klasszikus szépségü olajfestmény. Nem illik maga ide.

— Tudom . . . Látja Ernő, ma is hívott a direktor.

— Mért nem megy Verácska a színházhoz? . . . Kapna szép fizetést és urasan élne.

— Már nem is merek anyuskáéknak szólni erről.

— De az nem ugy van! Maga itt elvész, beleöregszik, belecsunyl a táncitanításba és amellet mindig kinozza, égeti a lelkét az az elfojthatatlan művészvág. — Ne táncoljunk Verácska; sétálva jobban beszélgethetünk.

Leültek a sarokba a virágos fiu mellé.

— Föltűnt már nekem látja, hogy maga mindenkivel szemben olyan nyájas; ideköt, idevonz mindenkit a mosolyával, ami mindenkinek jólesik és hizeleg. De aztán rájöttem, hogy ez magának óriási fáradságába kerül, hogy undorodik ettől a népségtől, csak azért mosolyog, nevet csunyára és szépre, mert az üzlet s a mama ugy kívánja. Magának mindenkivel végig kell táncolni az estét s mikor finom kezét bele teszi valamelyik repedezett uju lakatos legényébe, akkor ugye ki szeretne szaladni innen, végig az üres, sötét utcákon ki a nagy mezőre. . . . Valami végtelen finom tragédia az, amit maga itt végigél, a szépség szomorujátéka, amit szeretnék egyszer sok idő mulva megírni.

— Hát írja meg Ernő! Ugy szeretném, ha rólam írna valaki szépen, gyönyörűen, ugy mintha megálmodná az ember a jövőt is.

Sándor Ernő elhallgatott egy percre. Tudta, hogy ha most abba hagyja a beszédet és könnyelműen megígéri, hogy megírja, akkor most egyszerűen táncolni mennek, aztán holnapra elfelejtik a dolgot, cukroznak, virágot vesznek, udvariaskodnak egymással szemben; szóval el-sablonosodnak. Ellenben, ha most tovább folytatja s még finoman végighuz egy párszor a lány dermedt alvó lelkén a szavak érdes vonójával, akkor az remegésbe jön, mint a por-szemmel behintett chladni lemez és ő végig élvez egy izgató tusát, egy ritka művészbredést s nyer egy novella témát.

Nagyon nyugodtan számított. Lehajolt s egy csomó ibolyát meg szegfüt szórt a Vera ölébe.

— Magukat tizenhét éves lányokat szokták ehhez a szerény színü, bolondosan pazar illatu virághoz, az ibolyához hasonlítani. Az öntudatos, érett szépségü asszonyokat pedig inkább ehhez a dusszirmu, nyitott kelyhü virághoz, leélik egész aranykorukat egy-két nap alatt, mert örülten illatoznak; nem rejtenek el semmit, nem vágynak semmire, nekik csak egy tüneményes, részegítő nap kell, aztán fonnyadni kezdenek. Maguk: — maguk vágyak, kívánságok ápolására berendezett lények, akik mindég dus hajunak, üdének, örökifjunak akarnak látszani, számítva keresik a gazdagságot, a kincset, hogy módjukban legyen mindég az illatozás.

— Nincs igaza, Ernő! . . . Én látja beérem egy suszterrel is, csak szeressen.

— Nem igaz Vera! nem igaz! . . . Maga most védekezni akarta önmagával a nemét! Rossz, rossz! . . . Hiszen maga dicsőségvágyó, magának boldogság a hir, a név, a pénz, a népszerűség, a diadal! . . . Maga sokkal hiúbb, semhogy lemondana az ambíciójáról, a vágyáról, leányos álmairól, a tehetségéről! . . . Hisz az előbb önkénytelen kitért ugy-e, hogy az életét adná egy kitudja milyen gyenge, halotti beszédért, egy rongyos, husz soros riportért! Meg aztán egy suszter! . . . Édes Istenem! Maga és egy csirizes, maszatos suszter! . . . Ugyan ugyan! . . .

Vera arca kipirult. Valami hirtelen, erőszakosan felülkerekedett benne.

— Győztem, gondolta Sándor Ernő. Csendesen mosolyogva nézte, hogy ugrik föl a lány.

beburkolózik bodros, meleg boájába s kimegy a teremből.

Utánna sietett. Lent az emelet lábánál széldületes rohanással nyargalt a szenyas, tavaszi Körözs. Jobbra széles, fás sétatér nyult fölfelé a parton Vera fehér boája messzire fénylett elibe. Hamar utólérte és gyöngéden megszólította:

— Veronka, szép Veronka! . . . Hova gondol az Isten szerelméért! . . . A meleg táncteremből ilyen könnyedén kijönni . . . Ki hallott ilyet . . . Itt a nagykabátom, várjon csak szépen, majd magára teritem.

Gyöngye erőszakkal beburkolta a leányt. Érezte, hogy a kezére ráhullt egy forró könyccsepp.

— Vera, az okos, szép Vera! . . . Hát így elgyöngült . . .

Vera oda állt egészen a fiu mellé.

— Nem, Ernő, nem gyöngye már Vera. Ez a hideg levegő, meg a haragosan mormoló Körözs már erőssé tettek. Nem látja jól a szemem, mert sötét van, de biztosítom, hogy már nem könnyes . . . Borzasztó kint álltam ki maga mellett oda bent . . . Maga vakmerően, merészen, kiméletlenül fölszabadította azt a sok eltemetett, elfojtott gondolatot, vágyat és álmot, amit évek óta rejték, őrzök és még magamnak sem mertem róla beszélni. Egy hónap alatt, mióta magát ismerem, majd megfeledeztem a mindennapi imámról, az esteli hálaadásról, mert majd hogy hitetlenné tett . . . Nem ért ugy-e? Nos tehát tudja meg, hogy határoztam sorsom fölött. És ezt a bátorságot, ezt a hirtelen jött erőt és akaratot magának köszönhetem . . . Kinlódtam, míg beszélt. Tusázott bennem a gyermeki szeretet, az öröklött ambíció: a művészszer. Néha már úgy gondoltam, hogy mindent oda tudnék dobni a dicsőségért: a szülem öregségét, békéjét, kis pénzét, a magam becsületét is . . .

— . . . Ne, ne Vera . . . ne mondjon ilyet, hallja, hogy morog rá a fekete, zajongó Körözs . . .

— Ne szakítson félbe Ernő, hadd mondjam el minél előbb . . . Igen volt perc, amikor undorodtam az élettől, amelyik annyi durvaságot, olyan sok buta, éhes embert sodort mellém és utánam, de most már . . . most már jó minden . . .

Látta ugy-e tegnap este is, ugy-e látta, mikor a korzón az ivlámpa alatt visszafordult . . . tudja ő, a hadnagy . . . s ahogy ráesett a fehér fény a kaján arcára, amint mosolygott rám: — óh, az irtózatos volt! Még most is bele-remeg minden tagom . . . S aztán tudja mit tett ma? . . . Pénzt küldött! . . . Igen, ezer koronát küldött nekem egy katonától egy kicsi kis levélben . . . A nyomorult! Megtudta, hogy megyek föl Pestre három hónapra egyedül . . .

— Na és mit csinált az ezressel?

— Azt mondtam a katonának, hogy a kisaszony elutazott . . .

— S most aztán mit akar? Menjünk be, mert borzasztóan meghül . . .

— Nem, még nem megyek . . . Azt akarom még mondani, hogy . . . most már nem leszek színész . . . Megmaradok mamáék mellett kenyérkeresőnek. Csendesesen, vágyak nélkül . . . Fölmegyek elsején Pestre mamával és megszerzem a táncanárnoi oklevelet s aztán tovább tanítom a szelid legényeket s lányokat . . . Tessék Ernő, itt a kabátja és engedjen meg nekem, hogy nem váltam valami ma este kezdődő történet nagyszerű hősnőjévé.

Papp Jenő.

SZERKESZTŐI PÓSTA.

Az öreg gu yás. Igen sikerült dolog, mint minden írása, de már kissé késve érkezett, úgy, hogy nagy terjedelme miatt is a nyomda sehogy sem tudta a mellékletre beszorítani. Eltettük más-korra.

NYILTTÉR.

BÚTOR

átköltözés miatt,

OLCSÓ

gyári árban

REISZ butorgyárában

május 1-től

Rákóczi-ut 14.

F O G A K.

Ép gyökerek bennbaagásával művészkivitelben szájpaplás nélkül is készít **kitünő hirt** **nevü**

Fogműtermében

Öz. Dr. Deákné

Nagyvárad, Kossuth-u. 2.

Fekete Sással szemben

Uj férfi szabó üzlet!

Van szerencsém az igen tisztelt eddigi megrendelőimnek és a közönség tudomására hozni, hogy tanulmányutamból hazatérve, üzletemet **Lévai palotába,** (Körözs-oldal) **áthelyeztem.** Tanulmányutamból kifolyólag a legkényesebb igényeket is pontosan ki fogom elégíteni. Tavaszi újdonságaimat személyesen a legújabb divatkelmékből választottam ki, melyek már raktáron is vannak. Nagybecsü pártfogást kér

F I S C H E R,

uriszabó.

Lévay palota. Körös-oldal.

Telefon: 951. 219

Dr Kovács Bertalan
gyermekorvos.

Rendel: 2—3-ig.
Szilágyi Dezső-utca 9.
Telefon szám 548.

KÖZGAZDASÁG.

Köszegi-féle talajmivelő gép Micske puztán A földmivelésügyi miniszter ur intézkedése folytán a nagyváradai lat. szert. káptalan hozzájárulásával f. évi ápril. hó 18., 19., 20. és 21-én a Köszegi-féle talajmivelő-gép a nagyváradai latin szertartású káptalan micskei gazdaságában (Biharpüspöki állomás mellett) működésbe lesz hozva s így a gazdaközönségnek alkalma nyílik ezen fontos talajmiv. gép munkáját megismerelni. A gép a fenti négy napon állandóan fog dolgozni s így bármely vonattal is érkeznek az érdeklődő gazdák Biharpüspöki állomásra — onnan pár perccel a t. gazdaközönséget, hogy a kedvező alkalmat használják fel s e tanulságos bemutatáson vegyenek részt. E hó 20-án d. e. fél 10 órakor a Köszegi-féle talajmivelő gép jelentőségéről Sporzon Pál és Rácz Imre gazdasági akadémiai tanárok előadást fognak tartani, mire szintén felhívjuk a t. gazdaközönség figyelmét. Nagyvárad, 1911. ápril hó 15-én. Biharmegyei gazdasági egyesület elnöksége.

Elfagyott gyümölcs fák. Béli tudósítónk kedvezőtlen hírek közül velünk a gyümölcs fa állományról. A jelentés szerint ápril 1-től kezdve a járásban egyetlen egy derűs nap nem volt. Az eső állandóan esett. A hegyek mindenütt hóval vannak fedve. Az éjszakák hidegek voltak, hogy a korai meleg által kicsalt gyümölcs fa rügyek mind lefagytak. A téli idő csak tegnap változott meg, amikor ki sütött a nap.

Gabona üzlet.

Borgida Béla és Társa jelentése:
Budapesten

A kedvezőtlen időjárás folytán az árak ma is 10—15 fillérrel magasabbak voltak. Elkelt 15 000 mm. buza

Határidők sávalata:

Áprilisi buza	— — — —	12.26
Májusi buza	— — — —	11.02
Októberi buza	— — — —	10.95
Áprilisi rozs	— — — —	8.74
Októberi rozs	— — — —	8.32
Áprilisi zab	— — — —	8.42
Ok óberi zab	— — — —	7.30
Májusi tengeri	— — — —	5.76
Juliusi tengeri	— — — —	5.93
Augusztusi repce	— — — —	13.90

Nagyváradon.

		Árak 50 kgonként
Buza	— — — —	11. — 11.40
Rozs	— — — —	7.30 — 7.50

Tengeri	— — —	5.40—	5.60
Zab	— — —	8.50—	8.60
Arpa	— — —	8.—	8.—
Lóheremag nyers	— — —	52.—	65.—
Lóheremag ólomzárólt	— — —	92.—	95.—
Lucernamag ólomzárólt	— — —	240.—	—

Budapesti értéktőzsde.

Magyar Általános Hitelbank nagyváradi fiók-jának távirati jelentése.

Magyar hitelrészvény	— —	822.25
Osztrák hitelrészvény	— —	650.—
Jelzálogbank	— —	480.—
Leszámitoló és pénzváltó	— —	567.—
Osztrák államvasut részvény	— —	756.—
Közuti vasut	— —	754.—
Rimamurányi vasmű	— —	690.—

REGÉNYCSARNOK.

NYOMOR. Irta: **Hjalmai Knuth.**Fordította: **Vörös József.** 43

Az ajtóban egy hordár áll s köszönt, én nem viszonzom a köszöntését. Az asszony felé fordul s az én nevemet mondja: megtordulok.

Egy pár lépést megyek előre; a hordár utánam jön s megszólít. Levelet hozott. Fel-szakitom s egy tizkoronás bangjegyet látok.

A hordára nérek.

— Mi ez? Ki küldi ezt?

— Nem tudom, — feleli — egy kis-asszony küldte.

Megállók. A hordár elmegy. A pért a borítékba teszem, összegyömöszölöm a márkommal, visszafordulok s a háziasszonyhoz lépek. Arcába vágom a pénzt. Egy szót sem szólok, egy hangot sem, csak azt látom, hogy a borítékot nézi, vajjon van-e benne valami...

Habal! Ez derek cselekedet volt! Nem szólni egy szót sem, egyetlen egy szót sem. Összegyűrni a pénzt s az arcába vágni ennek a bitag néznek. Így kell bánni ezekkel a vadállatokkal!

A Tomtegade s az indóház-térre érve, egyszerre torogni kezd velem a világ. A falhoz szédültem. Lábam felmondták a szolgálót; éreztem, hogy nem tudnám megmozdítani lábamat s szédültem. Sok mindent megkísérletem, hogy újból lábra tudjak állani, összeharaptam a fogaimat, összeráncoltam homlokomat, szemem vérben torogtak.

Végre jobban lettem. Gondolataim egyszerre megtisztultak s megértettem, hogy ez az elmulás kezdete. Kinyújtottam kezimet s el-löktem magamat a faltól; az utca még mindig forgott velem. Ügyeltem, hogy el ne essem; nem akartam összeroskadni, állva akartam maradni.

Valaki taligát tol előttem, a taligán burgonya van, én látom, hogy burgonya és mégis azt mondom, hogy képosztával van megrakva ez a taliga.

Mint az idő. Iszonyuan éheztem s okvetlen ki kellett valamit találnom, mielőtt beesteledik. Gondolataim ismét a »szállodához« repültek vissza; sehogys akartam erre gondolni s még sem tudtam megszabadulni tőle.

Az asszony végre is jogosan cselekedett, amikor kidobott. Mi jogcimen akartam ott lakni, amikor nem fizettem semmit? Azán enni is adott néha; sőt még tegnap este is megkínált mirt tudia, hogy éhes vagyok.

Nem olt okom a panasza, sőt el kellett ismernem, hogy jól bánt velem az az asszony. Bocsnatot kérek tőle — gondoltam. — Bocsná-sa meg, hogy az arcába vágtam azt a 10 koronát.

(Folyt. köv.)

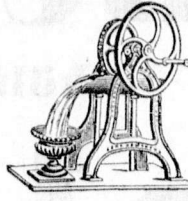
A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA

A világ legjobb, legolcsóbb és legbiztosabb
KÜTSZIVATTYUJA az

„OMEGA” lánckút

mert rendkívül sok vizet ad,
mert kis gyermek kezelheti,
mert soha be nem fagy,
mert soha nem romlik,
mert mindenki felszerelheti.

Kérjen felvilágosítást ingyen es bérmentve.

BÁRDOS és BRACHFELD

Budapest, VI. Gyár-utca 5. 259

Védjegy: „Horgony”

**A Liniment. Capsici comp.,
a Horgony-Pain-Expeller**

egy régiónak bizonyult háziszor, mely már sok év óta legjobb bedörzsölésnek bizonyult köszvénynek, eszúznál és meghűléseknek.

Figyelemztetés. Silány hamisítványok miatt bevásárláskor óvatosak legyünk és csak olyan eredeti üveget fogadjunk el, mely a „Horgony” védjeggyel és a Richter cégjegyzéssel ellátott dobozban van csomagolva. Ára üvegekben K.—80. K1.40 és K2.— és úgyszólván minden gyógyszerertárban kapható. — Főraktár: Török József gyógyszerésznél, Budapest. Dr. Richter gyógyszerertára az „Arany országhoz”, Prágában, Elisabethstrasse 5. neu.

Nagyvárad-város rendőrkapitányi hivatalától.

5361—1911. szám.

Hirdetmény.

Közhirre teszem, hogy a szokásos tavaszi lóvív-szállat a folyó évben a következő sorrendben lesz megtartva:

1. Újváros. Külváros, Olaszi városrészekben, továbbá a külterületeken lakó tulajdonosok lovaira nézve f. évi április hó 22-én (szombaton) reggel 8 órakor a lóvásártéren.
2. Váradvelencén, Váralján és Csillagvároson lakó lótulajdonosok lovaira nézve pedig f. évi április hó 23-án (vasárnap) reggel 8 órakor a lóvásártéren.

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE Iroda és raktár: **NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.**

Raktárban tartjuk a javított dr. Just-féle

Wolfram lámpát

melynek áramfogyasztása az azalámpáival szemben 75 százalék megtakarítást mutat fel. 40 gyertyás Wolfram lámpa ára 3.60 kor. 100 gyertyásé 5 kor. 50 fut.

Sima izzólámpa árja 72 fillér,

tehát 5 százalékos kassza áron állni.

Mindenemű izzólámpa különlegessége, fényképes z-lámpák ugyancsak legolcsóbb áron kaphatók.

villamos világítás

Elvállaljuk

szárazvízi berendezések felszerelését, bőví-tését, átalakítá-sát, javítását, izzólámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szállítá-sát, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat legolcsóbb árak mellett.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Főszerező telefonja 55. sz.

81

Egész éjjel ügyeletessé szolgálat

Felhívom a lótulajdonosokat, hogy lovaikat (szamaraikat, öszvéreiket is) a kijelölt helyen és időben állatorvosi megvizsgálattatás céljából annál is inkább állítsák elő, mert ellenkező esetben a vizsgálatról elmaradt lovak kényszer előállítására fog elrendeltetni, s azok a tulajdonos költségén lesznek megvizsgálva, egyben pedig az igazolatlanul elmaradt lovak tulajdonosai ellen a kihágási eljárás is folyamathat tétetik. Nagyvárad, 1911. március 24.

Eleméry,

270

rendőrfőkapitány helyettes.

Dajkovits E.fényirodájában
Sas palota

esküvői felvételek a legdiszesebb elrendezésben,
villany felvételei speciálitása
utólérhetetlen.

Jégszekrények

rendkívül nagy választékban,
viktartánnyal vagy nélkül,
továbbá fagyaltgépek, kerti-butorok a legjutányosabb árban kaphatók

289

ANDRÉNYI KÁROLY és FIAIcégnél **NAGYVÁRAD.**

Nagyvárad-város rendőrkapitányi hivatalától.

7395—1911. szám.

Hivatalos hirdetmény a védhímlő oltásról.

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatala köz-
hírré teszi, hogy az 1887. évi XXII. tc. ezzel kap-
csolatosan a m. kir. belügyminiszter által 1887.
évi 40180. sz. a. kiadott körrendelet értelmében
a város területén hivatalból eszközözendő védhímlő
oltásokat a városi tisztviselők folyó évi május 7-ik
napjától kezdve és folytatólag minden vasárnap dél-
előtt 9—11 óráig Ujváros, Kert-utca 9. szám alatt
a tüzoltó laktanya nagytermében fogják megtartani.

Annak előrebocsátása mellett, hogy oltásra köteles
minden gyermek életének első évében, újraoltásra köte-
les pedig minden gyermek, ki 12-ik életévét betöltötte
s az utolsó 5 évben valóságos hólyagos hímlet ki nem
állott, felhívom a város közönségét s különösen a
szülőket, gyámokat, kereskedőket és iparosokat, hogy
a még be nem oltott vagy újra oltásra kötelezett
gyermekekkel, illetve tanoncokkal a jelzett helyen és
időben megjelenni annál is inkább szigorú kötelessé-
güknek ismerjék, mivel ellenesetben az idézett tc. 11.
§-a alapján 2-től 100 koronáig terjedhető pénzbünté-
tésben marasztalom őket.

Nagyvárad, 1911. évi március hó 30. napján.

Gerő,

r.-főkapi ténny.

290

Rattó-pasztas
Patkányok
teljes kipusztítására
szavalosság mellett.

Üvegekben 1 kor., 2 kor. és 4 korona,
Detsinyi Frigyes
Budapest, V., Marokkói-utca 2. sz.
Nagyváradon kapható: 193
Ujvárosi Drogéria.

**MEGELŐZOTT
MOSKOVITS
ANATOMIAI CIPOGYÁR**

NAGYVÁRAD
KOSSUTH LAJOS-UTCA 5. SZ.
BÉMER-TÉR, (BAZÁR-LEPÜLET.)

Legbiztosabb és legmegbízhatóbb nyaraltatás!

A nagyérdemű közönség b. figyelmébe ajánlom,
hogy ugy helyben, mint nagyszalontai fiók-
üzletembe szörme-árúkat, téli öltönyöket, fűg-
gönyöket, szőnyegetek stb. nyaraltatás végett
csakis nálam és fióküzletemben méltóztassa-
nak elhelyezni, hol kívánatra bármikor fel-
mutatható legyen, a nyaraltakat tisztán ke-
zelve, gondozva és kijavítva annak idején
haza szállítatom. A raktárom és üzletem a
károk ellen biztosítva van, azért kérem a nagy-
érdemű közönség szíves bizalmát. Tisztelettel

ZIMÁNYI ANDRÁS
német szüles

Színház-utca, Adorján-palota.

Biztosított raktár:

Körözs utca 47. sz. (Saját-ház.)

Üdvözet Grázból!

Mielőtt szükségletét fedezi, kérje tőlem gazdag
tartalmu mintagyűjteményemet, a legjobb styriai

férfi- és női loden-ról

vadász-, erdész-, turista-, rodel- és ski-sport és
mindazok részére, akik a különféle időjárásoknak
kitéve vannak, de különösen az én valódi styriai
női loden-ról gyönyörű mintákkal, utazási- és
séta-kosztümöknek, valamint összes divatszövet-
jeimről, férfi- és gyermek-ruhák, felöltők, ulster a
legolcsóbbtól a legfinomabb minőségben az álta-
lános elismert lelkiismeretes elő és legnagyobb
loden-kivitelű cégtől

VINZENZ OBLACK

cs. és kir. udvari posztó-szállító

GR A Z, Murgasse 9 szám

Mintakönyvek szabómesterek és szabónők
részére kívánatra rendelkezésükre állanak

258

Bumbera István

papi- és polgári szabó
NAGYVÁRAD, BÉMER-TÉR.

Ugy a helybeli mint
a megyei főtiszte-
lendő papság szál-
litója.

Helybeli és vidéki Telefon szám 869.

Hirdetések

felvételnek a kiadóhivatalban.

Feldstrick Kálmán

könnyűkötészete és dobozgyártása
Nagyvárad, Rákóczi-ut Moskovits-ház
A Széchenyi étteremmel szemben.

Készít mindennemű a szakmába vágó munkát
a legegyszerűbb és a legdíszebb kivitelben.

Nagyvárad-város, Biharvármegye, Magy. kir.
ítélőtábla, a Nagyvárad és vidéki M. kir.
Adóhivatalok, M. kir. honvédbadapródiskola
és a megyei összes főszolgabírók és kör-
jegyzők szerződéses szállítója.

231

BENRAD ALBERT, Fekete Sas

Van szerencsém tisztelettel értesíteni a nagyérdemű közönséget,
hogy sikerült a Pilseni Ösforras sör, a Pilseni Polgári Sör-
főzde kiváló termékének, ugyszintén a világhírű müncheni
»Paulaner és Salvator« sör elárúsítását megszerezni.

Souterrain helyiségemben építettem egy amerikai rendszerű
megtekintésre érdemes sörhütőt, hogy a sör mindenkor egyenlő
hőfoku legyen. Nem kímélve sem költséget, sem fáradságot, oda-
töreksem, hogy állandóan a közvetlen Pilsenből érkezett legjobb
minőségű, naponta többször frissen csapolt sört adhassak tisztelt
vendégeimnek.

A nagyérdemű közönség becses pártfogását kérve maradok
Kiváló tisztelettel

Benrad Albert,

a Fekete Sas étterem tulajdonosa.

Tisztelettel tudatjuk a n. é. közönséggel, hogy Pilseni Ösforras
sörünk a Pilseni Polgári Sörfőzde közkezdvelt gyártmányának
árúsításával kizárólag Benrad Albert urat bíztuk meg.
A sör közvetlen a pilseni serfőzdekből szállítatik.
A n. é. közönség szíves pártfogását kérve vagyunk

Kiváló tisztelettel

MEZEY és TÁRSA

a Pilseni Polgári Serfőzde és a müncheni Paulaner Serfőzde R.-t.
Salvatorsörgyár magyarországi vezérképvislete.

»Pilseni Ösforras« sör

a Pilseni Polgári Sörfőzdeből

3—4 középiskolát

végzett fiu

nyomdász tanulónak

a „Szent László“-

nyomdában

felvétetik.

éttermei és pilseni sörcsarnoka Nagyvárad.

SZENT LÁSZLÓ-NYOMDA R.-T.

■ könyv és hirlapkiadó vállalat ■

NAGYVÁRAD, SZILÁGYI DEZSŐ-UTCZA 5. SZ.

■ ■ ■

A legmodernebb betűkkel és diszitő anyagokkal ujjonnan berendezve.

■ ■ ■

Mindennemü hivatalos, üzleti és egyéb nyomtatványok a legjutányosabb árak mellett, izléses kivitelben

≡ készítettnek. ≡

■ ■ ■

Latin szert. és g. kath. egyházmegyei nyomtatványok állandóan raktáron.

A „TISZÁNTUL“
politikai napilap kiadóhivatala.

■ ■ ■

Alapítottott:
1894.

Hirdetések a legjutányosabb árak mellett a „Tiszántul“-ban közöltetnek.

Alapítottott:
1894.

A hölgyek tudják legjobban mily fontos a SZÉP, ÜDE ARC

mily hatalom és kincs az, mily
előnyökben részesül egy szép nő.

Szépnek lenni azonban nagy feladat nem elegendő,
hogy valaki csinos, fess és kedves legyen, hanem
a legfontosabb, hogy az arcára tiszta sima legyen.
A nők tudják ezt és ezért nagy gondot fordítanak
az arcuk ápolására, a szépség fenntartására és
emelésére. A. 252

A FÖLDES-féle

MARGIT- CRÉME

az egyedüli szer, mely 5-6-szori használat után
hiztosan eltávolítja kiütéseket, pattanásokat, miteszert,
szepelket, májfoltokat, ráncokat és az arcot fehériti,
üdíti és fiatalítja.

A Földes-féle Margit-Crème teljesen ártalmatlan,
páratlan és csodás arc-szépítő

Kapható az egész világon. Tégelye 1 kor. és 2 kor.
Készíti és postán küldi:

FÖLDES KELEMEN gyógyszerész ARADON.

Gyertyánliget Máramaros- megye

a legszebb, legégszesebb klimatikus erdei hegyi
gyógyhely, ásványfürdő és vizgyógyintézet.

Csodálatos szép magas fokvés, por és szélmentes, ózondús, enyhe
levegő, kitűnő ízű és könnyen emészthető tiszta vasforrások. Tel-
jesen berendezett vizgyógyintézet. Legradikálisabb gyógyászer:
vérszegénység, sápkór, idegesség, neurasthenia, gyomor-bélbajok
és női bántalmak. Kényelmes, csinos lakások és igen jó ellá-
tás. Igen mérsékelt árak. — Idény május-október. Vasúti álló-
má: Nagy-Booskó, Gyertyánliget. — Előnyök: 1. Olcsó árak és
széles életmód. 2. Enyhe éghajlat és barátságos környezet. 3.
Közel vasutállomás és jó kocsit.

Interurban telefon. 267 A fürdőigazgatóság.

Óvakodjunk a molyoktól!

Közhasznú intézmény!

Van szerencsém a nagyérdemű közönség
becses figyelmét felhívni e célra berendezett
molykár ellen védő, biztosító és raktározó
intézetemre. Elfogadok nyári gondozásra
felelősség mellett bármily értékes ruhákat,
szőrme árakat. Férfi- és női városi bundák,
uri bundák, szőnyegek, függönyök, gallérok,
karmantyukat stb., saját műhelyemben
kijavítva, tisztán hiba nélkül szolgáltatva
vissza. Kívánatra azokért házhöz küldök,
az üzlet tűz és betörés ellen biztosítva
van. Becses pártfogását kérve maradtam

Kiváló tisztelettel: 248

DÓZSA JÁNOS,

szücsmester
Nagyvárad. Sas-passage.

Félstabilgépek, Gőzgépek, Gőzkazánok,
Motorok, Sinek, Szivattyúk, Malomgépek,
Modern transmissiók, Távirduhuzalok.

Minden méret és nagyságban kaphatók:

ABELES EMIL vas- és gép-
osztályánál
Budapest, V. kerület, Váci-út 88. sz.

Gépek és kazánok KÖLCSONBE is adatnak.
Telefon 132-14. Sürgőnycim: „Barsel“

Olajban tört és zománcz-festékek.

Az itteni piacon 22 év óta fennálló festéknagyke eske-
désemet és vegyészeti gyáramat teljesen újonnan be-
rendezve és a legújabb villanyüzemű gépekkel felszerelve
saját há-
zamba **Zöldfa-u. 17. sz. a. helyeztem át,**
hol állandóan nagy raktárt tartok az összes föld-festé-
kekből, olajban tört és zománcz-festékekből stb. Register
cassámon minden vevő egy kelettel ellátott szelvényt
kap, melyeket minden hó végéig összegyűjtve, az összeg
3 százalékáig árut kap jutalék gyanánt.

Emke padlólack és parkertfénymáz!

Diana és Pedal cipőkrém a legjobb!

A nagyérdemű közönség eddigi bizalmáért hálás köszö-
netet mondva, kérem a további támogatást is, tisztelettel

BERKES BERTALAN

EMKE padlólack, parquet, fényező és vegytisztító
festék gyára 238

Nagyvárad, Zöldfa-utca, saját-ház.

Szövetkezetek 10 % engedményben részesülnek.

Minden rendelés azonnal házhöz szállítva.

Telefon 180

Telefon 180.

Málnási borvíz

10 liter szállításnál, 1 liter 24 fillér ház-
hoz szállítva.

Kitűnő gyógy- és üdítő viz. Gazdag a
széntartalommal, elősegíti az emésztést,
megszünteti a gyomorégést. Hűlés és kösz-
vény ellen nagyon ajánlható. FÓRAKTÁR:

Mózes Áron, Kolozsvári-utca 104. sz.

Kapható minden üzletben. Vidéki rendelések
gyorsan eszközöltetnek. Egészségesnek bor-
ral, gyenge gyomrúnak tisztán.

Telefon 1073.

Telefon 1073.

Bel- és kültöldi összeköttetéseinknél
fogva ajánljuk 4%-os alapon legelő-
nyösebb feltételek mellett, előzetes
költség nélkül, törlesztéses kölcsönt
a birtok forgalmi vagy becsértékének
2/3 része erejéig. A kölcsön két hét
alatt elintézhető. Részletes felvilágo-
sítással vagy ajánlattal levélileg vagy
szóbeli megkeresésre, azonnal díj-
mentesen szolgálunk.

HERCZEG IMRE ÉS TÁRSA

Banküzlete.

Budapest, VII. k. Erzsébetkörút 44. szám.

május 1-től V. Nádor-utca 34. sz.

Központi szállító iroda.

A közeli költözködési idény alkalmából felhívjuk a t.
közönség szives figyelmét **szabadalmazott butor-
kocsiainkra**, a melyekkel a legkényesebb és legdrágább
butorok szállítását **ugy helyben mint vidéken, vala-
mint az ország bármely városába felelősség
mellett eszközöljük.** Elvállalunk továbbá költöztetése-
ket nyitott fedéres stráf-szekereinken is — ugy helyben
mint vidéken.

Elfogadunk és előleget adunk butorokra és egyéb ingóságokra
ezeket saját száraz és tűzmentes raktárainkban elhelyezzük.

Központi szállító iroda.

GRÜNBAUM J. ÉS TÁRSA,

Kossuth utca 8.

Telefon 701.

Állandó butorkiállítás!

Szabó Károly,
Kovács és Lux
Éhik Antal
Domján Lajos
Schwarcz, Spitzer és Neuman
Grünbaum Vilmos

Saját készítményü elsőrendü modern bútorok állandó raktára.

A nagyváradai egyesült asztalosok és **SZOLGA**

FERENCZ és **SÁNDOR** kárpitosok üzletében.

RAKÓCZI-UT 10.

Biharmegyei ==
takarékpénztár
zálogháza ==
- e hó 26-án -

árverést

tart. Kéretnek a t felek
zálogjegyeik
rendezésére.

280

A Z I G A Z,

hogy sehol sem lehet oly kelle-
— mesen szórakozni, mint —

Kecskeméthy István

„NEMZETI“ vendéglőjében.

Kitűnő magyar konyha. A legjobb
fajborok. Abonánsok polgári árban
megegyezés szerint szolgáltatnak ki.

— Minden este fényes műsor —

mozgófénykép előadás.

— Belépti díj nincs. —

A vidékiek találkozóhelye.
Szállodámban szobák 1 korona
— 60 fillértől kaphatók. —

Számos látogatást kér tisztelettel

Kecskeméthy István vendéglős, a
„NEMZETI“
szálloda, vendéglő és kávéház bérlelője.

A kész szőlővédelmi porok közt legrégebbek és ma is
legáltalánosabban el vannak terjedve: a

Dr. Aschenbrandt porok

És pedig a

BORDÓI POR a levelek és vesszők peronosporája és a
RÉZKÉNFOR a fűtperonospora és lisztharmat ellen.

Ezen utóbbi szer segítségével a múlt évben sikerült
sok ezer hold szőlő termését teljesen megmenteni.

A bordói por ára kgrm.-ként 50 kgrmos
zsákokban — — — — — 62 fill.
kisebb zsákokban — — — — — 66 „

A rézkénpor ára kgrm.-ként 50 kgrmos
zsákokban — — — — — 44 „
kisebb zsákokban — — — — — 48 „

Vezérképviselő a 268

Magyar Mezőgazdák Szövetkezete

Budapest, V. Alkotmány-utca 31 sz

A porok azonkívül kaphatók: Andrányi Károly fiainál
Janki Antal utódjánál, ifj. Popper Józsefnél, Wursth
Józsefnél Nagyvárad on; Pontelli Emilnél Bihar-
püspöki-ben; Erdey Istvánnál Betenye-en; itj.
Weiszberger Ignácznál Berettyóújfaun; Klein és
Grünfeldnél Étesd-en.

Uj üzlet! Uj üzlet!

ARÁNYI LAJOS

férfi- és gyermekruha nagy raktára
Az „Angol szabó“-hoz
Nagyvárad, Zöldfa-utca elején, Moskovits-palota.

A tavaszi újdonságok megérkeztek.

A legjobb szabású ruhák a leg-
jutányosabb árban beszerezhetők.

Férfi öltöny 18 K-tól 55 K-ig.
Divatos tavaszi felöltők 24 K-tól 50 K-ig.
Gyermekeöltönyök 7 K-tól 18 K-ig.

Kérem az igen t ruha vevőközönséget,
egy próbavásárlást nálam eszközölni!

224

Magyar Vacuum Cleaner

szab. lakás- és szőnyeg-pormentesítő vállalat

Budapest, V., Visegrádi-utca 25. és Koráll-utca 12.

A „Piccoló” Vacuum Cleaner

az egyedüli tökéletes szoba-porszívó-gép. Biztos
üzem. Könnyű kezelés, csupán az olajozásról kell
gondoskodni. Acél és vasszerkezet. Csinos kiállítás
Üzemköltség óránként circa 20 fillér.

Használhatják: Városi lakások, Kastélyok, Szállodák, Egyletek és
Körök, Szanatoriumok, Kórházak, Irodák, Könyv-
tárak, Áruházak, Kávéházak, Éttermek, Nyomdák, Színházak

NAGYVÁRADI KÉPVISELET:

Weisz Lajos kereskedelmi és műszaki iroda

Telefon 323. Szacsavay-utca 81. Telefon 323.

MEZEY JÁNOS és TÁRSA cég

Telefon 249.

Szent László-tér.

Telefon 249.

Ajánlja idény cikkeit

Bőjtre Friss Tea-vajat 1/4 kgr. 45 kr. Székely tömlő-
turót, mindennemű csemege sajtokat, olajban, sós ízben
pácolt halakat, ét-olaj, hazai és déli gyümölcsök.

Husvétra Pragai és Kassai Sódart cukortojások, legkitű-
nőbb fűszer és különleges faj kávé

Bel- és külföldi cognac, pezsgők, likörök asztali és csemege borok.

Friss töltésű ásvány és gyógyvizek.

MAUTNER-fele gazdasági vetemény és virágmagvak.

Tisztelettel

MEZEY JÁNOS és TÁRSA.

Alapított 1874.

Telephon 451.

A legjobb varrógépek és kerékpárok csakis

FEIGENBAUM

cégnél Kert-utca kaphatók.

Mindenemü varrógépek és kerékpárok javítása. Ugyisint ezekhez alkatrészek nagy választékban.

TÁTRAY és TARSAI

Vasöntöde és gépgyár. Nagyvárad, Össi-tér.

Elvállal: Épület és műlakatos munkákat, vízvezeték és csatornázási munkákat, gyárak teljes berendezését, közelműveket.

Gyárt: gazdasági gépeket és ekéket, magánjárokát és cementipari gépeket.

Biharvármegye legnagyobb gépjavitó műhelye.

Műszaki gépészmérnöki iroda.

A Bihar megyei Gazdák Áru és Hitelintézete rt.
Nagyvárad, Nagypiac-tér, Andrányi-ház.

Befizetett alaptőke: 1.000.000 korona.

Elfogad taxarekbtéteket, ha azok állandók 5°-os kamatoztatásra, továbbá folyószámlai betéteket is elfogad.

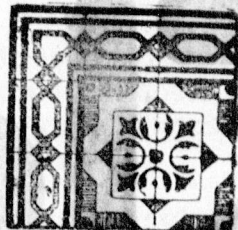
A betétkamatadót az intézet fizeti. Folyószámla hitelt nyújt legkedvezőbb feltételek mellett.

Leszámitol váltókat a legelőnyösebb kamattal mellett gazdálkodók, kereskedők és iparosok részére és foglalkozik mindenemü bankszerű beszedésekkel (incassó) olcsó díj mellett.

Előleget nyújt értékpapírokra, terményekre és árukra; kölcsönöket ad előnyös törlesztés mellett.

Jelzálog és törlesztéses kölcsönöket folyósít házakra és földbirtokokra. 161

Ifjabb WALLA JÓZSEF

mozaik-, cementáru- és mőkőgyára, építési anyagok raktára.

Pacló-falburkolás és betonépítési vállalat. Telefon: 76-36.

Budapest Iroda: VII. Rottenbiller-u. 15. sz.

Márványmozaik lapok Csatornázások
Mintázott cementlapok Falburkolások
Karmantus betonsővek Mettlachi lapok
Különbféle műkőmunkák Kerámia és klinker lapok
Granit-teraszó, Betonmunkák Fayence-lapok 263

Nagyvárad-város rendőrkapitányi hivatalától.

8267-1911. szám.

Árverési hirdetmény.

Nagyvárad-város rendőrkapitányi hivatala, mint I. fokú iparhatóság közhírré teszi, hogy a Bihar megyei Takarékpénztár Kossuth-utcai zálogkölcsön üzletében a lejárt és meg nem hosszabbított, illetve ki nem váltott zálogtárgyak f. évi április hó 26-ik napján reggel fél 9 órakor kezdődő árverésen el fognak adni.

Ezen árverésről az érdekelt elzálogosítók oly figyelmeztetéssel értesítettek, hogy az árverés alá kerülő tárgyak tételszámai a rendőrkapitányi hivatal hirdetési tábláján, valamint a zálogüzletben kifüggesztett jegyzékből megtudhatók.

Nagy-Várad, 1911. április 9.

GERŐ,
r. főkapitány.

277

Telefon: 629. sz. Telefon: 629. sz.

PÁL SÁNDOR

műbútorasztalos

Nagyvárad, Uri-utca 49. szám.

Elvállal minden szakmájába vágó munkát, u. m.: matt és fényezett szobaberendezések, konyhabutorok készítését és portál munkákat.

Jó és izléses munkáért jótállok.

Telefon: 629. sz. Telefon: 629. sz. 192

Ujdonság. Szekrényág.

Szabadalom bejelentve.

Kis lakásokban nélkülözhetetlen. Különböző alakban és kivitelben készen kaphatók. Mint gyermekágy (nagyobbaknak is), íróasztal, festőállvány és ruhaszekrény 40 kor-tól feljebb. Vételkényszer nélkül megtekinthető

HERCZEGH

műasztalosnál.

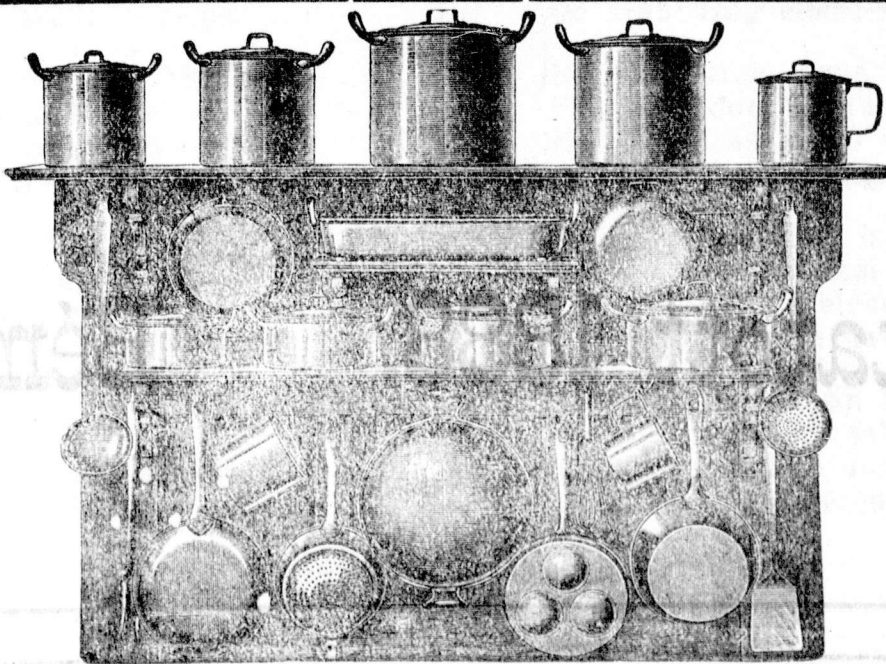
Szalárdi-utca 17. szám. 261

Mivel külföldön és Amerikában több éven át dolgoztam butor és különleges munkákat szakszerűen készítetek. Rajz, költségvetés s szakvélemény díjtalanul.

TARSOLY és RISZTÓ

különlegességek vaskereskedése
Rákóczi-ut. Telefon 390. sz.

Modern
konyhaberendezések
zománcos és tiszta
aluminiumból.

Tavaszi ujdonságok

Vasbutorok u. m.:

szekrényág
3 matracca

K 19.50.

Gyermekágyak

K 26-tól.

Flegyman

női-divat áruháza

az előkelő hölgyközönség bevásárlási forrása.

Alapított 1888.

Bémer-tér.

Húsvét.

....

Walter, a bognár.

Mikor a tiroli császár vadászok
Megjöttek a hosszú harcok után,
Künn állt kapujában Walter, a bognár.
„Hát újra mi győztünk? Ejnye, no lám!

Midőn a kezem még bírta a puskát
S versenyez saséval a két szemem,
Itt úztuk a völgyben a francia tábornok
Sok vérteli nap, sok éjjelen.

Védjük Tirol atyját, védjük a császárt —
S most újra csatára kiszállt Tirol,
Császárnak hoz harci borostyánt
Távol Magyarországra síkjairól!“

Jönnek zeneszóval a császár vadászok
Nagy, hosszú, véres harcok után.
Künn áll kapujában Walter, a bognár.
Köszönti lováról a kapitány.

„Adj Isten, öreg! No ládd, hazajöttünk.
A fűbe csupán pár száz harapott.
Megállta helyét a tiroli vitézség!
Győztünk... s csak egyik fiad halott...“

A zárt sorból hozzáfut a másik.
Arcán diadalnak lángja ragyog,
S hogy átkarolja Walter, a bognár,
Egyik szeme sír, másik mosolyog.

„Csakhogy te élsz! csakhogy hazajöttél!
S a bátyád — ő — ő — elesett
A császárért vívott csatában,
Dicsőn, véres diadal közepett?“

„Ott halt a csatán — de hajh, tetemére
Mi nem borítánk győztes lobogót.
Vadul, szilajul diadalra fölötté
A Görgey tábora szállt, robogott...“

„De hisz gyáván megfutni Tirolban
Császár vadászt nem hallani!
A Hofer András vérei vagytok!
Előre hív a hallali!“

„Előre, apám, őket röpitette
Harczomj, szabadságszeretet,
Míg minket a síkra megölni küldtek
Egy büszke, boldog nemzetet.“

„Mint egykor a bérceken át ide tört be
Megölni Tirolt a korzikai —
De Hofer András büszke szavától
Félni tanultak marsalljai!“

„Volt nekik is, ott is lángra gyulasztó
Vezéri nevük harcuk közepett,
A földből nőttek nyalka huszárok,
Ha tőle, tőle jött üzenet.“

„Ah, úgy lehetett, mint egykoron itt is,
Ott fönn mikor a kufsteini hegyen
Győzelmet arattunk szürke parasztok
A gögös francia hadseregen!“

„S mondottad, elöttetek a feszülettel
Haspinger ment, az ősz barát —
Bennünket is így kergettek a hóban
A branyiszkói bérceken át.“

„De hát ti, fiam, Hofer katonái,
Szabadság ellen küzdtek?
S győzelmek után az a nép, ugy-e bár,
Mint egykor a mi Tirolunk, elesett?“

„Láttam bitón kilenc generálist
S átlőtték négynek a homlokát...
Hofert is így ölték meg, nemde,
A bosszuálló franciák?...“

Elmentek a császár vadászok,
Elnémult a vidám zene.
Csak áll kapujában Walter, a bognár
S bús könnyel megtelt a szeme.

„Tirol nevén ilyen gyalázat!
Nem élem ezt túl, érzem.
Öreg vagyok — és Hofer András,
Megölt vezérem int nekem.“

Megyek hozzád, szabad Tirol atyja,
Ősz vértanu hőse, apostola.
Hozzád, a ki minket harcba vezettél,
De szabadság ellen: soha!

Ha eltemettek, sírba mellém
Fiú, a kardom odatedd.
Hofer András, dicső vezérem
Arról ismer meg engemet.

És ő, tudom, most is, mint régen,
Kedves, szelíd arccal fogad —
És én tisztelgve elébe állok
S lábához teszem kardomat:

Te adtad — őrizem becsülettel,
De rája most már folt tapad.
Tirol ma megölte dicső neve fényét —
Vedd vissza, vezérem, a kardomat!

Vedd vissza! Tirol egy nemzetet ölt meg!
Tirol a szabadság gyilkosa lett
S Kufstein szabad ormán rab láncra sir átkot —
Törd össze, vezérem, a fegyveremet!“

Dr. Krüger Aladár.

AZ «EXULTET» EREDETE.

HÚSVÉTI LEGENDA.

Németből fordította: Ruszka A. Zoltán.

Sok-sok évvel ezelőtt történt — valami ezernégyszáz esztendő telt el azóta — akkor, amikor még szt. Ágoston prédikált s működött Északafrika partjain. A monostor kertjének egyik szegletében egy szerzetes állott komoly gondteljes arccal. Elmélyedve, karjait összefonva tekintett maga elé. Nem érdekelte őt sem a virágzó mandulafa, sem a zöldelő bokor s a suttogó pálma ágak sem voltak képesek merengéséből felébreszteni, sőt a monostor nagyszerű folyosója — amely egészen bekerítette a kertet — oszlopsoraival, fölséges ivezetével sem vonta magára figyelmét. A monostor lakói — szabad idő lévén — kettesével sétáltak a faragott ivék alatt, de ezek számára sem volt egyetlen-egy tekintete sem. Társai olykor-olykor tiszteletteljesen tekintettek reá, a szentatya ugyanis nehéz megbízást adott neki. Jézus feltámadása napjára, a húsvéti szt. ünnepekre, az egyház örömeinekhez valami fenséges dallamot kellett írnia. Eddig csak „Alleluját“ énekelt az egyház örömeinek kifejezésére, de most már egy dicsőítő hálaénekre volt szüksége az egyháznak, amelyet ezentul évenként a húsvéti szt. ünnepek bevezetésül a szerepnek kell énekelnie a pápa rendelkezése. A húsvéti dicsőítő, hálaének szövege már régen készen volt; szt. Ágoston szerezte, vagy mint a legenda mondja, ellette az angyaloktól. Ez a húsvéti öröm-ének ezekkel a szavakkal kezdődik: „Exultet jam angelica turba coelorum“ — „Vigadjon immár az ég angyalainak serege“. Fenséges hymnus, amely lelkesült örömmel dicsőíti az Üdvözítő győzelmét a halál felett; boldognak mondja az éjet, amelyben Krisztus Urunk halottaiból föltámadott; szerencsésnek nevezi a vétket, amely ilyen fölséges Megváltóra talált s dicsőíti Isten jóságát, aki hogy a szolgát megválsá, fiát halálra adta, fenséges hymnus, amelyben a dicsőítő-ének az egész emberi nemért, a pápáért, a papságért, a királyért és a hívő népért való áhitatos könyörgésbe megyen át. Az ének szövege szépen leírva a barát cellájában pihent s most rajta a sor, hogy a szöveghez dallamot készítsen. Ismert zenész volt s mégis midőn átolvasta a hymnus szövegét, leverten kiáltott fel: Ehhez a szöveghez emberi elme nem képes megfelelő szép dallamot alkotni. Mégis munkához fogott, nem csak engedelmességből, hanem a dicsvány is sarkalta, hogy az egyház legszebb és legnagyobb dicsőítő énekét neki kell megzenésítenie és hogy az egész kereszténység minden időn át az ő szerzeményét fogja énekelni. Nem csoda tehát, ha gondolatokba merülve töltötte napjait. Sokat dolgozott már, de valahányszor a dallam egyrésztével készen volt s a szerint próbálta énekelni szt. Ágoston szavait, mindannyiszor abba hagyta a munkát s mellét verve fájdalmasan sóhajtott fel: „A mit összeirtam, az mind semmi, zenei képességem nem tud megbirkózni e fenséges szöveggel!“ De azért még sem tudott pihenni, a dicsvány sarkalta, újból és újból munkához látott, de hiába! Ma még jobban érezte tehetetlenségét, mint máskor. Régen elhagyták már társai a monostor udvarát s visszatértek munkájukhoz, amikor ő még mindig ott állt egy helyben mozdatlanul. Az apát, a ki ismerte gondjait, nem zavarta s így egészen egyedül maradt, mély csend vette őt körül. Végre alázatosan térdre borult s imára nyitotta ajkait: „Jójj el Szentlélek Isten, segíts meg engem, mert magamtól tehetetlen vagyok, bocsásd meg nekem, hogy eddig tehetségembe bizakodva akartam megfelelni a reám rótt kötelességnek s hogy hiúságból nevémet halhatatlanná akartam tenni ezen szerzeménnyel. De most már nem akarok többé e szt. kötelesség teljesítésénél magamra gondolni, te sugalmazd nekem az ünnepi dallamot, hogy méltóképpen eleget tessek a reám bizott feladatnak és én ígérem te neked, hogy minden hiven lefogok írni, nem adok semmit hozzá s nem veszek el semmit belőle, mindent egyedül Isten dicsőségére s az én nevémet pedig borítsa örökre a feledés homálya!“ Hosszu ideig fohászzkodott így a Szent-

lélekhez, a ki iránt gyermeki bizalommal és szeretettel viseltetett, elpanaszolt neki mindent a mi szívében feküdt.

Ezt az áhitatos imát siker kellett, hogy koronázza!

Elérkezett húsvét estéje. Az ünnepélyes szertartások után a szerzetes ismét ott állott a kertben s az Exultet dallamán gondolkodott. Térdre ereszkedik — kezeit kitarja s végre arccal a földre borul. A zöld pálma lombok s a nyíló mandula ágak ott suttognak felette, az esti szellő ott játszadozik a fénylő habokkal a közeli partokon s a lenyugvó nap megaranyozza a keresztfolyosó művésziesen faragott fehér oszlopait, de a szerzetes semmit sem lát, semmit sem észlel ezekből. Mozdatlanul fekszik a földön sápadt arccal . . . de lelke ezalatt az égbe ragadtatott!

Végtelen fény, leírhatatlan világosság veszi őt körül s az angyaloknak világosságba és fényességbe öltözött, megszámlálhatatlan serege övezi a Magasságbelinek trónját. A trón előtt a szentek beláthatatlan sokasága térdepel, legelől Szűz Mária, keresztelő szt. János, az apostolok, a vértanúk milliói, a szt. püspökök és hitvallók; a szt. szűzek hosszú fehér ruháikban, az ártatlan kisdedek és a szt. bűnbánók. A trón lépcsőjén az Atyaisten és a Szentlélek Isten között áll emberi alakban a világ Megváltója; megdicsőült teste fénylik, sebei, mint a drágakövek ragyognak, arca csodálatosan szép, melyhez fogható nem látott még a világ, ott áll tündöklő mint a halál és a bűn legyőzője az Atya jobbán, nemsokára előlép a szeretett tanítvány, szt. János evangélista, fehér papi öltözetben s megáll a kör közepén és reá zendít a húsvéti dicsőítőénekre s míg az egész mennyország áhitatosan hallgat, elragadtatva kitárt karokkal énekl:

„Exultet jam angelica turba coelorum!“
„Vigadjon immár az ég angyalainak serege, vigadozzanak a mennyei karok és az ily nagy király győzelmek diadalát harsogják az üdv trombitái. Örvendezzen az ily nagy világossággal elárasztott és az örök király dicsőségének fényével megvilágított föld és az egész föld kérése tudja meg, hogy eltűnt sötétsége. Örvendezzen az ily nagy világosság ragyogásával ékesített anyaszentegyház is és a népek hangos örömjajától zengjen az Ur ezen szt. hajléka! . . . mert valóban méltó és igazságos a láthatatlan mindenható Atya Isten és az ő egyszülött fia, a mi Urunk Jézus Krisztus dicsőitét elménk és szívünk egész hevével s nyelvünk minden képességével zengedeznünk, ki értünk az örök Atyának Ádám tartozását leróta és az első vétek kötvényét szt. vérrel eltörölte . . . Ez azon éj, a melyen Egyiptom földjéről kiszabadult atyáink, Izrael fiai, a Veres tengeren száraz lábbal átkeltek. Mert ez azon éj, mely a bűn okozta sötétséget a tűzoszlop fényével szétoszlatta. Ez azon éj, mely ma Krisztusnak az egész világon elszéledt, s a világ gonoszságaitól és a bűnök homályától elválasztott hiveit visszavezeti a kegyelem, visszahelyezi a szentség alapotát. Ez azon éj, amidőn Krisztus szétrombolván a halál bilincseit, a poklon diadalmaskodva dicsőségesen feltámadott. Mert mit használt volna születnünk, ha meg nem váltottuk volna?! Oh kimondhatatlan nagy szeretet, ki hogy a szolgát megszabadít, hasd, fiadat halálra adta . . . Ez az az éj, melyben a mennyekiek a földiekkel, az isteniek az emberiekkel egyesülnek! . . .“

A szt. ének egészen elragadta a mennyország lakóit, a szeretett apostol éneke majd úgy hangzott, mint a hárfá, majd mint a fuvola, majd erősebb lett s csengett mint a harang, természetfölötti hang volt ez, mely ment volt minden földi behatástól — elragadó, a milyen hangon csak az égi karok énekelhetnek.

És a dallam?! Ez ismeretes volt és mégis természetfölötti és idegen, hasonlított a legszebb dallamhoz a praefacio dallamához, a melynél magasztosabb nincs az egész világ összes zene-termékei között és mégis másképp hangzott, mint azt a pap a szt. mise áldozat bemutatásánál énekelni szokta.* Ugy látszott, mintha szt. János

* Mozart a világhírű zeneszerző mondta: hogy az összes műveit odaadná a praefatio dallamáért.

tuláradó szeretetének nem volna egészen megfelelő a praefatis dallama s ezért a magasztos komoly összhangok kimondhatatlanul kedves, örömteljes futamokkal élénkítette volna, amelyeknél szebbet még soha sem hallott halandó ember. És mégis mily megkapó, méltóságteljes és szent volt ez az örömeinek. Természetfölötti és mégis olyan egyszerű s határozott, hogy még a gyermekek is megérthetik s énekelhetik.

A mennyei karok szt. áhitattal hallgatták az apostol énekét, úgy éreznek, úgy gondolkoznak, úgy örvendeznek mindnyájan mint ő; a szent örömben, áhitatban és boldogságban egy szívvel, egy lélekkel részt vesz az egész mennyország.

Igy ünnepelték a húsvétot a mennyországban az „Exultet“ örömteljes hangjai mellett. . . . Pirkadni kezdett s ezer madárdal köszöntötte a tavaszi reggelt. A lélek is lassan-lassan visszatér a szerzetes testébe, megmozdul, felemelkedik, majd ismét térdre borul, keserves sirásra fakad és azután visszatért cellájába.

De mintha kicsérlették volna, megváltozott egészen s méltóságteljes komolyság tükrözött vissza arcáról, nem is csoda, hiszen lelke megízlelte már a menny örömeit s elragadtatásban elleshette szt. János húsvéti örömeinekét. Most már rajta volt a sor, hogy a hallott dallamot letegye és a reá bizott feladatnak megfeleljen. Pedig olyan nehezen ment ez. Csak a jó Isten a megmondhatója, hogy hányszor kezdett hozzá és hányszor tette le ismét a tollat csüggedten és reményvesztve.

— „Bár meghaltam volna abban a pillanatban, a midőn ellestem a mennyei dallamot!“ — sóhajtott fel gyakorta — „hogyan tudjam én ezt földi hangjegyekkel visszaadni!“ De azt sem tagadhatta, hogy csak ezért ragadtatott pár pillanatra a mennyországba, hogy a mennyei dallamot a föld részére ellesse. És újból munkához látott. Íratva tehetetlenségét, hogy nem képes a mennyei dallamot egészen hűen visszaadni, imádkozva, bocsánatot kérve, hogy az égi zenét olyannyira meghamisítja, végre mégis csak sikerült valahogy szt. Ágoston híres Exultet-jét megzenésítenie. A mikor elkészült vele, a szépen teleírt pergament lapot vászonba varrták és az apát pecsétjével lezárva, két szerzetes által Rómába küldték.

De a szegény zeneszerző barát napról-napról szóltanabb és halványabb lett — miután már szemével látta, füleivel hallotta és szívébe felhatott amit Isten azok számára készítet, akik Őt szeretik — nem érdekelte őt már többé ez a nyomorúsággal, fájdalommal teljes föld. Az is bántotta, az is emésztette, hogy jól tudta azt, hogy mennyire elűt az ő szerzeménye a szeretett apostol: szt. János húsvéti énekétől. De viszont jó lélekkel megvallhatta magának, hogy minden megtett, amire csak képes volt, hogy hűen adja vissza a mennyei dallamot.

Rövid idő múlva visszaérkezett Rómából a két szerzetes is s átadták neki a pápa áldását és köszönetét.

— „Nem vagyok érdemes reá“ — sóhajtott fel fájdalmasan — „rossz szerzeménnyel elrontottam mindent, úgy jártam, mint aki a nap ragyogó sugarait sötét színekkel próbálná megfesteni.“

Az egyházi év vége felé járt már, elérkezett szt. karácsony ünnepe is itt volt a mai bőjt is s közeledtek a húsvéti ünnepek. Egy reggel lélekszakadva Rómából követ érkezik a monostorba s elodaja a pápa izenetét, hogy a szerzetes, aki a húsvéti öröm-ének zenéjét szerezte, azonnal induljon vele a szt. városba.

Szóltanul, könnyes szemekkel nézte az apát a sovány, halvány szerzetest, midőn a pápa parancsát tudtára adta. De a következő napon mégis utra kelt s nemsokára az örök városba érkezett. Itt a pápa meghagyta neki, hogy Nagyszombaton az Exultet-et ő énekelje el; a pápai zenészek ugyanis egy pár helyen nem tudnak eligazodni s egy sem akarja azt a pápa és udvara előtt énekelni.

Szóltanul, alázatos szívvel fogadta a sápadt arcú szerzetes a pápa parancsát.

Felvirradt végre a várva-várt nap, Nagyszombat reggele is. A tűzszentelés szertartását a legidősebb biboros végezte a basilika előcsar-

nekában. A szertartáson részt vett a szt. Atya is a Rómában időző összes bíborosokkal, a szt. város papságával és a hívő nép ezreivel. A sápadt arcú szerzetes végezte a szerep teendőit. Szent megilletődéssel nézte őt a pápa és a hívők serege, amint ott állott szeméit lesütve, aranyhalmú himzett nehéz fehér selyem dalmatikában, imádkozva és elmélyedve a szertartásokban. A tüzszenelés szertartása véget ért és a menet a főajtó elé vonult. Előmentek a kisebb rendeket felvett papnövendékek az öt tömjén gerezddel, amely Jézus öt szt. sebét jelképezi, kísérve a füstölőt vivő klérikusoktól, azután jöttek a bíborosok s utánnuk a pápa előtt haladt háromágu gyertyatartóval a sápadt arcú szerzetes. A templomajtóhoz érve, meggyújtotta az új tűznél az egyik gyertyát és térdet hajtván csengő hangon énekelt: „Lumen Christi“, vagyis „Krisztus világossága“ s a kar lelkesülten felel: „Deo gratias!“ „Hála legyen az Istennek!“ majd a templom közepére érve, ugyanígy énekelt, míg végre a főoltár előtt a harmadik szál gyertyát is meggyújtotta és harmadszor elénekelt emelkedettebb hangon: „Lumen Christi!“ A pápa ezután trónjára ült, melléje állottak a bíborosok mind, kivéve a legöregebbet, a ki a szertartásokat végezte s a ki most fényes segédletével az Oltárhoz közeledett.

A sápadt arcú szerzetes pedig vette a könyvet, amelyben az új husvét ének le volt írva, a pápa elé térdelt és áldást kért. A pápa megilletődve adta áldását, mondván: „Az Ur legyen szivedben és ajkaidon, hogy méltóképpen és illően hirdethessd az ő husvét dicséretét az Atyának és Fiúnak és Szentlélek Istennek nevében Ámen.“ Majd a könyvtartó elé lépett, szeméit az égre emelve, halkán suttogá: „Óh Uram egyedül csak a te irántad való szt. engedelmességből és a te dicsőségedre!“ s azután rázendített a husvét öröm-énekre, amelyet egy évvel azelőtt szt. János apostol szájából hallott. Hangja először reszketett, majd biztosabb és tisztább lett, kezeit összekulcsolta mellén, szeméit az ének szövegére voltak szegezve, arca égött a belső meghatottságtól, mozdulatlanul, elragadtatva állott ott, míg ajkairól az „Exultet“ csudaszép dallamai hangzottak el természetfölötti lelkesedéssel hirdetőn az Üdvözítő győzelmét a halál felett.

Visszafojtott lélekzettel hallgatta az új éneket a hívők serege, mozdulatlanul állva a templom hajójában. Maga a pápa is tiszteletteljesen emelkedett fel trónjáról s úgy állott ott a bíborosokkal és udvarával, mint a fejedelmek, mikor császáruk követét fogadják és ez a mennyei követ most a szegény szerzetes volt, aki az Oltár előtt állván, Jézus győzelmét hirdette az egész világnak. Végre az „Exultet“ utolsó szavai is elhangzottak s a hatalmas basilika iver megrezegtek a dörgő Ámentől, amelyet a pápa és a hívek ezrei lelkesülten kiáltottak az ének végén. Sokan sirtak örömkömben, átölelték egymást, kezeiket az égre emelték; a lelkesedés nőttön nőtt s a szt. falak viszhangzottak a hívek elragadtatásától. A szerep pedig ezalatt visszavért az Oltárhoz.

Ezután a tizenkét jóvendölést énekelték el, majd a keresztelő kápolnába mentek, ahol a keresztvíz szentelése következett, azután elővezették a hitujoncokat s megkeresztelték őket s keresztelés után hosszú fehér ruhát adtak reájuk, amelyet azután nyolc napig viseltek. Majd ismét a templomba tértek vissza s ott az oltár lépcsőjére borulva a mindenszentek létániáját énekelték s végre elkezdődött a nagyszombati ünnepélyes szt. mise.

A szertartások bevégezése után a pápa visszavonult termeibe és azonnal megparancsolta, hogy a szerzetest vezessék eléje. „Ugy akarom őt megjutalmazni, amint az egyház legérdemesebb embereit szokás kitüntetni,“ szólt a szt. Atya lelkesült hangon.

Pár perc múlva lélekszakadva tért vissza a küldönc azzal a szomorú hírral, hogy a szerzetes halálán van.

Azonnal vezessetek hozzá! — parancsolta a pápa s néhány pillanat múlva ott állott a haldokló ágyánál. A haldokló mély tisztelettel és forró szeretettel tekintett Krisztus földi helytartójára. Eközben megérkezett a pap is a szent

kenettel, hogy a haldoklót az utolsó szentségekkel ellássa. A pápa elvette tőle a szent olajokat s maga adta fel a haldoklónak az utolsó kenet szentségét s könny áztatta orcáját, midőn a szt. Útra való nyújtotta a betegnek és a haldoklók imáit előimádkozta.

A haldokló pedig megtört szeméit az égre emelte s bánatos szívvel sóhajtozott: „Irgalmazz nekem uram! irgalmazz nekem!“

— Vigasztalódjál fiam! ha nem is vagy egészen ment a tökéletlenségektől, bizzál Isten véghetetlen irgalmasságában, ő nem fog téged elhagyni — vigasztaljon azon édes tudat is, hogy fenséges szerzeményeddel az egyháznak nagy szolgálatot tettél, nagy érdemet szerztél és az egyház imádkozni fog érted s az idők végéig kegyelettel fogja megőrizni nevedet és emlékedet!

— Az én nevedet és emlékemet!? — kérde a haldokló s hirtelen felemelkedve a pápára veté megtört tekintetét. „Az én nevedet?! Hogy nyugodtan pihenhesek mély alázattal kérem Szentségedet, hogy nevedet ne hozza semmiféle összeköttetésbe a husvét örömeivel, az Exultet dallamával!“

— És miért ne?! — kérde a pápa elcsudálkozva.

— Mert az „Exultet“ dallama nem az én szerzeményem! — sóhajtá a haldokló és hátrahanyatlott.

— Hát kié? — kérdezte a pápa izgatottan.

Erre a kérdésre pir lepte a haldokló halvány orcáját, hiszen sirjába akarta vinni a nagy titkot, hogy mennyei látomásra érdemesítette őt az Isten.

— Mástól lestem el és hozzá még el is ferdítettem! — válaszolta kitérőleg.

— Mondd meg hát, hogy ki a tulajdonképeni szerzője az Exultet dallamának és hol találhatom őt meg — szólt a pápa még izgatottabb hangon.

— Aki ezt először énekelté, azt nem lesz képes senki sem utánozni — suttogta a szerzetes dicsőült arccal.

A pápa sejteni kezdte, hogy itt valami természetfölötti dologról van szó. Komolyan és méltósággteljesen szólott tehát:

— Isten és az anyaszentegyház nevében megparancsoljuk neked, hogy szt. engedelmségi fogadalmadnak eleget tévén, mondd meg nekünk az igazságot, hogy honnan és kitől származik a husvét dicsőítő ének dallama?!“

A haldokló még egyszer felemelkedett s megtört hangon mondá:

— Szent János evangelista, a ki az Ur Jézus keblén pihent s hallotta az ő szentséges szíve dobbanását, énekelté először az Exultet az Ur trónja előtt az összes mennyei szt. karok jelenlétében s nekem megadta Istenem a kegyelmet, hogy én is végig hallgathattam — a dallamot, le kellett tennem és átadni az egyháznak — óh! mennyire más ez, milyen hibásan és elferdítve adtam vissza én az ő mennyei énekét. Irgalmazz nekem Uram! — oh be jobb lettem volna — ha testemet jobban megfeszítem; mennyivel pontosabban tudtam volna feladatomban megfelelni — oh Uram ne emlékezzél meg az én büneimről és életem hibáit se vedd figyelembe — oh szerelmes Üdvözítőm! méltatlan valék, ne légy az én bírám esedezzél értem te is szt. János evangelista... és bizonyítsd be, hogy igazat...!

Az utolsó szó elhalt ajkán, mintha valami természetfölötti fényesség venné őt körül, szeméit egy pontra szegezi, arca megdicsőül, fényleni kezd, kezeit kitarja, mintha valakit üdvözölni s átkarolni akarna, száját szólásra nyitja, de feje hátra hanyatlík s a szegény szerzetes ott pihen holtan mosolygó arccal.

A pápa is térdre borult az utolsó pillanatokban, az ő arca is fénylett, mintha ő is a haldoklóval ugyanazon természetfölötti jelenetet szemlélte volna.

És miután a jelenlevőkkel a halottért az előirt imákat elmondta, felemelkedett s odalépett a halottas ágyhoz s így szólt:

— Áldott legyen az Ur, a ki a mennyből is örökdiék szolgálja felett s a ki a mi testvérünk

által a mennyből a mi kezeinkhez juttatá a husvét örömeinek dallamát. Téged pedig kedves testvérünk boldognak hirdetünk, hogy az Ur téged eszközévé választott ki és mennyei látomásba részesített, magasztalunk, hogy olyan alázatos valál s gyarlóságaidat tartva szem előtt, nem ejtett meg a hiúság ördöge akkor, amidőn mindenkinek csudálkozását érdemelted ki. Az égből vár jutalmad, a melyből legcsekélyebb részt sem akartál a földön élvezni.

Két nappal később elhantolták szeretett monostora kertjében, a kereszt folyosó egyik fülkéjében a sápadt arcú szerzetest. Társai szomorúan mondták egymásnak: fiatalon halt el és mégis többet tett, mint mi mindnyájan együttvéve. Olyan magasztos művel gazdagította az egyházat, a mely annak mindig dicsőre válik. Az egyházi zene valóságos apostola volt Legyen áldott az Ur, a ki őt hamarabb elszólította ebből az árnyék világból, mint-hogy tudatára ébredt volna műve kimondhatatlan értékének — és így a hiúság szelleme nem érközhetett tiszta lelkéhez.

Több század telt el azóta. Sok idő repült el a sápadt arcú szerzetes sirja felett. Szerzetes társai, a pápa, a bíborosok s a jámbor hívők, a kik először hallották tőle az „Exultet“-et énekelti, szintén régen porladoznak. Maga a monostor is elpusztult... megvan-e még romjai — vagy azok is eltűntek a földszínéről?!... nem tudja senki sem!... De azért minden esztendőben, midőn elérkezik Nagyszombat reggele, felzendül a világ összes kath. templomaiban az Exultet csudaszép dallama az egyház legszebb, legdicsőbb husvét diadaléneke.

Korán reggel az ünnepélyes mise előtt tüzet szentel a pap s megáldja ma is az öt tömjén gerezdet a husvét gyertya számára. Ünnepélyes körmenettel a pap a templom ajtaja elé vonul s a szerep ma is viszi a háromágu gyertyát s egyenkint meggyújtva azokat, háromszor énekeli mindig emelkedettebb hangon: „Lumen Cristi!“ Azután veszi a könyvet és a pap áldása után elénekeli az egyház husvét öröm-énekét az „Exultet“-et. Közben megáldja a husvét gyertyát, a dicsőségesen feltámadt Üdvözítő jelképét s bele illeszti az öt tömjén gerezdet az ő megdicsőült sebhelyeinek emlékére. Ma is elzengik azután a tizenkét jóvendölést, megáldják a keresztútát s a pap leborul az Oltár lépcsőjére, míg a kar a Mindenszentek létániáját énekli. Rendszerint üres még a templom amikor ezek történnek, a hívek csak a szertartások vége felé a szt. misére kezdenek begyűlni. Kedves olvasóm! ha valamikor Nagyszombaton reggel időd lesz és átakarod élvezni az egyház ezen főséges öröm-énekét és fogalmat akarsz magadnak alkotni az „Exultet“ magasztos dallamáról, keresd fel kora reggel az Ur hajlékát s ha ott végig élvezted az „Exultet“-et s lelked visszhangozni fogja annak kedves, örömteljes futamait és szivedben megcsendül az egyház háromszoros, lelkesült Alleluája, akkor bizonyára szivedbe fog lopózni az egyház husvét hangulata is!

A nagyszombati szertartások középpontja azonban még ma is az „Exultet.“ Szövege az, ami 1400 évvel ezelőtt volt, dallama ugyanaz, amelyet a sápadt arcú szerzetes szt. János evangelista ajkairól hallott először. És ha felütd a mise-könyvet és elolvasod azt a pár szót, ami a nagyszombati szertartások előtt áll, ott fogod találni ezt a megjegyzést: Statio ad S. Joannem in Laterano! a mi annyit jelent, hogy már a legrégebb időkben a nagyszombati szertartásokat a laterani basilikában, szt. János evangelista temp. omában végezték és hogy ezen templom meglátogatásához Nagyszombaton lelki javak vannak kötvé.

A sápadt arcú szerzetes neve azonban ismeretlen maradt a mai napig és mondhatnám joggal, mert amint a karácsonyi öröm-ének az égből származott és az angyalok énekelték először a szt. éjjelen a Glóriát, ugy a husvét diadalmi éneknek az „Exultet“-nek is a csillagokban kell keresnünk hazáját.

SZIVEK.

IRTA: MÁNYINÉ PRIGL OLGA.

Valahogy összekerültek ketten. A méltóságos kisasszony karcsu arany tolla sikkes mozdulattal nyújtotta kezét a fogalmazó ur rokkant acél-pennájának, aki merev, hivatalos tartással hajtotta meg magát.

— Minő véletlen szerencse, — mondta kissé érdes, rekedt hangon.

Aranytoll kisasszony ábrándosan nézett körül. Költői teremtés volt, az aranytollak arra vannak predesztinálva. De meg különben is azzá kellene lenniök a környezetben, amelyben élnek. Liliomlevélhez hasonló, édes leányujjak siklanek rajtuk keresztül, fehér leányszoba rejtelmes légköre cirógatja őket s a csipkefüggönyös ablakban trillázó szerelmes kanári madár ringatja el. Nem úgy a szegény Acélpenna. Övé a munka, az örökös küzdés. Naphosszant, sokszor még éjszaka is futnia kell a papirosra, a betük is gyászolják, amint hosszú, fekete sorban maradnak utána. Ha meg panaszkodik, s nyikorog keservében, csak annál rosszabb sors vár reá, — eldobják.

— Ugy van, úgy, — hagyja reá a kiérdemült Acélpenna, hogy közös sorsukat megtárgyalták. No de én mégis kivétel vagyok.

Aranytoll kíváncsian nézett rá.

Az öreg arisztokratikusan emelte fel a fejét:

— Ura és parancsolója válogatja . . .

Két piros folt gyult ki az arcán, amint lázasan folytatta:

— Az én uram nem olyan, mint a többi, nem bizony, bár megismernétek őt a holdvilágos kisasszonyaitokkal együtt úgy, ahogy én ismerem. Tizedik éve szolgálom hűséggel, becsülettel, s jóformán egyek vagyunk. Én tudom minden gondolatát, a szive utolsó rejtekébe zárt titkát is. Együtt örülök, együtt busulok vele. Én szoktam vigasztalni, ha olykor elcsügged, mert a nagy emberek is kétségbeesnek néha. Igen, nagy ember az én uram, ha még most nem is egészen, de én tudom mennyit növekedett s még mi lesz belőle.

Mikor együtt jöttünk el a kis székely faluból tíz évvel ezelőtt, — nem volt egyebe, mint egy kopott kabátja, a kabátja zsebében én magam, s a szívében egy csomó bánat. A kabátot az apjától örökölte, én értem az utolsó krajcárját adta, a sok bánat, keserűség a szegény özvegy édes anyja miatt szorongatta a szívet. Hogy ugyan mi lesz már abból, ha ő is ott hagyja.

Hanem aztán csak valahogy ölte a bánatot a munka, mert ez a kettő nagy ellensége egymásnak.

A munka meg pénzt hozott a bánat helyébe. Ha akármennyi rosszat is beszélnek a pénzről, — de én csak azt mondom: ki hogyan tudja forgatni. Egy öreg tintatartó beszélte nekem, hogy mikor az emberek kitalálták a pénzt, a földből két szellem támadt elő. Egyik volt a jó, másik a rossz szellem. A jó szellemmé lett a pénz egyik oldala, a rossz a másik. Most aztán a szerencsétől függött, ki

hagyta felül a jó és alul a rossz szellemet. Aki felül maradt, azé lett a győzelem. Az én uramnak jó szerencséje volt, úgy lehet, az özvegy édesanyja imádkozta rá. Áldás volt az utolsó fillérjén, hogy szinte kettő lett az egyből, mert alig esztendőre megírhattuk a szegény özvegyasszonynak: no édes anyám, most már visszaválthatja a rozsmaringos kis házat és ünneplő szép ruhát vehet magára, ha templomba mén.

Hanem azért ő maga az apjától örökölt kabátban járt még mindig. Talán azért nézték le a nagyuri kisasszonyok. Mert életében csak abban hibázott az én jó uram, hogy egy olyanfajta kisasszonyka szeretett belé. Még előlem is rejtegette egy darabig, hanem aztán csak kitaláltam, mert hogy sokszor rávitte a keze, hogy annak a bűbájosan hangzó nevét odairja a fehér papirosra. Én mindig duzogtam olyankor, de belátom, hogy nem tehetett róla szegény uram. Tán a rossz szellem olvasott rá igézetet, hogy megrontsa a jobban.

Aranytoll egy kissé fölbigyesztette az ajkait, aztán csöndes méltósággal szólt:

— Ne vegye rossz néven édes uram, ha reflektálok egyes nyilatkozataira. Nem épen az urnőjében megsértett fél beszél belőlem, mikor olyan kicsinylőleg tetszett beszélni a többiek között az én kisasszonyomról is, — de bocsánatot kérek, nem tetszik ismerni a leányokat. A leányokat egyáltalán, — akár finom selyemruha borítsa hajlós tagjaikat, akár olcsó babos karton. Mert kettejük között talán csak ép ez a különbség. A szívük, a lelkük egyforma, fehér, tiszta és szelid, mint a galamb, de néma, mint a zongora billentyűje, a hegedű érintetlen hurja. Egyik se szólal meg magától, ha még oly édes szerelmesen tudna is beszélni.

Ez már így van édes barátom. S ti ezt azért nem fogjátok megérteni és nem is tudnátok méltányolni soha, hogy ebben a hallgatásban mennyi erő rejlik, mennyi büszkeség és mennyi önmeztagság! — A ti szerelmes uraitok, ha a szívük csordultig telve, vagy ha a bizonytalanság, a csalódás árnyéka lepi meg őket hirtelen, találnak vigasztalást is könnyen. Nem rójjá meg őket senki, sőt mikor úgy sápadt arccal járnak-kelnek átvirrasztott, átmulatott éjszakák után, mikor a szívüket csitítgatják a vége-hossza szakadatlan szerelmes nótákkal s megcsókolják a füstös képű cigányt, aki megtalálta szívükhöz a hangot, — a világ előtt még annál érdekesebbé lesznek. Szegény leányoké a csöndes türelem, a hallgatás . . .

Körös körül a félhomályban álmatagon integettek a fák sötétlő gallyai, a levegőben erős viola-illat szállongott és Arany toll félig behunyta a szemét, a mint ábrándosan, szinte magának mondta:

— Szereti a kisasszonyom, persze hogy szereti, az egész lelkéből szereti . . . Számot se tud adni róla, de örül a percnek, a mit náluk tölt, megbusulja a napot, a mikor nem láthatja. Megbusulja, meggyászolja a lelkében, mert a szemé-

nek, az ajkának csak kacagni kell mindig, hogy ugyan mit is mondanának különben a fényes vendégeik, a kik mulatni járnak hozzájuk. Nem illik rontani a más kedvét, legkivált a házikisasszonynak, ha még olyan nagy megerőtetésbe kerül is.

. . . De a te urad nem látja a mosolygás mögött az eltitkolt bánatot, mert ilyenek a férfiak valamennyien, azt várják, hogy a leányok boruljanak a nyakukba. A gazdáknak sincs elég bátorsága hozzá. Egy igazán szerető, komoly elszánt férfi mindenre kész a szive boldogságáért. Amit elhatároz, azt ki is tudja magának küzdeni. Nem ismer akadályt.

Acéltoll csöndes cinizmussal mondta:

— Hát próbáljuk mi összehozni őket . . .

Aranytoll jókedvűen csapott a tenyerébe:

— Áll . . .

S aztán hogy, hogy nem, Acélpenna és Aranytoll csakugyan nyélbe ütötték a dolgot. A méltóságos kisasszonyék fényes vendégei ugyan nagyon csodálkoztak a választáson, a kis fogalmazó ur igénytelenségét róva fel legkivált, de hát ők bizonyára szemüveget viseltek, a min keresztül nem tudták meglátni, hogy az nem is ember, hanem csak csupa szív . . .

Dalok.

I.

Ülj az ölemben . . . jöjj ide kedves . . .
Nézd csak a pillét, mint tova repdes
S vissza siet, hogy az esteli fényben,
Végre elégjen . . .

Nézz oda édes — lásd ez a sorsom,
Dal, szerelem közt, susogva forgom,
S amikor érzem — édes az élet!
Akkor — elégek!

II.

Itt-ott egy-egy szajkó visitott,
A fatetőkön cserregett . . .
Meg-megzavart, meg-megszakított
Egy halkan szálló éneket.

S az ének megzavarta álmodom
Szívembe mélyen elhatott . . .
. . . „Ha búcsu nélkül kell elválnom,
Ha búcsu nélkül . . . elhalok“ . . .

III.

Szedtük a kék harangvirágot,
Beszélgettünk önfeledten . . .
A kopott unalmas világot,
Szapultattuk mindaketten.

És hirtelen elsápadt ajkad . . .
Oly fájón néztél oh, reám!
— A világ ezer gyönyöréről
Dalolgtatt — egy vak leány!

Karafiáth Jenő.

BIBLIAI SZOKÁSOK A MAI PALESZTINÁBAN.

Dr. PATAKY ARNOLD.

A Kelet a hagyományokhoz való ragaszkodásnak, a konzervativizmusnak hazája. Mig a nyugati embernek nyelve, szokásai, felfogásai nem tudják kikerülni a haladó kornak bélyegét, a keleti híven megőrzi évszázados, sőt évezredek szokásait. E hagyományos szokások ismerete nem érzékeltelen és nem értéktelen: ha ismerjük például Palesztina mai lakosainak szokásait, a bibliában leírt eseményeket is gyakran könnyű szerezni fogjuk megérteni.

E dolgozatban közölt adatok forrása részint a közvetlen tapasztalás, részint a jeruzsálemi bibliikus iskola tanáraival folytatott beszélgetés, de főleg Jaussen dominikánus atyának rendkívül érdekes könyve: „Coutumes des Arabes au pays de Moab.“ A nevezett tanár több ízben hónapokat töltött a beduinok között, meg tudta nyerni bizalmukat és munkáját közvetlen tapasztalatai nyomán írta meg.

E dolgozat egyáltalán nem tart számot arra, hogy kimerítő legyen; a hosszabb tartózkodás Palesztinában bizonyára több adatot ismertett volna meg. Csak néhány jellemzőbb tény előadására szorítokozunk.

A) Családi és törzsbeli életre vonatkozó szokások.

Ha figyelemmel kísérjük a mai nomád arab törzsek életét, lehetetlen észre nem vennünk azt a hasonlóságot, mely a puszták fiainak és a bibliai választott nép ősatyjainak életviszonyai között van.

A pátriárkák története állandóan kedvenc vesszőparipáját képezte a rationalizmusnak. Voltak, akik még létezésüket is kétségbe vonták. De elég a mai beduinok szokásainak futólagos ismerete is, hogy ősatyják történetét pompásan bele tudjuk illeszteni Palesztina őskorába. A Nedzseb, a Jordántól nyugatra fekvő terület többé-kevésbé megérezte már a civilizáció eredményeit; a régi Moab vidéke s az arab pusztaság felett az évezredek alig hoztak változást. Talán nem lesz nagy tulzás, ha azt állítjuk, hogy a pátriárkák története — eltekintve a természetfölötti isteni beavatkozásoktól — nagyon kevés változással megismétlődik a mai moab-vidéki beduinok életében.

Pásztor nép mindkettő, mely legelőről legelőre vándorol. Szokásaik is nagyon sokban megegyezők. A biblia nem győzi eléggé dicsérni Ábrahám vendégszeretét: egyes seikek szinte koldussá teszik magukat, csak hogy a vendégszeretetet minél jobban gyakorolhassák. Amíg a vendég a törzs területén tartózkodik, mindenki úgy vigyáz reá, mint a szeme fényére. Mig a seiknek „sava a vendég gyomrában van“, — ez a szokásos kifejezés a vendéglátás jelzésére, — kötelességének tartja, hogy élete és vére árán is megvédelmezze vendégét, különben a közmegegyezésnek lenne tárgya.

Bizonyára mindnyájunk előtt felmerült már az a kérdés, hogyan élhettek békében Ábrahám, Izsák és Jákob pátriárkák egy olyan idegen nép között Kánaánban, amelyben a folytonos hadakozások, viszálykodások napirenden voltak? A választ talán megadja a mai *qasír* joga. *Qasír*nak nevezik a Moab vidékén lakó arabok az olyan messze földről beköltöző egyént, ki sátorát (*qusárah*) idegen törzs emberei között üti fel. A költözésnek oka vagy a vérboszu elől való menekülés, vagy egyszerűen a jobb legelő keresése. Az ily *qasír*t az idegen törzs tiszteli és védi; ügyét a magáénak tekinti és ha sértés éri, kész fegyveres elégtételt is venni a sértőtől. Viszont a *qasír* is védi új társainak jogát ha kell, fegyverrel is. Ábrahám hadjárata Kedorla'omer és társai ellen (Móz. I. 14.) így új megvilágítást nyer: a pátriárka védelmére siet azoknak, akiknek vendégszeretét élvezte az ő rokona, Lót.

Józsue és a Birák könyvei, sőt részben Sámuel I. könyve is bőségesen igazolják, hogy Dávid kora előtt egységes zsidó nemzetről nem beszélhetünk. A törzsek csak egyes esetekben szövetkeznek a hatalmasabb ellenség ellen, de

ez esektől eltekintve külön törzsfőnökök alatt élnek, egymással nem egyszer háborút is viselnek. Ezt a teljes függetlenséget egymástól megtaláljuk a beduinok életében is. Külön törzsekben külön főnökök, u. n. *seik*-ek fenhatósága alatt élnek, egymás ellen harcokat és portyázó, rabló kirándulásokat (*gházá*, *razzia*) folytatnak. Egy-egy *razzia* alkalmával fontos szerepe jut a *kémnek*, aki az ellenségnek minden mozdulatát figyelemmel kíséri. Az ember szinte azt hinné, hogy látja, mint üldözi Dávid az amalekitákat, kik Siceleget felgyújtották és mint vezeti embereit a mezőn talált egyiptomi (Sám. I. 30. fej., főleg 10 skk. vv.) az ellenség ellen.

Jaussen idézett munkájában névszerint felsorolja e törzseket, sátoraik számával együtt. Moab vidékén husz törzset számlált össze, a Nedzsebben pedig tizet.

A biblia a zsidó törzseket (*sebatim*), melyek megfelelnek Jákob fiainak, felosztja *rokonságokra* (*mispachoth*) ezek tehát Jákobnak unokái; dédunokái képezik az „*ősök házeit*“ (*batté aboth*) és ezek utódai az egyes *családokat* (*gebarim*). Az persze kérdéses, hogy a későbbi zsidók hogyan folytatták a nemzetségtáblákat. A beduin törzsek beosztása nem lemenő irányban halad, hanem felmenőleg. Az atya és fiai *családot* alkotnak (*'ahel*); több *'ahel hamüleh*-t (rokonság) képez, több *hamüleh* pedig *qabileh*-t (törzset). Hogy az egyes *hamüleh*-k a törzs alapítójával milyen viszonyban vannak, ez már a beduinok történelmi látókörén kívül esik.

A családnak feje, vezére az atya. Az atyai hatalom korlátlan: az atya megbüntetheti, sőt meg is ölheti gyermekeit. Megtörténik nem egyszer, hogy az atyát felnőtt gyermekei akkor sem hagyják el, mikor már családot alapítottak, hanem vele együtt laknak továbbra is; ilyenkor valósággal megelevenedik szemünk előtt a pátriárkák életmódja, nagyszámu családok között.

A biblia gyakran beszél az *elsőszülöttnek* jogáról. A pátriárkák történetéből tudjuk, hogy az elsőszülött feje volt a családnak az atya halála után, nagyobb örökséghez és atyjának különös áldásához volt joga. Azt is tudjuk, hogy a mellékfeleségtől származott gyermekeket atya nem részesítette az örökségben, hanem másként kárpótolta.

Az arabok között is az elsőszülött különös jogokat élvez. Atyja távollétében és öregségében ő vezeti a házat, s az örökségből is nagyobb része jut. Néha testvérei maguk felőlük ki ezt a részt. Ha az atya meghal, az együtt élő gyermekek megosztóznak örökségben; ha valamely gyermek már régebben eltávozott az atyai háztól és már családot alapított, az ilyennek többnyire nincs mit követelnie az örökségből, mert atya rendesen már akkor kielégítette. A kitagadott gyermek jogait és követeléseit testvérei többnyire figyelembe veszik, ámbár ez eléggé homályos pontja a puszták jogviszonyainak. V. ö. Mózes I. 25, 6: Ábrahám minden javát Izsákra hagyja, mivel többi gyermekét már előbb kielégítette.

Szent Máté evangéliumából ismeretes, hogyan akarták a szaduceusok az Ur Jezust zavarba hozni a hét férjes asszony esetével (22, 25. skk.) A szaduceusok költött esete azonban Jaussen előadása szerint (i. m. 46. sk. I.) valósággal megtörtént négy, *Hadzsaia* törzsbeli testvér életében. Az elsőszülött, *Erbeiqân* elvette unokahugát, *Aideh*-t, kitől két gyermeke is született, de hat évi házasság után elvált tőle. A rokonság révén a második testvér, *Dzsheidam* tartott rá jogot; elvette, de csakhamar ez is elvált tőle. Az asszony folytatólag *'Awâd*-nak és *Hamdân* nak lett felesége, míg végre negyedik férje is eltaszította és ekkor visszavette az első férje.

A zsidók között gyakoriak voltak a rokonnázasságok, sőt a törvény értelmében örökös leány csakis a saját törzsbeli férfihez mehetett nőül. A mai arabok házasságai is többnyire egy és ugyanazon törzs határain belül történnek és a nagybátyának feltétlen joga van unokahuga kezére.

A vőlegény megválasztásába az érdekelt menyasszony nem szól, mint nem volt erre joga az őszövetség zsidó népénél sem.

B) Vallásos és jogi szokások.

Az őszövetség választott népe Jahvetől nyerte az igaz kinyilatkoztatást, a mai Palesztina lakosága nagy részben mohamedán. Éppen ezért szoros értelemben nem beszélhetünk a vallásos szokások megegyezéséről a bibliai és a mai korban. Inkább csak arról lehet szó, hogy az őszövetségi törvény ellenére kifejlődött szokások és a mai népies hit megnyilvánulása között, vagy pedig pusztá külsőségek között van-e némi megegyezés. És erre a kérdésre határozott igennel válaszolunk.

A beduinok nem ismerik a termés zsengejét, melyről pedig a szentkönyvek sokat beszélnek, a biblia pedig nem szól a tej és vaj zsengejéről, melyet a mai arabok áldozatul mutatnak be. Talán arra mutat ez, hogy a bibliai törvényhozásnak ezen része termékeny földön keletkezett, nem a pusztai vándorlás korában. Fontosabb azonban, hogy a mai arabok is ismerik az elsőszülött állatok bemutatását és az oly áldozatokat, melyeknél a bemutató felek az állat szétdarabolt részei közt elhaladnak (Móz. I. 15., 9. skk.); ismerik a harcok és razzziák előtt tett fogadalmakat, a „*jus talionis*“-t és főleg a vérboszut (*tard*), melyet ötöd izig minden beduin szent kötelességének tart. Megtörténik azután, hogy hosszas, 15–20 évi kölcsönös bosszúállások után a haragos felek fiai (vagy testvérei) nevetségesen csekély dologban (néhány medzsidie*, egy-két tevé vagy más állat) egyeznek ki.

A szent fák, szent kövek, egyes kiválóbb emberek („*wély*“) sirjai oly nagy szerepet játszanak a mai Palesztina arabjai előtt is, mint hajdan a bálványozás korában Izrael (és sokszor Jüda) országában a magasztok oltárai (*bamoth*), melyeket a biblia szintén a legtöbb esetben berkekkel kapcsolatosan említ. Hogy a mohamedán hitű arabok között is erősen divik a jóslás és a babonáságnak számtalan faja, nem is kell külön említenünk. Az amulettek nagy hasonlóságot tüntetnek fel a bibliai *teraphimok*-kal.

A leggyakoribb áldás, melyet a biblia emleget, sőt minden áldásnak állandó symboluma a *bőséges harmat és eső*. Nem említjük a pátriárkák áldásait; csak Mózes V. könyve 28. fej. 12. versére hivatkozunk, mely szerint Istennek legfőbb áldása, ha megnyitja eget és bőséges esőt ad a földnek a maga idejében. A legnagyobb csapások közé tartozik, ha az évi esőzés elmarad; a zsidó nép történetéből tudjuk, hogy Jahve néha ily módon büntette megátalkodott népét.**

A nyári időszakban nyoma sincs az esőnek Palesztinában; ezt a harmat pótolja, mely az elég hűvös éjjeleken hullani szokott. Nagy ritkaság, ha szeptemberben már akad eső; ennek neve *el-'arif*, de jóformán arra sem elegendő, hogy a szikkadt földet tartósan megnedvesítse. Az esőzés rendesen november hónapban kezdődik, neve *el-matar et-terayawy*, „a bőséges eső“. Moab vidékén ilyenkor rendesen már vetettek; a szoros értelemben vett Palesztinában azonban még nem. A november elején hulló esőtől az arabok rendszerint félnek, mert a baromfiak között dögvész okozójának tartják; de november 10. után már nagy áldás. Jó esztendőben január eleje után beáll az *el-dzsawzeh*, ez már valóságos zápor és nedvességet ad a földnek február végéig. Ekkor, az aratás előtt szükséges az újabb eső, az *es-sa'ra*; de nagyon félnek az *el-dzsemâd* („a jeges“) nevű hideg északi szélről, mely egyetlen reggel tönkre teszi a legbőségebbnek ígérkező aratást. Márciusban újra beáll a nagy meleg, de a száraz földet ismét meg szokta öntözni a *qerân el'agâ'iz*.

Moab földjén az utolsó eső áprilisban esik; neve *es-semâk****.

Csak az a baj, hogy az esőzés nem szokott minden évben ily pontosan bekövetkezni; néha megtörténik, hogy elmúlik az egész november, sőt a december hónap is, anélkül, hogy

* Egy medzsidie értéke valamivel kevesebb, mint 5 korona.

** Kir. I. 17., 1. skk.

*** A január végén és február elején szokásos, többnyire kilencnapos esőt *qerân et-tesa'awy*-nak nevezik.

az eső felüldené a kiaszott földet. Ez nagy éhínségnek előhírmőke. Keresztények és mohamedánok egyaránt Istenhez fordulnak esőért. A szertartás a *fedü* nevet viseli. Az asszonyok két fát összekötnek kereszt alakjában, legdiszesebb női ruhába öltöztetik, nyakláncokkal és egyéb ékszerekkel halmozzák el és az alaknak „*Umm el-geit*”, „az eső anyja” nevet adnak. Ünneplés körmenetben hordozzák körül a házak és sátrak előtt, a következő ének kíséretében:

1. „Óh eső anyja, halhatatlan, nedvesítsd meg elaludt vetésünket!
2. Nedvesítsd meg a seik vetését, aki mindig nagylelkű (az idegenek iránt.)
3. Elment az eső anyja, hogy elhozza a a zivatart; mire visszajő, a vetés oly magas lesz mint a falak.
4. Elment az eső anyja, hogy elhozza a szeleket; mire visszajő, az ültetvény oly magas lesz, mint a lándzsa.
5. Elment az eső anyja, hogy elhozza a mennydörgést; mire visszajő, a vetés oly magas lesz, mint a tevék.
6. Nedvesítsd meg lakásunk tűzhelyét és adj bőséges vizet.
7. Az eső anyja a mi oltalmunk. Vendégszeretben részesül a seik házában.“

Ezzel leteszik az 'Umm el-geit-et a seiknek vagy más gazdag beduinak sátra előtt és várják a bőséges ebédet.

Nagyon csekély különbséggel gyakorolják e szokást a Nedzseb arabjai is.

E természeti viszonyok és szokások a szentírásnak több adatát megvilágítják. Ba'al papjai mindennemű babonás szertartásokkal kérnek esőt istenüktől, ki az esőnek ura. (Kir. I. 18. fej.) Amosz fenyegeti Izrael népét, hogy az eső el fog maradni három hónappal az aratás előtt (4, 7.). Hasonló isteni büntetésről beszél Aggeus is (1, 10. 11.).

Szent Porphyrius gazai püspök (395–420.) életében 396. január 3-én valósággal megismétlődött illés és Ba'al papjainak küzdelme, mint életrajzának megírója, Marcus szerpap feljegyezte. A keresztények száma elenyészően csekély volt, a pogányok nagy számát pedig mi sem bizonyítja jobban, mint hogy Gazában nyolc istennek is volt temploma. — A nyár elmúlt, az esős évszak ideje elérkezett, de egyetlen üdítő esőcsepp sem hullott. Gaza lakói egyik áldozatot a másik után mutatták be Mar-nas oltárán, de hiába. A szent püspök látta, hogy itt az alkalom, megmutatni az igaz Isten hatalmát. Irene templomában átvirrasztotta az éjjelt hivei társaságában, majd reggel körmenetben elmentek szent Timotheus szentélyéhez és onnan délután 3 órára visszatértek a templomhoz. A pogányok, hogy meghiusítsák imá-jokat, bezárták a templomot, a hivek tehát a templom előtt fejezték be imádságukat. Két órával később óriási zivatar tört ki, mely szinte elárasztással fenyegette az agyagházakból álló várost. A csoda láttára 127 pogány tért meg; ugyanezen év folyamán a megtérések száma még 35-tel növekedett.*

C) Vegyes szokások.

Sámuel II. könyve (10, 1 skk.) eladja, hogy Nahas ammonita király halála alkalmával Dávid követeket küld fiához, Hanonhoz, hogy részvétét kifejezzék. Az ammonita főemberek azonban kémkedésre gyanakszanak és Hanon tényleg úgy bánt a követekkel, mint kémekkel: félszakállukat leborotváltatja és ruhájukat megszakíttatja. — A mai beduinok hasonlóan büntetik az árulót: hajának egyik felét és szakállának másik részét leborotváltatják. Moab vidékén, Kerakban és a Haweit-törzsnél néha a foglyoknak szakállát borotváltatják le, részben vagy egészen. — A szakáll befödését Micheás is említi, mint a gyász jelét (3, 7.). Általában az arab rendkívül kényes a szakállára; ennek meggyalázása rettenetes sértés.

A mózesi törvényhozás tiltja, hogy az ökröt és a szamarat gazdájuk együtt fogja járomba. (Móz. V. 22, 10.) A mai Palesztinában azonban nem ritkaság, hogy a *murabba'y* (szántó-

vető) e két állatot együttesen fogja az eke elé; ez mutatja, hogy a törvény tilalma jogosult volt.

Sámuel II. 13, 23. a juhnyírást nagy örömmünneppnek mondja, melyre Absalom összes testvéreit meghívja. — Ugyanez áll a mai arabok között. A nyírás ideje *awwal Fayad*, vagyis július hónapja; ilyenkor az egész család összejő, áldozatot mutatnak be és egymást segítik a munkában.

A mózesi törvény értelmében, ha veszekedés közben valaki megüt egy áldott állapotban levő asszonyt és az elveszti magzatát, de életben marad, az asszony terjessze követelését bírák elé; ha azonban a nő meghalt, megütője halállal lakol (Móz. II. 21, 22, 23.). A beduin jog szerint, ha valaki megöl egy áldott állapotban levő asszonyt, a vérdíjat (*muddah*) két személyért tartozik megfizetni; ha az asszonyt úgy üti meg, hogy csak gyermeke hal meg, csak egy ember vérdíját fizeti meg.*

Mózes második könyvében (1, 19.) az egyiptomi bábák hivatkoznak arra, hogy mily könnyen esnek tul a szülésen a héber asszonyok. A mai arab asszonyoknál sem ritkaság, hogy utközben, vagy mezei munkájokban történik a lebetegedés; de két óra múlva már folytatják dolgukat.

Amosz próféta hevesen kikel Moab királya ellen, ki megégette Edom fejedelmének holttestét (2, 1.). A mai arabok kifosztják ugyan a csatában elesett ellenségeiket, de holttestüket megkímélik a bántalmazástól. Jaussen említi (i. m. 103 sk. 1.) mily méltatlankodva adták elő kísérői, hogy 1906-ban a druzok megégették azon arabok holttestét, kiket Mawqar-nál, Zerqá közelében megöltek.

Ozeás 7, 8-ban olvassuk: „Ephraim factus est subcinericius panis, qui non reversatur,“ — Ephraim hasonlóvá lett a hamuban sült kenyérhez, melyet nem fordítottak meg. Ezt a képet nagyon jól megvilágítja a mai arab kenyhaművészet. A *qors* az arabnak rendes kenyere utközben. Ha leszáll lováról, előveszi faedényét, lisztet, vizet és sót dagaszt össze. Majd tüzet rak és a tűz fölé helyezett serpenyőbe elhelyezi a tésztát, melyet egészen beföd hamuval. Félóra múlva eltávolítja a hamut, megfordítja a süteményt és újra betakarja; ezt két-három ízben megismélti és amugy melegen eszi meg a kenyeret. A megfordítás elmulasztása a kenyeret élvezhetetlenné teszi.

Még a földrajzi nevek sem igen változtak. Vegyük elő Palesztina mai térképét és látni fogjuk, hogy a bibliában említett nevek nagyon kevés kivétellel és csekély módosulásokkal a mai napig fenmaradtak. Nem szólok arról, hogy oly fontos helyeknek elnevezése megmaradt, mint Jeruzsálem, Bethlehem, Názareth, Jaffa, Damaszkusz; a Jordán, a Genezareth tava, a Hermon vagy a Libanon hegysége; sokkal csekélyebb jelentőségű helységek megőrizték bibliai nevüket. Csak néhányat emlíünk meg: Lydda, Akir (a bibliai Ekron), Ain Semsz (hajdan Beth-Semes), Sara'a (a régi Zarea), Bitír (a régi Bether); Er-Râm (Rama), Betin (Bethel), Er-Riha (Jericho), Tabarije (Tiberiás) stb.

A racionalismus tagadja, hogy Jézus csodálatos módon csendesítette le a háborgó tengert; az egész eseményt a szélvész természetes lecsillapodásával iparkodik megmagyarázni. — Azonban teljesen félreismeri e sajátságos belföldi tenger természetét. A tó mindössze 21 km. hosszú és legnagyobb szélessége nem haladja meg a 10 km.-t; de ha egyszer nagyobb szélvész korbácsolja fel, a szél lecsendesedése után is még három-négy napig folyton háborog. Sőt mi több: a legcsöndesebb időben sem szűnnetel a hullámozás; jobban mondva: soha sincs teljes szélcsend. Estefelé már nem akad arab csónakos, aki kievezne a nyílt tengerre, oly erős a hullámozás. Még napközben is majd elborítják a habok a csónakot.

A szentírási magyarázatannak egyik legfontosabb szabálya, hogy a szöveget a beszélő

* V. ö. Hammurabi kódexének 209. §-val: „Ha valaki másnak a feleségét megüti s azt, ami szívében volt, vele elvetélteti: azért, ami szívében volt, tiz sekel ezüstöt fizet.“ — 210. §: „Ha az illető nőszemély meghal: lányát öljék meg.“ Hasonló intézkedéseket tartalmaznak a 211–214. §§.

személy körülményeinek tekintetbe vételével kell értelmeznünk. A biblia szerzői lépten-nyomon tekintettel vannak koruk szokásaira, ezekre céloznak, ezeket veszik hasonlataik alapjául, de róluk bővebben a legtöbb esetben nem beszélnek. Nagyon is megkönnyíti tehát a szentírás értelmezőjének feladatát, ha ismeri a Szentföld mai lakóinak szokásait, mert ezek nem egy esetben valóságos élő és állandó magyarázatot nyújtanak a bibliai szöveghez.

Harangszó.

Ünnep van. Kongnak a harangok,
Viszhangzik fölük utca, tér,
A lelkem messze-messze szárnyal
S egy helyre mindig visszatér,
Erdős bérceknek tetejéről
A völgy ölébe szökken át
És vigan, kedvesen köszönti
Az otthon kis fehér lakát.

Ha beborul az ég fölöttem
És utam köd takarja el,
Ha lelkem más világba vágyik.
Hol boldogabb tanyára lel,
Akkor a multba röppen vissza,
Barangol árkon-bokron át
És megpihen, amint meglátja
Az otthon kis fehér lakát.

A honnan vágyam messze üzött,
Im visszatérnék most oda,
De nem lehet már vissza térnem,
Most már előre, csak tova.
. . . De hátha szétfoszlik az álom,
Ha a remény nem hű barát . . . ?
. . . Bár inkább el sem hagytam volna
Az otthon kis fehér lakát.

Lakatos Andor.

Tévelygőnek.

Komor magányban, négy zárt fal között
Fürkészed hévvel őslétiünk okát;
S nem egyszer mondad égit megvetőn,
Hogy másutt látod a kezdet nyomát.

Meddő kísérlet! az anyag csupán
Hű viszhangot ad — hitetlen neked,
S kulcsot soha a lét rejtélyéhez
Amit megoldni ott nem is lehet.

A hatalmas éj néma csöndjében
Világot vajj! mily sok kéz gyujta már! ?
S bármily lobogó fáklya fényinél
Sötét marad a nagy látóhatár.

Mit az Irás mond, a mire tanít,
Egész világ vall, ős időktől hitt:
Mi azt követjük — mit te megtagadsz,
A gonosz tévely, gőg rossz utra vitt.

S ha már kimenél földi közülünk
S nem sajnálod úgy ölni az időt:
Hagyd hát békén az üdv forrásinál
Szomját töltöző sok szerény hívőt.

Udvardy József.

* Conférences de Saint Étienne. Jérusalem, 1909–1910. 253 skk. II.

CSENDÉLET A BACH-KORSZAKBAN.

Nagy viharok után a természetben is beáll a csend. Elcsillapul az elemek harca, ha kitombolta magát a démoni erő s mintha kifáradt volna a romboló szellem, a nagy földindulás után bekövetkezik a szélcsend, a passzív nyugalom és béke . . .

A szabadságharc legendába illő nagy harcai, heroikus küzdelmei után is így nagy, néma abszolút csend borult az országra.

Csend, siri csend volt a négy folyam mentén. A már lehullott bilincs ismét ott volt a szabadságért vérzett karokon, a kötél és kés torkunkon, a szivekben pedig a tengernyi bánat sirköve, melynek szikla sulya alatt alig lélegzett már az elalélt nemzet.

Dermedt, lethargikus álom volt a léte, agonizálás a halálos ágyon. Mintha teljesülni készült volna a költő rémes víziója:

»Vagy jönni fog a nagyszerű halál,
Hol a temetkezés felett.
Egy nemzet sirba száll.«

Valóban nehéz volna eldönteni, akkor volt-e nagyobb e nemzet, mikor gigászi küzdelmét vívta a becsület mezején a százfejű hydra, az ezernyi ellenség és hazaáruló ellen, vagy mikor türt, szenvedett, vérezett mártyr türelemmel a szenvedés, elnyomás és gyász nehéz napjaiban. Mikor tilos volt a szó, tilos a dal; mikor a szívnek nem lehetett érezni, csak vérezni. Mikor annyian szenvedtek idegenben, annyian sóhajtoztak börtönben s látván, hogy hiába ontá a vért: „titokban hány hű kebel repedt meg a honért!”

A Bach-korszakban tehát a csendélet nem a mai tréfás fogalom volt, nem amolyan idyllikus, jó kedvű mulatozás. Akkor igazán sirva-vigadott a magyar. Keserű volt itala a könyeitől s nem cigány, hanem a zsendár állt a háta mögött.

A szabadság eme élő tilalomfaja nemcsak a Kossuth-bankót, atillát és nemzeti szín szalagot kobozta el, hanem a szív érzéseit s a dalt is elnémitotta.

A II. József korabeli német világ támadt fel újra és orgiáit ülte a Bach-korszak alatt. A A beamterek, beczierek, adminisztrátorok és adjunctusok előzőnlötték az országot, mint az elősdi raja telepedtek a nemzet halálos sebekkel borított testére, a vampyrok mohóságával szíván ki ütöreiből a vért.

A nemzeti szellem elfojtására, sőt kiirtására szervezett szolgálhad kitünően teljesítette csunya szerepét. A zavarosban ismét felszínre bukkantak Szvatopluk maradékai, akiket hajdan Árpád apánk lovasai és ijászai kiüttek a Kárpátok iveri közül a Morva folyó mellékeire. A „Csehek Magyarországon” megjelentek második kiadásban zsendár ruhában vagy fecske farku, hivatalnoki kabátban. Az idegen áradat persze legjobban pusztította a magyar vidékeket: a szép magyar rónák táját: a Nagy-Alföldet. Hisz a sáska-nyáj is a legkövérebb vetést, a legszebb buzatáblákat szokta lelegelni.

Se szerit, se számát nem lehet felsorolni azon kisebb-nagyobb büntetéseknél, melyeknek a zsarnokság kopói által felhajszolt honfiak kitéve voltak sokszor csak pusztá gyanura vagy bosszuálló denunciacióra. Hogy milyen foku volt az önkénynek hatalmi mániája s milyen csekély okból is üldözöbe vettek egy magyar embert, annak jellemzésére ide iktatunk egy Bach-korszakbeli itéletet, melynek áldozata, passzív hőse egy megyénkbeli hazafi, egy *Pataki*

nevű margittai ember, kinek az volt a rettenetes bűne, hogy azt találta mondani a zsendárnak: „Hát ilyen a magyar szabadság!” A cseh-zsendár pedig idegen fülével e mondatot úgy értette: „Éljen a magyar szabadság!” s rögtön bekísérte.

A régi írás egy olvasónk szivességéből került kezeink közé s erkölcsi kötelességünk az akkori idők jellemzéséül s mintegy kontrasztul a mai viszonyokhoz, mikor a szabadsággal nemannyira élnek, mint visszaélnek, a maga formájában közzé tegyük. Ime az írás:

„Ausztriai Császár Ő Felsege Nevében!

Margittán állomásozó Deutsch fegyőrtizedes s annak fojtán k. k. Főszolgabíró *Kecskés Lajos* vádló felpereseknek margittai *Pataki Márton* vádlott alperes elleni bünperében itéltetett:

Terheltek vádlott alperes azzal, miszerint f. évi július hó 6-ik napján éjtszaka szabadságdalt énekelt, megbotránkoztatólag, amit is vádlott alatti vallomása felett szerkesztett jkönyv szerint tagadván, azonban a 2. alatti tanuvallomásoknak a körülményekkel egybevetéséből semminemű terhelő vád ellenében nem próbáltatván, sőt megváltó felperes is 3. alatti nyilatkozatában őt részegnek lenni tanusítván, ezek szerint az ellenében állítólagosan bemozdított vádat a *lázadási szándék vétkes minőségére* emelni nem lehetvén, e kérdésben a büntetés terhe alól feloldoztatik, hanem mint éjszakai kőborló, csend és rendezavaró egyén ezen tény elkövetéséért a Székelyhidi Járás börtönébe eltöltendő 2 heti fogságra itéltetik, mi is irányába foganatba vétetni rendeltetik.

Kelt Székelyhiden Augusztus 23-án 1851.
Eljáró h. járásbíró

Fényes Sándor“

Örömlükre esik látni e szomorú példából, melyet mementóként állítunk a mai nemzedék elé, mily nagy távolság választja el korunkat e szomorú időktől s habár még nem is olyan rövid az a másik távolság sem, mely a Golgotha csucsán álló szabadság-szoborhoz vezet, azért ne csüggedjen lelkünk, ime van fejlődés a nemzeti küzdelem processusában is. Bizton elérünk magas, nemzeti ideálunkhoz, ha bizunk a magyar nép Génuszában, ha maradunk a régiek s ha velünk vagy lengő zászlónkon: Boldogasszonyanyánk, régi nagy Patronánk!”

Közi: Idem.

Finále.

A taps megdördült s ő kilebbent
Imádott, édes szinpadára,
Kacagva vigan, fürge kedvvel
Aranyhimes, fehér ruhába . . .

Villám cikázott kék szeméből,
Villant a gyémánt tüzsugára
És ő táncolt, — kacagva vigan
Aranyhimes, fehér ruhába . . .

Fonnyadt arcán tüzrózsa lángol,
A láz esetje festi rája.
Fekszik öreg, elhagyottan,
Ütött-kopott, fakó szobában.

S nem látja azt. — Hagymázás agygyal
Mereven néz a félhomályba
És lát egy lányt — taps megdördül —
Aranyhimes fehér ruhába . . .

És nem látja, hogy árny borul rá
S egy fagyos kéz szemét bezárja . . .
Nem! — Ugy táncolt át a halálba
Aranyhimes, fehér ruhába . . .

Miklós Jutka.

VLADIVOSZTOK.*

IRTA: Dr. BOZÓKY DEZSŐ.

Reggel szakadó esőben, örülten tomboló, jeges szélviharban, tettem első ízben a lábamat szent Oroszország földjére. Különös dolog, hogy Szibéria legtávolabbi pontján látom első ízben Oroszországot, valamint, hogy a tengerek közt is elsőnek az Atlanti-Oceánt láttam a francia partokon s nem a mi tengertünk, a mi szép Adriánk csillogtatta felém először vizét. A kemény széllel alig bírt az evezőcsónak megbirkózni még ezen a rövid uton is. A partról széles, meredek út vezet fel a városba, melynek alján egy orosz modoru nagy diadalkapu, aféle nagy kőbaldachin emelkedik, csucsán az orosz sassal s a mennyezetén orosz szentek aranyos képeivel. A jelenlegi cár látogatásának emlékére emelték ezt a kaput, aki még trónörökös korában járt itt egyszer. Vladivosztozk főutcáján a Szvetlanszkáján végighaladva, első utam az orosz-chinai bankba vitt, hol japán pénzemert orosz rubelekre váltottam be. Azután sétára indultam a városban, melyről sokat hallottunk a háboru idejében s melynek nagy szerepet szántak akkoriban az oroszok. A boulevardserű, széles Szvetlanszkája hegyről le, hegyre fel, hullámosan vezet a hegyoldalra, helyenként remek kilátással a kikötőre. Igen szép három-négy emeletes paloták szegélyezik véges-végig mindkét oldalán. A gyalogjárdák kitünők, de annál botrányosabb állapotban van a széles kocsiút, melynek nagy része nincs is kikövezve s rohanó hegyipataként folyik rajta mindenütt le a sáros víz. A feneketlen sár közepette helyenként nagy gödrök is vannak, melyekben csaknem méter magasan áll a zavaros víz. A trojkák, — helyesebben dojkák, miután nem három, csupán két ló van eléjük fogva, — fékezés nélkül, örült vágatással gördülnek lefelé, a nagyon meredek, kövezetlen utcákon s a bakon ülő, sötét bársonyköpenyes izvocsnik, fején az alacsony cilinderrrel, halálmegvetéssel hajt keresztül a pocsolya-tavakon. A kocsiban ülő persze fülleg sáros lesz már az első percben a fölcsapkodó piszkos víztől s a hígan folyó sártól. Különben valamennyi trojka gummikerekű és — leírhatatlan piszkos.

A főutcán van a postapalota is, hatalmas háromemeletes épület. Persze ezt sem kerüli el az idegen. Odabent a sűrű rácsozat mögött mindenütt feltűzőtt szuronyos kozákok posztolnak a hivatalnokok háta mögött Rablótámadások ellen védik a császári orosz postát. A főutcát keresztben szeli át a szibériai vasut széles vágánya. Valahányszor nagy sipolással közeledik a hatalmas mozdony, két hosszú vasrácsoz kapuval zárják el keresztben az utcát.

A kellemetlen szél és eső, bekergettek egy vendéglőbe, melynek nagy üvegtáblája mögött legalább védve voltam. De mondhatom, hogy a vendéglői árak még ugyancsak háborus izűek, vagy pedig nagyon jól fizethetik a Szibériában állomásozó tiszteket. A németül tudó pincér egy kis adag hideg felvágottat hozott mindkettőnknek, mely két csirkeszárnnyból, két vékony szelet sonkából s két szeletke félig nyers borjuszültből állott, hozzá három deci ásványvizet, melyért három rubelt, azaz nyolc koronát fizettünk. Elég borsos ár! De ilyen mértékben drága itt minden. Bementem azután egy négyemeletes nagy áruházba, melynek széles fehér márványlépcsőit süppedő vörös szőnyegek borítják s melynek kristályüveggeszemélyfelvonója van. A párisi toilletől a konyhaedényig, a selyem-butortól a cipőfénymázig, mindent lehet itt vásárolni. Végre hozzájutottam kedvelt Lumière fényképlemezeimhez is, melyeket itt olcsóbban árulnak, mint Párisban, dacára az onnét idáig megtett utnak. Ilyen szabású áruházat hozzánk legközelebb Berlinben láttam. De hát Keleten a végletek találkoznak. Kövezetlen út és világvárosias üzletek!

A háborunak természetesen még sok emléke van itt. A mellettünk horgonyzó „Zemcsug“

* Szerzőnek „Két év Kelet-Ázsiában” c. műve most megjelent I. kötetéből.

cirkáló szintén részt vett a háboruban s a szerencsétlen döntő ütközet után Manillába menekült. A tisztí étkező falain láttam fekete kerekben az elesett tisztek arcképeit. Sok emberrel ismerkedtem itt meg, ki végig küzdötte a háborút s kiktől nagyon sok érdekes részletet hallottam a port arthuri nehéz napokról s a kimondhatatlan nélkülözésekről s szenvedésekről a kemény téli időben a mandzsuriai csataterén. A hajdan Port-Arthurban állomásozott tisztek ezer ezer dolgot kérdeztek tőlünk Port-Arthur jelenlegi állapotáról, ahol mi épen a minapában jártunk. Némelyikük égett a vágytól, újra láthatni Port-Arthurt, de az admirális szigorúan megtiltotta nekik az odautazást. A szép nagy kikötőben a „Zemcsug“-on kívül még egy nagyobb hadihajó volt, az öt kéményes „Aszkold“, mely a háboru alatt Sanghájba menekült s ott leszerelt. Ezekon kívül csupán két-három torpedónaszád s néhány tenger alatt járó naszád képviselik még a távol Keleten Oroszország tengeri hatalmát. A többi hajó részben a tszusimai szorosban fekszik, ezer méternyire a víz alatt, részben pedig a japán sugaras hadilobogó alatt éli világát. Két nagy, teljesen egyforma gőzhajó volt az oroszoknak az ázsiai vizeken, melyeknek egyikét a háboru alatt elszedték tőlük a japánok s mint seregszállító hajót osztottak be hadihajók sorába, mely persze azóta a japán hadilobogó alatt jár. A japán beltengeren láttam egyszer a két testvérhajó találkozását. Különös érzés lehet az oroszokra nézve, midőn találkozáskor kénytelenek az orosz zászló levonásával köszönteni a japán hadihajó-rangba jutott volt orosz hajót. Vladivoszto ma is tele van japán kémekkel s az oroszok nem is titkolták előttünk, hogy el volt készítve minden egy esetleges visszavonulásra, egészen a Bajkál-tóig, sőt még ha ma találna Japán Vladivoszto megátmadni, egyetlen lövés nélkül vonulna el onnét a katonaság s a lakosság, mint tették annak idejében Dalny-ban s átengednék a japánoknak a várost, mivel nincsen hajóhaduk, mely képes volna az orosz partokat megvédeni.

Az oroszok igen szivesek és előzékenyek voltak irányunkban. A kaszinójukban, mely szép parkban fekszik a tengerparton, nagy ünnepe volt tiszteletünkre. Egy délután pedig az admirális adott teát szép nagy parkjában a mi tiszteletünkre. Kivülünk csupa németül tudó orosz tiszt, azok családjai s a vladivosztoki előkelő társaság hölgyei voltak hivatalosak. Felejthetetlen délutánt töltöttünk a park árnyas fái alatt. Az oroszoknak rendkívül sok rokon vonása van a magyarral, legalább is a szívből jövő vendégszeretetük teljesen egyezik a magyaros vendégszeretettel. Még szembekötődöt és fogósdit is játszottunk a fiatal orosz hölgyekkel, kiknél nem egy fiatal kadétunk vesztette újra el szívét.

Csodálattal tapasztaltam, hogy még ugyanaznap, midőn délelőtt lehetetlenség lett volna gyalog átmenni az utca egyik oldaláról a másikra, délután már teljesen száraz utcákon sétálhattunk. Az utcák meredeksége folytán lefolyik ott nemcsak a víz, de a sár is s talán éppen ennek a higienikus fekvésének köszönheti Vladivoszto, hogy egyike Kelet-ázsia leg-egészségesebb városainak. Vladivosztoiban a tél igen kemény, mikor is a kikötő teljesen be szokott fagyni. A hajóközlekedés azonban nem szünetel ilyenkor sem, amennyiben hatalmas jégtörő hajók csinálnak utat a hajónak, melyek aztán bent a kikötőben, egyetlen éjszakán méter vastag jégbe fagynak s a hajó egyenesen a körülötte váró szánokra rakhatja ki egész szállítmányát. Havazni csak ritkán szokott, de ha igen, annál alaposabban. A hó itt sohasem jut az olvadás stádiumába, amennyiben a tiszta, száraz téli levegőben lassanként eltűnik, azaz elpárolog. Akkoriban is, midőn Jessen admirális kitért kis hajóhadával a vladivosztoki kikötőtől, azzal a szándékkal, hogy fönt Hakodate környékén nyugtalanítsa váratlan megjelenésével a japánokat, olyan rettenetes hóvihár dult, hogy az elszánt admirális kénytelen volt visszafordulni. Mintha cserben hagyták volna az oroszokat védszentjeik, minden lépésüknél, míg csak végzetük be nem telt.

Keresztelő Szent János lefejezésének napján és a reákövetkező napon, III. Sándor cár születésének napján, zárva volt minden a városban. De már az ünnep előestéjén sem játszott a vendéglőkben a zene s a színház és az orfeumok is zárva voltak. Elmentem az öt zöld kupolával bíró, nagy orosz templomba a nagy misére, hol remek karéneket hallottam. A hatalmas szentképes ikonosztáz előtt mindenféle Gorkij-féle alakokat láttam, a piros inges szegény muzsiktól föl a gazdag pörig. Matrózok és katonák térdeltek a kövön s homlokukkal a földet érintve imádkoztak. Az előkelőbb urak inkább vastag viaszgyertyákat vásároltak a templom belsejében gyertyát áuló cillinderes urnánál, melyet meggyújtva rászartak valamelyik nagy káros gyertyatartóra. A pápa bő arany-brokát köpenyében, a vállaira lógó hosszú hajával s szakállával Krisztusra emlékeztetett. Öblös, basszus hangon énekelt s „Gospodi pomiluj“-ja betöltötte az egész templomot.

A templom előtt egy kis parkban áll a tengerparton a Newelskoj admirális emléket hirdető obelisz, tetején a földgömbön ülő orosz sassal. Newelskoj admirális tüzte ki először az orosz zászlót a mai Vladivoszto helyén, mely az obelisz felirata szerint soha többé el nem tűnhetik onnét, ahol azt egyszer kitűzték. Ugy látszik, hogy nemcsak a papiros, de még az érc és a kő is türelmesek és nem mondanak mindig igazat.

Néha betértünk egy pohár kitűnő teára a vladivosztoki előkelő cukrászdába, hová az elegáns hölgyek is ellátogatnak délutánként egy kis tere-ferére s flirtre Odajárnak ugyanis az elegáns és mindig ésbontóan csinos orosz tisztek is. Azt meg kell adni, hogy amennyire rendetlen és piszkos az orosz közkatona külseje, éppen olyan elegáns az orosz tiszt, ki mindig úgy néz ki, mintha abban a pillanatban vették volna ki a skatulyából. Valóságos óriások vannak közöttük, különösen a gárda-és kozák-ezredek tisztjei között.

Meglátogattam természetesen a szibériai vasut végállomását is, a komor, szürke kőből épült egyszerű házat, melynek homlokzatán régi módi cirill betűkkel van az állomás neve felírva. Nagyobbára koreaiak vártak ott a vonatra, csupa fehér ruhás alakok, kezeikben papirlevegőzökkel. Ráléptem a sinekre, melyek egyenes összeköttetésben állanak Európa összes vasúthálózatával. Szinte közelebb éreztem magamat ottan Európához. Hiszen csak az expresszre kellene felülőm s már tizenégy nap múlva Budapesten lehetnék.

Végig csatangoltam a kereskedelmi kikötőn, azután a hegy túl oldalán fekvő nagy piacot is meglátogattam. Szép árucarnok emelkedik ott, melyből a japán kereskedők már teljesen kiszorították az oroszokat. A japán ugyanis rendes ember és pontosan megfizeti a bért; nem is került nagy fáradságába a rendetlen orosz onnét kizorítania. Olyan tiszta belül az egész csarnok, mint egy templom s csupa japán holmit árulnak benne. A tágas térségen felütött deszkabódékban és sátrakban, feneketlen sárban tanyáznak az orosz zsidárások. Az orosz állapotokra nagyon jellegzetes jeleneteket láttam itt a piacon. Az orosz katonák fényes nappal, nyílt piacon árulgatták egyenruháikat, fegyverzetüket, sőt még a tisztjeik ruháit is. Nagy földadat ezt a meglazult fegyelmű katonaságot összetartani. A lázadó orosz katonaság 1905. novemberében csaknem egész Vladivosztokot felégette, mivel nem akarták őket még szabadságra hazaküldeni Oroszországba. Kirabolták és kifosztottak mindent. A magánlakások emeleti ablakaiból dobálták ki a butorokat s zongorákat az utca közepére, hol máglyákat csináltak belőlük. A pincékben egyszerűen beütötték a hordók fenekét s leitták magukat a sárgaföldig. S még ez volt Vladivoszto szerencséje, mivel a tökrészeg embereket másnap reggel könnyűszerrel összefogdoshatták.

Nagy reuniót is adtunk a hajónkon, melyen Vladivosztoki társaság színe-java megjelent. Két rendkívül rokonszenves orosz tiszttel ismerkedtem meg ott, kiknek társaságában töltöttem ugyszólván az egész délutánt. Az itt ál-

lomásozó torpedónaszádok tisztjei voltak azok. Néhány hét múlva haláluk híret olvastam a sanghái angol lapokban. Saját matrózaik verték őket agyon.

Sok szálas kozákat s temérdek kínai rendőrt is látunk minden utcáson. A rendőrségre itt nagy szükség van, különösen mivel Port-Arthur eleste óta úgy annak, mint Dalny-nak egész csőcseléke Vladivosztoba tette át főhadiszállását. A város egyik végében van a kínaiak s még távolabb, egész a város szélén, a koreaiak városrésze. Szomorú külsejű vityillók állanak ott a hegyoldalon, melyek előtt a mindig szomorú arcot vágó, cillinderes, fehér ruhás koreaiak guggolnak és pipáznak. Benéztem egy koreai iskolába is. Az iskola-épület alacsony faházacska volt, a ponyvával fedett udvarra nyíló négy ablakkal, de ajtó nélkül. Ugy a gyermekek, mint a tanító egyszerűen az ablakon át mászkálnak ki s be. Az előzékeny tanító megmutatta nekünk a tanulók írásbeli dolgozatait is. Nem sokat értettem belőlük, csupán azon bámultam, hogy milyen biztos kézzel tudja már a hatéves ázsiai gyermek is a kínai írás kacskaringós vonalait papírra vetni.

Összesen nyolc napot töltöttünk Vladivoszto-kában, hol sok kellemes órát töltöttem egy igen kedves honfitársam, Szentgáli mérnöknek társaságában, ki egy itteni cégnél van alkalmazva s mikor ottjártam, már hatodik éve lakott ottan. Vacsorára is meghívott egyszer magához, melyen a cég főnökének felesége, egy japán hölgy volt a kedves háziasszony, aki tökéletesen beszélt angolul s pompásan látta el a háziasszony szerepét a fénytűzessel berendezett uri lakásban, hol Szentgáli állandóan étkezik. A vacsoránál egy második magyar mérnökkel, Gubányival ismerkedtem meg, ki azonban már ausztráliai lakos s csak látogatóban volt éppen Vladivoszto-kban. Ez a két magyar mérnök építette a szibériai vasut Mandzsurian vezető szakaszának legnagyobb részét, néhány hatalmas alagutal egyetemben. Meg is jelent tőlük a földrajzi társaság kiadásában egy munka „Öt év Mandzsurianban“ címmel. Gubányi nem bírt Ausztrália dicséretével betelni. A többi között sokat mesélt egy ausztráliai angol uriemberről, aki valósággal rajong a magyarokért, aki ismeri egész történetünket, aki Budapestről hozott cimbalmon játszik s aki angol barátaival valóságos cigányzenekart szervezett, mely kitűnően játsza a magyar nótákat. A mi ausztráliai barátunk irántunk való rokonszenve jeléül, folyton piros-fehér-zöld kokárdát is visel gomblyukában. Járt valamikor régen Budapesten is, sőt arra is emlékszik, hogy van ottan egy kitűnő cukrászda is, amelynek nevét azonban elfelejtette. Sokáig törte a fejét rajta, hogy micsoda név is volt a cukrászsütemények kis papirtálcáin, míg végre eszébe jutott s diadalmasan mondta Gubányinak, hogy: „kimenet.“

Szentgáli, kit itt gyönyörű hegedű és zongora játékáért Szvengálinak is hívnak, leült vacsora után a zongorához s a szalon félművésztében belesülyedve egy öblös bőrszékre, elmélázva hallgattam a rég nem hallott magyar dalokat, meg a „Hunyadi Lászlót.“ A japán hölgy, két amerikai ur s orosz feleségeik szintén élvezettel hallgatták a szép zenét. Az asszonyok sokat beszéltek azután a drágaságról is. A téma tehát nem budapesti speciálitás, sőt még itt van csak az embereknek igazán okuk erről a témáról beszélni. Így például a 3-4 éves gyermek mellé japán dajkát szoktak föl-fogadni, amelyik csak egy gyermekre vigyáz, de azt is csak nappal teszi, mert éjjel aludni akar s ezért havi huszonöt rubelt, azaz 75 koronát kap. Vladivoszto-kban nagyon sok japán lakik. Már a háboru előtt is tele volt velük a város. Egy szép napon, közvetlenül a háboru kitörését megelőzőleg, több japán gőzhajó jelent meg Vladivoszto-kban s ingyenesen hazaszállította Japánba az itt lakó összes japánokat. Az egyik orosz hölgynek régi japán cselédjé sirva panaszkodott urnőjének, hogy haza kell utaznia, mert hát háborút fognak viselni az oroszokkal. Még ezen jelek dacára sem akarta azonban még itt Vladivoszto-kban sem hinni

senki, hogy háboru lesz. Meséltek azután a borzalmas időkről, midőn a japán hajók bombázní kezdték a várost. Midőn az első japán lövedék susterregve hasította át a levegőt, ijedten röpködtek a galambok a magasban, míg az utcákon megvadult lovak s ökrök nyargalásztak. Egyike a hölgyeknek épp ebben a válságos időben utazott négy hónapos csecsemőjével, egyetlen chinai szolga kíséretében a szibériai vasuton, haza Európába. Szép szőke hajú kis baba lett azóta a kis gyermekből, aki térdeimen lovagolt.

Egy délelőtt éppen jóféle orosz cigarettákat vásároltam egy dohánytözsdeben, mikor kint az utcán felharsan a „Hallod-e körösi lány.” Kirohanok az utcára, hol szembejött velem egy szibériai ezred zenekara, nyomában a szálas, szőke orosz legények. Majd következett a „Nem házasodom meg soha,” azután „Maros vize folyik csendesen.” Könybe lábadtak szemeim, mikor ezeket a dalokat itt Szibéria legtávolabbi pontján hallottam felcsendülni. Mintha hirtelen egy kedves jó barátom fogott volna karon, aki a Duna mellől ott terem mellett és édes hazai hangokon beszél fülembé. Elérkezett azután az indulás s a bucsuzás ideje is. Fersen bárónak, az admirálisnak s Vladivosztok kormányzójának szeretetreméltó felesége kifosztotta kedvünkért egész virágos kertjét s bucsuként hajóra küldte nekünk a sok szép virágot. Fölszedtük a horgonyt s csakhamar a távolnak kékes ködébe merültek Szibéria partjai s újra kint voltunk a Japán-tengeren. Elhaladtunk megint az Aszkold sziget előtt, melyen ezuttal sikerült triéderemmel néhány legelésző szarvast észrevennem.

Kemény északi szél dühöngött, mely hajónkat ezuttal hátulról érte s a gép okozta gyorsaságot még megtoldotta másfél mértföldnyi gyorsasággal. Alig értünk ki a nyílt tengerre, öreg hajónk, a „Ferenc József” mintha csak megfiatalodott volna, olyan jó kedvvel kezdett táncolni. Egyre szilajabban járta és cifrázta. Lehetetlen volt vacsorára teríteni, mert táncra kelt asztal, szék, tányér, pohár és furcsa lépésekben táncoltunk mi is, meg a szolgálk is. Lehetetlen volt aludni, mert az ágyban hengerként mozgatta és forgatta az embert a hajó folytonos ingása. Lábammat és mellemet úgy, ahogy odakötöttem az ágyhoz, így legalább pihenhettem, ha már aludni nem tudtam. Közébe olya hatalmas hullámok kaptak öbe bennünket, hogy az ember azt hitte, no most mindjárt lefekszik a hajó s föl sem kell többé. Ilyen volt az is, melyre szundikálásomból felébredtem. A fényképező gépem repült felém, valamennyi cipóm szaladgált kalapjaim röpködtek, azt sem tudtam, melyiket fogjam meg először. Alig tudtam, mibe kapaszkodjam hirtelenében, hiszen kabinomnak hol a külső, hol a belső oldalfala volt a padló, azután meg a padló lépett elő oldalfalnak. Nyögött, nyöszörgött a hajó, nagy ládák, fegyverek dőltek el nagy robajjal, majd fölnyíltak a szekrények ajtai s nagy csörömpöléssel gördültek belőle ki a porcellán tányérok, poharak, kések s kanalak. Így mulattunk teljes négy nap és négy éjjel.

Áthaladtunk újra a szomorú emlékü tszusimai-szoroson, melynek mélyén annyi fiatal orosz alusza örök álmát. A nap éppen lemenőben volt és olyanféle sugarak látszóttak körülötte az apró felhők között, mint a japán hadilobogó sugarai. Sikerült fényképen megörökítenem az égen látott csodás jelenséget. Nyugat felől látszott! Vajjon nem jelentette-e valamit?

Egy szép reggelen futottunk be újra ezuttal harmadszor a páratlan szép nagaszaki-i öbölbe. Sikerült tehát az uszó aknákat újra elkerülnünk, melyek egyikének pedig négy nappal ezelőtt ismét egy koreai gőzös esett áldozatul az összes rajtalevőkkel. Ezt a jeles hirt hallottuk elsőnek, alighogy hajónk kivetette a vasmacsát. Hogy milyen élvezettel léptünk ilyen hintázás után a szárazföldre, azt mindenki elképzelheti . . .

Ne vigy minket a kísértésbe . . .

Irta: Boér Margit.

Meghalt a férj. Az asszony ránézett a pólyába kötött kis babára, az alig három tavaszt ért lánykájára és kétségbeesetten, vad mozdulattal kiáltott fel:

Nincs igazság!

A három éves kis lány ezalatt oda-térdepelt apuka koporsója elé, mint ahogy látta azt a többi rokontól, ismerős nénik és bácsiktól, — s mivel csak sirást látott maga körül, meg anyukát is olyan félelmesnek, — ő maga is szepelve mondta el az ima egyszerű szavait a minek megtanulása olyan boldoggá tette apukát, anyukát, hogy kézből-kézbe adva csókolgatták érte. Apuka már hideg, merev, nem akar rá hallgatni, de itt van anyuka. És a gyermek boldogan, büszkén, szinte kiabálva mondta az utolsó mondatot: »És ne vigy minket a kísértésbe, de szabadíts meg a gonosztól!« — mert ime hiba nélkül tudja és mondja. Hogy örülne neki apuka.

A fiatal asszony valamelyik rokona hozzá ment és rámutatva az imádkozó gyerekekre, szolt:

— Nézd ezt a csöppséget, ebben több hit van, mint benned. Ez, a gyermeki ártatlanság teljes bizalmával mondja: »Ne vigy minket a kísértésbe!« Te pedig kísértésbe estél, hatalmába vagy a gonosz, ki fellázit a Teremtő ellen. Ráfogod a legtökéletesebb bölcseségre, hogy nincs igazság benne.

Az asszony fájdalmas haraggal nézett rokonára.

— Hát igazság az, hogy a fiatal, életerős ember elpusztuljon. Igazság, hogy gyöngédi szerető támasz nélkül maradjak az életbe evvel a két kis csöppséggel. Hogy küzdjek meg az élettel egyedül. Mikor jön el az az idő, mikor ez a pólyás baba akkora lesz, hogy a férfi erős karjával védhet és segíthet.

— Nem lesz szükség arra, hogy küzdj az élettel, mert hisz rendezett anyagi viszonyok között maradtál — felelt a rokon.

— Rendezett anyagi viszonyok között . . . És ti azt hiszitek, a pénz minden, a pénz a boldogság és megnyugvás a földön lehet. Ha ilyenek az emberek, akkor nem csoda ha így intézik sorsunkat onnan felülről. Mit nekünk maga a kedves élet, mikor rendezett anyagi viszonyok között maradtunk.

— Nincs igazság a te szavaidban, — válaszolt újból a rokon. — Te az életet siratod és az örök igazságban kételkedsz. Az igazság épen ott van, hogy magához vette őt az Ur. Ha megmarad, egy magával tehetetlen, tökéletes nyomorék válik belőle, aki még az értelem-től is meg van fosztva. Micsoda öröm, micsoda boldogság lett volna, nézni az egykori erős, daliás férjet, a szellemes, vidám embert, aki üres tekintettel, béna tagokkal ül mozdulatlanul, egy helyen hosszú, hosszú évekig.

— De legalább itt ült volna közöttünk. Nem kéne átadni azt az erős, daliás, vidám, szellemes embert a férgeknek . . . Ha összeroncsolva, törve is, de mégis csak a mienk maradt volna. Mig

igy, nem marad más belőle nekünk, mint egy élettelen, hideg kép. Ne . . . ne beszélj nekem többet, ne érveljetek semmivel a mellett az igazság mellett, a mely hamis. Ne utasítsatok a gyermekem imájához, az ő hitéhez.

A fájdalomtól összetört, gyöttrődő asszony szívnek békét hagytak. Ez a csapás olyan, a minek kétségbeesett szenvedését nem lehet sem jóssággal, sem hideg okoskodással enyhíteni. Erre balszámot majd csak az idő hoz . . .

. . . Hosszu, hosszú évek mulva boldog, vidám tavaszi napon együtt sétált az anya két gyermekével. Gyönyörködve hallgatta a gyermekek fejlődő szelleméről tanuskodó csacsogást. S amint előbre futott egy tarka lepke után a fiu, fájdalmasan rezzent össze az asszony. A gyermek fejlődő vonásai úgy hasonlítanak az édes apa arcához, büszke heves mozdulatai egészen az egykori élettelteljes ember mozdulatai. Az asszony szívében megint hevesen kelt életre a régi fájdalom, mikor a vidám napsugaraktól kicsalt pázsit és friss virágok között más gyerekeket látott közeledni, kik kis kezükkel apjuk kezét kulcsolták át, vagy egészen hozzá bujtak, ha valami előttük félelmet láttak közeledni.

— S az én gyermekeim ettől a bizalmat adó, erős támasztól lettek megfosztva — gondolta fájó lélekkel az asszony.

Amint tovább haladtak, a liget egyik árnyas helyén két, három kis apróság rontott neki egy közeledő férfi alaknak és örömrivalgással üdvözölték: apa, apa, — s belécsimpaszkodva az erős, kemény nyakat könnyen hajlították meg csókjaikkal.

— Az én gyermekeim sohasem láthatják, csókolhatják úgy az ő apjukat. Számukra csak a szótlan, hideg papírlap maradt, melyen azok a beszédes ajkak örökké hallgatnak, a szemeknek soha sincs szeretetteljes villanása.

S az asszony lelkében megint feltámadt a régi, keserű kétségbeesés.

E közben elérték az első házacskát a kis város végén. A gyermekek vidáman futottak neki az utnak és kergetőzve haladtak anyjuk előtt, de szavára visszatértek és a gyermeklélek szánakozó félelmével néztek arra a szerencsétlenre, kivel anyjuk beszélt. Az, egy mozdulatlan, üres tekintetü emberi roncs volt. Nem felelt semmit a hozzá intézett kérdésre, fel sem nézett. Asszony forgolódott körülötte, párnát tett a feje alá, megigazitotta kalapját, hogy ne süssön szemébe a nap és ő felelt helyette.

— Hiába is kérde intálom, nem felel az semmit, mer' hogy nem tud beszélni. Nagy baj érte volt, amivel csak így végezhetett. Már inkább vette vóna magához az Ur, minthogy így megcsufolja. Való az ilyen beteg gazdag, uri népek, akinek egyéb dolga sincs, minthogy utána nézzen. Nekem szegény tejemnek csak nyüg. Elmennék egy kis munkába jobbra is, balra is, mer' hogy többet keresnék úgy. De kire hagyjam, mikor senki se vállalja. Félős az emér a más nyomorúságához. A gyermekeknek, kinek az iskolába kell járni, ki már ius. Csak magam fején fordul meg minden. Nagy

sor e' biza. Isten bocsássa meg, ha vétkezem, inkább venné el. Előbb még örvendtem, hogy ha így is, de megmaradt nekünk. Most már... Nézné csak el instálom, mikor eszik. Csak én keresem a házhoz valót, szükösen is telik, pedig hat helyett eszik.

Valami szegényes ételt hozott és enni adott a tehetetlennek. Az pedig állati mohósággal evett csámcsogva, kidülledt szemekkel, szinte habzó szájjal.

Az idegen asszony irtóztva huzódott gyermekeihez és öntudatlan mozdulattal takarta el szemüket.

— Bizony instálom — mondta az asszony, — s a gyermekek csak így ismerik az apjukat. Mikor erős volt, téli egészséggel, hogy csattant ki a két arca és élet vót a szeme nézésibe, akkor kicsik voltak. Már csak így marad meg az eszükbe, — ha el is veszi az Isten, — mint ahogy most látják. Tartogatom egy képit a ládafiába, mikor mind itthon vannak, eléveszem és megmutatom nekik mindég, hogy milyen vót az apjuk.

A másik asszony valami mélységes bűnbánatot érezve, simogatta a kis lánya fejét, s eszébe jutva annak egykori imája az apa koporsója mellett, s az akkori jelenet, s könnyes hálával nézett az égre:

Uram, az igazság mindenkor nálad vagyon! Ne vigy minket soha a kísértésbe, de szabadíts meg a gonosztól!

CSILLAGDÁBAN.

IRTA: MAKAY ISTVÁN.

Nagyon szeretem a csillagászati olvasmányokat. Ha egy-egy jó könyvet végig olvastam, amely Uranos titkaiból tárt fel elem egyet-mást, olyan ihletszerű érzés fog el, mint amikor templomból kijövet elgondolkozom az Istenség miszteriumán. Szívem, agyam egyszerre van foglalkoztatva. Amit agyam már fel nem fog, a szívem sejtéssel pótolja. Ilyenkor órákhoz képest képes vagyok helyben mozdulatlanul ülve valami sejtésszerű gondolatok és érzelmek hatása alatt gondolkodni a végtelenül bölcs Mindenhatóról, akihez csak a hit szárnyain emelkedhetünk egészen fel.

Olvasmányaim mellett már fiatalabb korban volt alkalmam a csillagokat jó távcsővel megfigyelni. Hogy örültem, amikor első ízben egy közepes nagyítású távcsővel belenézhettem a Holdba. Pedig nem is azt láttam benne, amit gondoltam. Én azt hittem, hogy úgy mint a földön egy magas toronyból látom a sárga buzakalász tengert, a kigyózó folyót, a sötétlő erdőt stb. a távcsővel is hasonló vidékeket látok a Holdon, csak hogy más színezettel, más terrenumot, egyszóval valami holdiasat. Holdi erdőt (benne talán egész idegenszerű állatokat) holdi folyót (amelyben talán tej, vagy valami más folyik, csak nem víz), holdi mezőt stb. Hát mit láttam ezek helyett?

Hát bizony egyszerűen csak világos és sötét helyeket. A világosokat úgy magyarázta a professzorom, hogy azok sivar hegyek, mert a fénysugarakat visszaverik, a sötéteket a hegyek között levő mélyedések, lapályok. Bizony ez nem valami nagyszerű látvány volt, de azért úgy éreztem magamat a távcsőbe való betekintés után, mintha valamivel emelkedtem volna a föld sarából s közelebb volnék az éghez. Nagyon megörültem, mikor a Jupiter bolygót, illetve ezt a bolygóóriást megláttam. Körülbelül akkora volt, mint egy forintos pénzdarab s jobbról-balról egy vonalban 4 kis bolygója (az ötödik csak a legnagyobb távcsővel látható). Ez a látvány már nagyon tetszett. Sorra nézegettük azután a bolygókat, amelyek közül a Saturnus kötötte le figyelmünket azzal a sajátos fekete körvonallal,

amely a bolygó és gyűrűje között látszott. Ez azt mutatta, hogy a gyűrű különváltan lebeg a bolygótól a világűrben.

Sok-sok idő telt el az életben, míg egyszer régi vágyam teljesült, hogy egy jól felszerelt csillagdat lássak, illetve ne csak lássak, hanem benne hosszabb ideig tartózkodhassam is.

A lussinpiccolóit vágytam mindig látni. E kies fekvésű felsőolaszországi csillagda több ezer méternyi magasságban, tiszta levegőjével a legelsőrendű observatórium egész Közép-európában. A magaslatokon több apró házikóban levő kitünő műszereivel a tiszta égboltozat kiváló megfigyelést enged meg. Az adott körülmények között azonban meg kellett elégednem az ógyallai csillagda meglátogatásával is és a lussinpiccolóit egy szebb jövő reményének tartanom fenn.

Az ógyallai csillagda, — helyesebben astrofizikai observatórium, mert főképen a csillagok spektrumának megfigyelésével, fényerősségük mérésével stb. foglalkozik s mint ilyen specialis observatórium mindjárt a németországi híres potsdami után következik — hazánkban, Komárom megyében, Komáromtól mintegy 18 km. nyire északra fekszik.

A község lakossága jórésztben tót, akik bizonyára többre becsülnék a csillagdat, hogyha krumplít termelnének benne, mint csillagászati adatokat. De a magyarság, főképen a tözsomszéd Bagota falu szinmagyar lakosai nagy respektussal vannak az observatórium s főképen a vele kapcsolatos meteorologiai intézet iránt, mert az este kifüggesztett s mindenki által könnyen hozzáférhető időjelzés nagy segítségére van a gazdálkodó embernek, aki így előre megtudja állapítani a másnapi teendőjét, mert tudja, hogy milyen idő lesz.

Komárom felől országuton érkezve (vasuton nem is lehet, mert ez még nincs kiépítve) semmit sem látunk a csillagdából, csak amikor közvetlen közelébe értünk. Ekkor bontakozik ki a sűrű fák közül a két kupolás főépület s kezdenek látszani az apróbb épületecskéik, amelyekben külön-külön specialis műszerek vannak.

Egész kis tudományos telep ez parkkal és nagy kerttel. Az egész dr Konkoly Thege Miklós hazánkfiának, európai hírű csillagásznak tulajdona és alkotása volt, aki csak néhány évvel ezelőtt adta át az államnak ajándékképen. A világlátott csillagász a legkitünőbb specialis műszerekkel, — köztük több magyar tudós találmányával — szerelte fel csillagdját s a szintén mély tudományú csillagászt, br Harkányi Frigyest sikerült observator (megfigyelő)-nak megnevezni.

Éppen e jeles férfiú volt még ott, mikor én spektrálanalytikai tanulmányozás céljából huzamosabb időre a csillagdába érkeztem.

Először is sorra vezetett az apró kis szobákban, amelyekben az üvegszekrényekben elhelyezett, a tisztaságtól ragyogó műszerek mint a tudomány szeméi néztek rám. Meg voltam lepve. Hiszen láttam én már fizikai szertárakat, nem is utolsókát, magamnak is volt nem is utolsó rendű, de ezek a műszerek egész ámulatba ejtettek. Ezek mind speciális buvárkodásra, a legmélyebb tudományos kutatásra való apparátusok, nem pedig csak egyszerű kísérlet előállítására, mulékony tünemények bemutatására. Ezek a tudománynak nem a közkatonái, hanem a generálisai. Egy hatalmas, Rochon kristály prizmával ellátott u. n. Vogel-Glán-féle fotometert vett ki közülök a báró s az asztalra helyezve így szólt hozzám:

— Ezzel egy a Nap, mint bármely földi fényforrás szinképet egy-egy milliméter szélességben átvizsgálhatja s a fény hullámosságát egy *milliomod milliméter* pontossággal mérheti.

Egy *milliomod milliméter* pontossággal! Tehát nemcsak számítás lehet végezni ma már ilyen pontossággal, hanem mérni is! Borzasztó, ha ehhez a parazthajszalat hasonlítjuk.

Néma fejbólintással intettem igent, midőn ő az asztalra helyezett műszert gyorsan beigazította s néhány pillanat múlva így kiáltott fel:

— Topp! Egyidejűleg lábával toppantott is. Megrebbentem. Úgy hatott ez a kiáltás fülembe, mint a benszű öttek csatakiáltása.

Igen, csatakiáltás volt ez. A szenvedélyes

csillagász örömeinek tüzes, mintegy harci megnyilatkozása, hogy a pompás tünemény látszik.

A csőbe néztem. A Nap pompás szinképenek csak egy része látszott, rakva merőleges finom, fekete vonalakkal, melyekből megállapítható, hogy milyen földi anyagok vannak a Napban gőz állapotban. Sok időbe került, míg a pomásan ragyogó szinképet átnézhettem, mert a távcső erősen nagyított.

Ezzel a készülékekkel dolgoztam ezután két hónapig, mintegy 4000 megfigyelést végezvén különböző anyagokon s különböző színeken.

A nagyobb készülékek már nem a szekrényben, hanem a terem közepén voltak. Ugy néztek ki, mint az öreg ágyuk a katonai árzenálban. Ezeket csak ritkábban használják, de ennek azután nyoma is van a tudományos feljegyzésekben és nem ritkán a szakközlönyökben.

A könyvtárban évszázadok megfigyelése néz ránk a fóliánsokból. Bizonyos büszkeség tölti el keblünket, amikor látjuk, hogy mily nemesen és mily eredménnyel használják fel bölcs emberek a talentumot, az isteni szikrát, melyet a Teremtő lehelt beléjük...

Alig vártam már az első napon, hogy beesteledjék. Nem azért, mert pihenésre vágytam volna, pedig a sok új benyomás nagyon elkábitott, hanem azért, hogy a nagy távcsővekbe nézhessenek.

Az ógyallai csillagda mindegyik kupolájában egy-egy nagy csillagászati refraktor van. A kisebbik objektívének átmérője 15 cm., a nagyobbé 25 cm. A kisebbikkel 350, a nagyobbikkal legfeljebb 924 szerez nagyítást állíthatunk elő. Hogy ez mily nagy, elképzelhetjük, hogy ez utóbbival a Holdat, melynek közep-távolsága tőlünk 384.000 km., kereken 3840 km. távolságban látjuk, vagyis körülbelül 10-szer olyan távolságra, mint Nagyváradtól Budapest.

Az ógyallai légkör azonban igen páras, amit könnyen megérthetünk, ha tudjuk, hogy délen a Duna, nyugaton a Vág folyó van hozzá igen közel. Az év 365 napja közül jó, ha 90 nap annyira tartósan derült este van, hogy csillagászati megfigyelést lehessen tenni.

A 924-szeres nagyítást egy évben csak 2-3-szor ha megengedi a gyallai páras légkör. A távcső lencséje ugyanis nemcsak a tárgyakat, hanem a levegőben levő párákat is nagyítja s így annál homályosabb a kép, minél erősebb a nagyítás. A kép tisztaságának rovására esik tehát, hogyha túl erős nagyítást használunk meg nem felelő légkörben.

A ki nem nézett még nagy távcsőbe, az először igen nagy zavarban van. Nem tudja, hogy mit kell nézni, illetve mi az, amit lát. Lassan-lassan szokik hozzá a szem az ilyen erősen nagyított képekhez, amelyek épen ezen oknál fogva igen szokatlanok, idegenszerűek.

Amint fentebb említettem is, az ógyallai csillagdának két kupolája van, amelyek alatt a nagy távcsővek foglalnak helyet. E kupolák könnyen forgathatók, úgy hogy nyitott részükön a csillag akármennyi ideig látható, mert ha a nyitlás szélégig haadt s így a távcső mezéből kifutna, forgatjuk tovább a kupolát egy belül elhelyezett fogaskerék segítségével. A távcsővek szilárd alapon állanak. Ezt úgy érik el, hogy a hatalmas tengely egészen a pincéig nyulik le, itt van a földbe erősítve.

Este 8 óra. Belépünk a kupolaterembe. A Nap már nyugovóban van, sugarai tünedeznek a láthatár nyugoti részén. Kellemes nyári este ígérkezik. A kupola megnyitott részén beáramlik a meleg nyári levegő s behallatszik az esti bogárkák zümmögése.

Lassanként kigyulnak az égboltozat lámpásai. Csend van. Nem beszélünk. A természet é fenséges csendjét nem illik profán szavakkal megtörni.

Kevés idő múlva a báró fellép a csillagász létrára. Nehogy azt gondolja valaki, hogy ezen az éjig fel lehet mászni, sietek megjegyezni, hogy csillagász létrának nevezik a csillagászok a nagy távcsővek előtt levő, szőnyeggel borított 5-6 lépcsőből álló kis emelvényt, amelyet egyszerűbb kivitelen kereskedésekben is láthatni. Azért van szükség erre, hogy nyugodtan ülhessünk a távcső oculárja előtt, akár milyen magasan áll ez.

Valami sajátos, szabályos taktusban

hangzó sercegés, illetve berregés ütötte meg a fületem. Körülnézek, hát látom, hogy a távcső alján levő óraszerkezet okozza e discrét zajt. Ezen szerkezet mozgatja a távcsövet a föld forgásával ellenkező irányban, úgy hogy a csillag állandóan a távcső mézejében maradjon. Egy zsinór ide-oda rángatásával a szerkezet centrifugális regulátorát szabályozhatjuk, hogy így akár milyen sebességgel haladó csillag is benn maradjon a látmezőben.

Két fogantyú segítségével pedig a súlyos távcsövet a vízszintes és merőleges síkban mozgathatjuk.

A báró a 250-szeres nagyítású oculárt teszi a távcsőbe. A nagy távcső főlé erősített kis távcsőn keresztül néz az égboltozat egy helyére, azután kevés idő múlva belenéz a nagy távcső-oculárjába s végül jelzi:

— Topp!

A kíváncsiság és ismeretlenség sajátos érzésével nézek ekkor a távcsőbe.

Ez már látvány. Ez már fenséges. Ez többet ér nekem a földi színházak összes látványosságainál. Ez már emeli lelkemet fel-fel magasabb régiókba, lerázva magáról mindent, ami fö di.

A *Vénus* bolygó áll a távcsőben. Most már nem abban az egyszerű fényességben, amint szabad szemmel látható, hanem igen világos és sötét helyek látszanak rajta. Sőt valami sajátos kékeszürke fátyol is látszik hol itt, hol ott. A 300-szoros nagyító betevése mellett még érdekesebb a kép. De most már csakugyan hegyes vidékek lehetnek azok az acélkék színben csillámló helyek. Most 10-szer sincs olyan messze, mint a Hold. Mégis csak igaza lehet a csillagászoknak, hogy a *Venuson* a földiekénél magasabb hegyek vannak. Valami gázkörének is kell lenni, mert nem éles a csillag határvonala. Itt nemcsak a föld légköre okozza a sugártörést. Bezzeg a hold széle milyen élesen látszik kisebb távcsővel is.

A *Venus* kisebb mint a földünk, a *Naptól* 108 millió km. közép távolságban kering. Pályáját 224 nap alatt futja be. Ennyi tehát ott egy esztendő. Aki tehát nálunk 30 éves, *venusi* év szerint körülbelül 45 volna. Azt hiszem, hogy a nők nem igen szívesen mennének ide a földről.

Tovább vizsgáltuk az eget, mert a *Venus* nem sokáig volt már a kupolából látható. Hiszen esthajnali csillag, mintegy 4 óra hosszáig látható a Nap kelte előtt, vagy nyugta után, de hiszen a kupolából a horizonthoz közzel eső csillagokat nem lehet megfigyelni.

A *Hold* jött oly magasságra az égboltozaton, hogy távcsőbe foghattuk. A mint a magyar ember mondja, erre már rég fájt a fogam. És épen első negyedben volt. Ekkor lehet a legjobban megfigyelni, mert nem tulerős a fény, amely a távcső mézejében ugy is hatványozódik.

Egy-két perc múlva — topp! Itt a *Hold*. Egy fényesen, pompásan ragyogó polypszerű elágazás tündökölt előttem. Ahá, ez a *Tycho* hegyrendszer és mennyire részletezve lehetett látni. Jól megfigyelhetők voltak a kacskaringósan elágazó hegygerincek, oldalakon, illetve aljaikon koromsötétségű mélyedésekkel. Ez már nem olyan volt, mint a *venusi* hegy. Az elágazás centrumában különös fényességgel ragyogott egy nagy terület... Tovább... Egy nagy kiterjedésű lapály, amelyben kevésbé fényes karikák látszottak. Ez az *Álmok tava*... majd még nagyobb terület... a *Csendesség tengere*... Ugy tűnek ezen területek fel a távcsőben, mint messziről egy földi kavicsos, homokos síkság. Ez bizony elég álmos és csendes hely.

Órák hosszáig vizsgáltuk így a *Holdat*. A távcső nagyítása oly erős volt, hogy egyszerre csak egyes részleteket lehet átnézni. A nagy csendesség, a szokatlanosság, a sok új benyomás egészen álmosá teszik az embert. Elbucszunk a *Holdtól* s a magasan ragyogó *Jupiter* bolygóra irányítottuk a távcsövet. Almagaságú pompás látvány tárult elénk. De milyen sávos, szürkés fekete. Az egyenlítővel párhuzamosan hol fehérség, hol szürkesség, hol sötétség. Ez még egy háborgó világ, amelyben az őanyagok rendetlenül keveredve uszkálnak

a felszínen. E bolygó oly messzire van a *Naptól*, hogy keringését 12-szer annyi idő alatt végzi el, mint földünk. Vagyis egy *jupiteri* esztendő 12 földi év. Egy 60 éves ember ott csak 5 éves volna. Megfigyeltük még e nagy bolygó négy *Holdját*.

Másnap az álló csillagok jöttek sorra. Ezek oly mérhetetlen messzeségben vannak tőlünk, hogy közülök a legközelebbi 275,000 szerez naptávolban van. Ha most elgondoljuk, hogy a *Nap* távolsága földünkötől 148 millió km., $148000000 \times 275000 = 40,700,000,000,000$ horribilis számot nyerjük, ami kimondva negyvenbillióhétszáz ezer millió kilométer! Borzasztó még kimondani is, hát még e távolságot fel-fogni. A csillagász ily nagy távolságot már nem kilométerben, nem is naptávolban, hanem fényévben mond ki. A fény terjedési sebessége (egy másodperc alatt leírt út) 300 ezer km. A fenti szám fényévben 4 és $\frac{1}{3}$. Ennyi idő alatt ér el a fény hozzánk a legközelebbi állócsillagról, az *alfa centauriról*. A *Siriusról* 9 és $\frac{1}{10}$ év alatt, a *Combrige 1830. sz. csillagról* 72 és fél év alatt stb... Itt már le kell borulni s rebegni:

„Isten, kit a bölcs lángesze fel nem ér
Csak titkon érző lelke óhajtva sejt!”

A legerősebb nagyítású távcső, mondjuk a *Hamilton hegyi* (amerikai) *Lick* observatoriumé, vagy az *uj jersey* (*Lak Genava*) csillagdáé sem képes az álló csillagokat korong alakúvá kihuzni.

E nagy távcsövekkel nézve az eget, megsaporodik, megtízszereződik, százszorozódik a csillagok száma, de korongalakúvá nem lesz, mint a bolygók képe.

Ezek tanulmányozásához másképen foghatunk. Olyanformán vagyunk ezzel, mint a nem jól látó ember az olvasással. Nem boldogulhat másképp, csak ha szemüveget tesz fel.

A távcső látási gyengeségén is segítenünk kell.

Ha azt akarjuk, hogy több csillagot lásson. fényképező készüléket illesztünk az oculárjára (a szemlencsére).

Az ilyen fényképezés azonban nem oly gyors, mint a közönséges földi felvétel. Itt az expositio időtartama sokszor 16 órára is felrug. Ha azután ezt a fényképet nézzük ismét nagyítóval, olyan csillagokat látunk, amelyet a távcsőben nem láthattunk volna. Így fedeztek fel már számtalan új csillagot s így fognak újabbakat is megtalálni az égboltozaton. Így jöttek rá 1909 szeptemberében arra, hogy a *Halley üstököse* — amely 1910 májusban volt legközelebb földünkhöz — közeledik hozzánk.

Ha pedig azt akarjuk, hogy a távcső egy álló csillagot jobban lásson, a távcsőbe a szemlencse elé prizmát, fénytörőhasábot teszünk, amely az állócsillag szinképét fogja előállítani.

E szinképek szerint az állócsillagokat 3 csoportra osztjuk. 1. Amelyben a szinkép vörös része van túlnyomóan kifejlődve. 2. Amelyben a kék szín. 3. Amelyben az *ibolya*.

Mi az *alfa Lyrae* csillagot, vagyis a *Wégát* vettük ilyen tanulmány alá. Pompás, kék, főleg *ibolya* színben ragyogó szinképben gyönyörködöttünk. A kép vibrált, reszketett, mint falevél a szellőben. Felejthetetlen látvány volt. A távcső oly magasan állott, hogy guggolni kellett a megfigyelésnél. De a kép, a kép, ez megérte volna nemcsak a guggolást, hanem a hanyatt fekvé való nézést is. Közben finom, fekete vonalacskák tüntek fel, amelyek más anyag létezését árulják el, mint amilyenből ami *Naprendszerünk* van.

Éjfél felé az *Orion* ködfoltra irányítottuk a távcsövet. E látvány meg épen a *Teremtés* kapujához vezet.

Reggeli világosság és hideg levegő áramlott be a kupola nyílásán, mikor az utolsó topp elhangzott.

Hazafelé indultam. Aludni azonban nem tudtam. Nem azért, mert a kovács, akinek udvarán kaptam nagynehezen lakást, erősen kapálalt — hiszen később én kértem vasárnap reggelénként hogy kalapáljon, mert ugy megszoktam lassanként, mint a mo nár a viz zugását, s csakis ugy tudtam aludni, ha kalapálást hallottam — hanem a mély gondolatoktól, amelyek agyamat, az érzésektől, sejtésektől, amelyek szívetem, lelkemet áthatották.

Elgondoltam, hogy mily tudatlan gögben tapossa az emberek jórésze a földet, élvezi annak javait, anélkül hogy felemelkednék hozzá, a *Mindenek Urához*, aki szólt, hogy „Legyen világosság” és lőn világosság. A mint a költő mondja:

„Léted világít mint az élő Nap
De szemünk bele nem tekinthet.”

Emlékezel?

Álmodó hold, ezüstös, szerelmes éjszakáján,
Együtt merengve kezemben kezdeddel,
Hajóra szálltunk az ábrándok Oceanján,
S repült vitorlánk a Jövendők felé,
Emlékezel?

Az indulásunk szép volt, fehér, szelid,
Ábránd tengerünk: a bibliai vizek,
S hit-horgonyunkon a remény, szeretet
Örök páncéllal kapcsolt két szívet.

Szabad volt a lelkiünk; száguldó, erős,
Régi bizalomból fakadt a sóhajunk,
Amidőn rebegeted és én is fogadám,
Egymásért élünk, egymásért halunk,

Azóta csábos ábránd-tengerünkön,
Nagyobbodott a hullám, a dagály
Három évnek zajos viharából
Hajónkra is csapott vészes, sötét ár.

E viharos évek edzették-e hajónk?
S közelgő rév felé, midőn evezek, evezel,
Fogadásunk zárja-e még szíved,
Igaz volt eskünk, álmunk, lelkiünk,
Emlékezel?

Váry F. János.

IDEGENBEN.

Irta: Suzmann K.

A genfi székesegyház tornyán éjfél ut az óra. A színházakból, casinókból seregesen tudnak ki a nevető, fecsegő emberek, míg lassankint elszélednek. Az utcán elül a lárma, csak itt-ott bandukol hazafelé egy-egy elkésett korhely.

De én nem jutok nyugalomhoz; emlékezetemben fe ujul a mult év sötét képe.

Kicsiny csomagommal hagytam el körülbelül egy évvel ezelőtt a pályafőt; a közeli barátságos faluban óhajtottam új életerőt és munkakedvet szerezni. A regényes fekvésű falucskára mély kék ég mosolygott. Magam körül egészséges meglegedett, boldog, embereket láttam.

Ujságokat olvasva, feltűnt előttem e hirdetések végtelen sorozata. Asszonyok, leányok — ajánlkoznak idegenbe — távol hazájuktól. Itt egy fiatal leány nevelőnői állást keres Angliában; amott a francia Svájcban kínálkozik a másik; bármely házi szolgálatot vállal a harmadik külföldön.

Istenem — gondolom — milyen sorsuk lehet azoknak, akik kénytelenek messze idegenben béért szolgálni!... Hátha te is megkísérelnéd, nemednek méhájába elegyedni és megismerni szenvedésüket, gondjukat...

Szobamba sietek. Csomagomból kikerestem papírjaimat, munkakönyvem, bizonyítványaimat, melyek részint nevelőnői, részint gyors-és gépirőnői képesítésemet igazolják. Merre menjek?

Párisba? Titkos borzongás fut végig tagjaimon, ha arra a háztengerre, — arra a milliónyi embertömegre gondolok, mely idegbontó zajával végighullámzik az utcákon. Nem, oda nem megyek.

Genfben, Montreux-ban van egy-egy, — Lausannban pedig két állás. Ez utóbbit választom.

Csomagommal s 100 korona összes vagyonommal beszálok egy 3-ad osztályu kocsiába. Lassan közeledünk a svájci határhoz. Ott számvizsgálat után átszállással, tiszta, kényelmes szakaszba jutottam. Az utasok nagyrészt svájciak. Csakhamar megered a társalgás, melybe engem is bevonnak.

— Hát ön is állást keres? szólt hozzám az egyik.

— Akkor jól teszi, hogy Lausann-ba megy. Olvassa naponként az újságot; majd csak akad valami, a franciák szívesen választják szolgálószemélyzetüket Lausannból.

Ajánlgattak szállodákat; de én előnyösebbnek vettem valamely penzió-ba szállani.

Egy öreg asszony azt mondta, legjobb, ha valamelyik „Otthon“-t keresem fel, a hol éjjeli szállást és ellátást kapok másfél frankért és álláshoz is könnyebben jutok, feljegyeztem magamnak néhány címet.

Lausann pályafő-jén a svájci nőegylet ügynöke irányított a „Németek otthoná“-ba.

Régi, de csinos ház barátságos szobájába vezetnek. Kanári madarak vigan csicseregnek a viruló házi növényzet között. Ez az étkező, honnét jobbról-balról a hálófülkébe nyílnak az ajtók.

A ház gondnoka és vezetője, barátságos német svájci asszony, sajnálattal tudatja, hogy az Otthon minden zuga el van foglalva; de egy olcsó penzió címével szolgált. Egyik szolgálója azonnal el is vezetett oda. Négy frankért a 4-ik emeleten kaptam egy kicsinyke szobát.

Három hét óta vagyok Lausanne-ban. Pénzem fogytán van; de alkalmaztatásomra még nincsen remény. Hirdettem magamat, közvetítő intézeteket kerestem fel, — hiába! Mindenütt azzal fogadnak, hogy várják, míg az idegenek évadja kezdődik. (Ápriliséig). De még is egy előkelő ügyvéd neje keresett egy kisasszonyt. Bemutakoztam. Öt gyermek mellé (2 hónapos-tól 6 évig) kívánt alkalmazni, német nyelv és zongoratanításra. Ezért havonként 5 franc és hetenként 1 francia órát ajánlt. De egy zenedét végzett leány, a ki velem egy időben jelentkezett, előnyben részesült. Másfelé kutattam. Egy család két gyermekkel keresett német leányt. Itt szobákat takarítani, az asztalnál felszolgálni kellett volna; és a konyhacselédekkel étkezni és velük egy szobában hálni. Midőn a fizetés iránt kérdezősködtem, a hölgy azt mondta: a német leányok örülnek, ha alkalmazást találnak s a gyermekektől rövid idő alatt a francia nyelvet is megtanulják.

Csüggedten bolyongtam tovább Lausann hegyes-völgyes utcáin Elmerengve nézem a nagy áruházakat; a vevők jönnek-mennek; az alkalmazottak serényen forgolódnak körül. Vajjon, — gondolom magamban — mennyit keres itt egy kiszolgáló leány s nem volna-e szükség németül tudó kisasszonyra?

Belépek az üzletbe és a főnökhöz fordultam.

— Német leányra nincs szükségünk, de talán tud angolul? — kérde a főnök.

— Valami keveset értek; de nem hiszem, hogy ez az üzleti forgalomnak megfelelően.

— Nem baj; csak annyit tudjon mondani, er chik, ennyibe kerül, stb. — ennyivel is megelégszünk.

Hetven franc díjazást ajánl.

— De kérem — mondám félték, bátoritan hangon, mikéik éljek meg 70 franc-ból?

— Oh az nem olyan nehéz. Többi leányaink sem kapnak ennél többet. Keressen magának olcsó, kis szobát, 15 franc-ért kap akárhánynak havonként.

Nyakamba veszem a várost; végre fáradtan, majdnem kimerülten ráakadtam egy szoba hirdetésre. Sötét udvaron, tört, zigzagos lépcsőkön feljutottam a bérbeadó asszony szobájába. Végig vizsgált tetőtől-talpig, mindenféle gyanus kérdést intézett hozzám, s miután megesküdtem arra, hogy nem vagyok orosz nő, a nyomorult, szegényes szobácskéért havi 20 franc-ot kért, de magamnak kell gondoskodnom rendben tartásáról.

— Tehát 20 franc havonként, mely előre fizetendő, e szavakkal kísért ki a bérbeadó asszony.

Honnan vegyek én most 20 franc-ot? Hiszen pénzkészletem alig elég arra, hogy a penzió számláját kifizethessem. Sürgönyözni akartam haza segítségért, de nem tettem. kiegyenlitem a számlát és a megmaradt 15 frankot keblemre szorítva, csomagomat magamhoz véve, bolyongtam az utcákon. A kávéházakból, vendéglőkől fényár vetődött ki; cifra hölgyek ültek körül az asztalokat s duszáltak az —

ételekben. Pár percre megálltam és sóvárogva, éhezve, fázva néztem a fényes életet! . . .

*

Vacsora nélkül foglaltam el új lakásomban kemény, szűk ágyamat s jövőmről gondolkoztam. Házi asszonyom talán megelégszik, ha egyelőre tíz frankot fizetek. Megmaradt öt frankommal miképp fogok megélni egy hónapig? Utitáskámban egy kis thea kannát és egy kis csomag zabkakaót rejtettem. „Heureka“! kiáltottam önkénytelenül, reggelire, délben meg este egy findza-theat iszom kakaóval; tejsze, kenyérré meg borseszere talán jut az öt frankból. Némileg megnyugodva elaludtam és pompás — vacsoráról álmodtam.

Reggel 8 órától fogva este 8-ig állok az elárusító, hosszú asztal mellett.

A folytonos állás miatt lábaim dagadtak, az erős ivlámpák fénye következtében szemeim kivörösödtek. Csodálom társnőimet, akik jókedvűek és egészségesek.

Helyzetem — különösen a férfi alkalmazottak részéről — lealázó. A ki öt perccel késik, nemcsak bérlevonást, hanem gorombaságokat is kénytelen elszenvadni. Leülni nem szabad; az egyetlen toilette-szobába belépni tilos; ha valamelyiket ott találják, azonnal elbocsátják. Hetenként kétszer, 8-9-ig szabad bevásárlásainkat eszközölni.

Én az illatszerek elárusításával vagyok megbízva. Ezt társnőim nagyon igénybe veszik. Persze — hitelbe vesznek, a mit havi fizetésükből levonnak. Nem értem, miből győzik. Csakhamar megtudom. Mindegyiknek van „fiance“-je. Nekem is szolgáltak azzal a jó tanácsccsal, hogy szerezzek jó barátot, mert különben éhen halhatok.

Már utolsó frankomat kiadtam. Kakaómat már csak vízzel iszom és reszkelve gondolok arra, hogy borseszere is elfogy; pedig még csak 8 nap múlva kapom béremet. Tagjaimon ólomsúlylyal fekszik a fáradság; szemeim előtt vörös fénysugarak imbolyognak.

A pékbolt előtt álló asztalon barna — piros kenyerek vannak kirakva; behunyt szemekkel sietek tova, hogy — kísértetbe ne essem s egyet el ne ragadjak. Istenem! csak egyszer — egyszer csillapíthatnám éhségemet . . .

Lassankint tavaszodik. Mélykéen ragyog a gyönyörű genfi tó; a téli madárvilág már elvonulóban. Az üzletben, a városban is élénkül a forgalom. Idegenek özönlenek ide. Nehány angol szólásmódot elsajátítottam már a lexikon segítségével.

Egy amerikai hölgy érthetetlen zagyva angol nyelven keres mindenfélét, hasztalanul fáradozom körülötte. Az üzletfőnök mérges pillantásokat szór felém; mindhiába: a hölgy kielégítetlenül távozik. Öt perc múlva már felmondtak. 35 frankot kifizettek, hála Istennek! — megszabadultam.

Két nap óta nem ettem. A pékboltba rohantam és boldogan csillapítottam éhségemet. Kifizettem szállásomat s azután, újra, — újra valami állás után néztem. Egy intézetben kerestek német tanítónőt, aki franciául akar tanulni.

Azonnal jelentkeztem. Bizonyítványaim tettszésre találnak, elfogadnak. Az intézet főnöknője vallásom felől tudakozódik.

— Ön nem protestáns vallású? akkor alkalmaztatásáról szó sem lehet, mert a leányokat az isteniszteletre kellene vezetnie stb.

Ujra csalódtam. Hirdetem magam, egyik hirdetés irodából a másikba futok. Ekkor veszem észre, hogy alig van már néhány frankom és szállásadóm igen gyanusan néz reám három nap óta várva a szoba havi bérért.

Csak egy mód van hátra: elvállalni a mi kínálkozó, legyen az akármi

Pár óra múlva mint szobaasszonyt alkalmaztak egy intézetben Ruhámat s egyéb holmimat zálogul hagytam szobaasszonyomnál.

Az intézet gondnoka az ötödik emeletre vezetett.

— Itt, ezt a tizenkét szobát takarítsa fel délig.

— Délig? Kérem már 10 óra — bátorkodtam megjegyezni.

— Azt hiszi, más napokon több ideje lesz? Reggelit kell szolgáltatnia, ruhákat tisztí-

tania, tehát akkor sem jut előbb a szobák takarításához.

Igaza volt. Huszszor is le- és fel kellett futnom az öt emeleten; majd itt, majd ott csegették.

Nagy bajjal nyolc szobát rendbehoztam; akkor aszalterítéshez kellett fogynom; az ezüst neműeket tisztogatnom; az éttermet felkefélni, új szobát berendezni stb. Tizenegy óra, mire nyomorult kis hálókamarámba jutottam, melyben egy keskeny kis ágyon és egy széken kívül, egy tört mosdó állott. Levegőt, világságot alig husz centiméternyi nyíláson kaptam, mely a lépcsőházba szolgált.

Lassankint hozzászórtam a dologhoz. Rendbe hozom a szobákat, de azután következett a sokkal nehezebb munka: a konyhában a lépcsőházban és a folyosókon. Kezeim feldagadtak és tele vannak hólyagokkal. Epedve várom a napot, hogy innét kiszabaduljak. Éjjelenként az újságokat böngészem, — de nem akadok semmi állásra. Végre hirdetést találok, mellyel német levelezőnőt keresnek egy genfi gyárhoz.

— Istenem! — sóhajtottam némi reménnyel — ez talán nekem való lesz. Gyorsan levelet írok, térdemre helyezve a kis maradék gyertyadarabot.

— Két nap múlva már választ kaptam.

— Hajlandók vagyunk önt elfogadni, ha kötelezi magát három havi próbaszolgálatra; ennek leteltével és beigazolt ügyessége után havi 50 frank díjjal alkalmazzuk. — Tehát esetleg három havi díjtalan szolgálat után semmi lett volna biztosítva az állás.

Leverve, elcsüggedve hullott le kezemből a levél. Tehát teljesen lehetetlen oly alkalmazást találni, melyből tisztességesen meg lehetne élni. Pedig száz és száz leány vándorol évenként idegenbe! Ezeknek is ily küzdelmet kell végigszenvedniük? . . . Ujra felocsudom, tovább dolgozom, futok az öt emeleten fel és le, szívem gyorsabban dobog, halántékomban kinosan vernek ütőereim; mosok, surolok, dagadt, sérült és vérző kezekkel. Türelem, kitartás! — sóhajtok magamban.

És kitarok. Etléik egy-két-három hét. Az idegenek forgalma növekszik, állások iránti hirdetések száma szaporodik.

Három hét alatt elbocsátatásomat kértem, csak hogy egyszer ismét lássam a napot, az eget és friss levegőt szihassak! De nem tudtam szabadulni, mert a többi leány is felmondott s a vidéki penziókba szegődött.

Igy a legjobb időt, mely alatt jobb állást szerezhettem volna — elvesztettem. Végre két hét múlva megszabadultam 5 heti keserves munkám díjával 20 frankkal! Távozhattam a penzióból. Hová, mitevő legyek, itt maradjak még?

Egy becsületes helyszerzőnő azt ajánlotta, menjek Gentbe, hol több alkalom kínálkozik. Elmentem tehát Genfbe. Olcsó penzióban kaptam helyet. Egy szobában hatan alszunk. Egy fiatal budapesti lány a szomszédom, nyugtalanul vergődik ágyában. Résztvevő kérdezősködésekre megnyílnak ajkai.

— Oh, ha sejténé ön az én kedélyhangulatomat! Hat hónap óta utazom egyik városból a másikba és nem tudok semmire sem jutni. Ha Párisba mehetnék, ott talán inkább akadna valami. De édes anyám ellenzi s azt mondta, többé haza ne térjek, ha akarata ellen cselekszem.

— Azt hiszi, — szólt közbe egy másik hálótársunk, hogy Párisban jobb dolga lenne? Igen: a munkára szívesen alkalmaznak ott az idegen leányokat; de megfizetni nem akarják. Oh bár előre figyelmeztettek volna erre.

Azóta hónapok teltek; némileg otthonossá lettem — idegenben. De az a néhány hét, mely alatt éhezve dolgoztam, — mély barázdákat vésett arcomra és minduntalan az a kínos kérdés merül fel előttem: hányan érték el céljukat és hányan mentek tönkre!

Kora reggel kedves pacstírták dala ébreszt. A közeli diákokthozból csoportosan indulnak ki az ifjak, énekelve a hazáról, a szabadságról. Lelkemben is felzokog és viszhangzik a dal:

„Hazám, hazám, drága szülőföldem!“

W. L.

SPITZER BÉLA

női- és gyermekruha divatáruháza

Angol és francia ruha szalon

Rákóczi-ut 3.

Telefon 1047.

Tavaszi árjegyzék:

Igen csinos angol dublé felöltők	20	koronától
Elsőrendű lüszter felöltők	14	„
Dublé selyem utcai felöltők	100	„
Elegáns angol kosztümök	40	„
Divat vászon kosztümök	30	„
A legújabb dublé és nyersselyem kosztümök	130	„
Izléses utcai toilettek	50	„
Divatos fulard selyem toilettek	110	„
Jó mosó creton pongyolák	9	„
Francia delain pongyolák	20	„
Angol zefier bluzok	6	„
A legújabb markizett bluzok	20	„
Francia etamin bluzok	10	„
Himzett batiszt bluzok	5	„
Jó mosó gyermekruhácskák	2	„
Szintartó vászonruhácskák	3	„
Gyapju delain ruhácskák	8	„
Divatos etamin ruhácskák	10	„

Ruhakelmék, selymek, ernyők
és sapkák nagy választékban.

Olcsó árak!

Szolid kiszolgálás!

A meg nem felelő árukat vissza veszem!

Húsvéti illatszerek

a legolcsóbban és legnagyobb választékban az

Illatszer Királynál

Rákóczi-ut, Weiszlovits-ház,
szerezhetők be.

Figyeljen az árakra!

1 üveg Pármái ibolya illat	50 kr.
1 » Francia » »	1— »
1 « Gyöngyvirág »	50 »
1 » Francia gyöngyvirág	1— »
1 » Spanyol orgona	50 »
1 « Francia orgona	1— »
1 » Keleti rózsa	50 »
1 » Török rózsa	1— »

Minden más illatban 30 krajcártól feljebb.

1 üveg francia brillantin	15 kr.
1 » Vera Violetta »	22 »
1 » » » nagy	35 »
1 doboz Francia ibolya szappan	50 »
1 » » rózsa szappan	50 »
1 » Legf. francia ibolya szap.	1— »
1 rud rózsa glycerin szappan	20 »
1 » ibolya » »	23 »
1 drb Kielhauser Speick »	28 »

Minden más létező szappan a legolcsóbb árban.

Figyeljen az árakra!

1 doboz Lechner Fettpuder	38 kr.
1 » amerikai Porcellan puder	1 20 »
1 » eredeti francia puder	80 »

Minden más létező puderek a legolcsóbb árban.

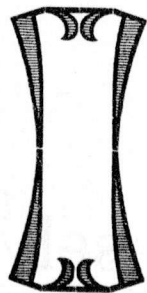
1 üveg Bay Rum	35 kr.
1 » Eau de Chinin	60 »
1 Férfi fésű	15 »
1 Bajuszkötő	15 krtól
1 Duple bajuszkéfe	20 kr.

Óriási választék diszfésűkben és hajtükbekben.

1 drb francia fogkefe	10 krtól
1 üveg francia szájviz	25 kr.
1 » Odol	74 »

Illatszerek kimérve a legmodernebb Odeurök.

Hajkefe sörtéből	70 kr.
Angol Champo hajmosó	12 »
Fekete fejű Champo	12 »
1 mtr crepp	30 »
1 » valódi hajcrepp	1 frt.
3 Tubus Hayder fogcrém	50 kr.
1 Karikás polisoir	70 »
1 Piere de Faku körömfényesítő	50 »

1 Köröm reszelő (angol)	15 kr.
1 Margit krém	40 »
1 Diana krém	65 »
1 Kerpel kézfinomító	38 »
1 Üveg tégely tejcrém	20 »
1 Körömkefe	5 »
1 Dzt angol czipő krém	96 »

Győződjön meg személyesen az árakról.

Nincs kényszer vásárlás!

Hétfőn reggel 6 órától nyitva!

Ünnepélyes megnyitás!

Az ujonnan átalakult

„Pannonia“ ≡
≡≡≡ **kávéház**

ma nyílik meg
debreceni Kiss Béla

18 tagu kitűnő zenekara közreműködésével.

Telefonon bárki felhívja a 362. számot,
az automobil 1 koronáért a kávéházba,
1 koronáért haza viszi. ≡≡≡

Műsvéti ünnepeken

*legjobban
szórakozhat*

*Kálmán és Kálmán
Erdélyi borozójában*

Nagy Sándor-utca 4. sz.